

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

Yüz ondokuzuncu Birleşim

3 . 7 . 1964 Cuma

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	509	2. — C. Senatosu ve Millet Meclisi İda-	
2. — Gelen kâğıtlar	510	re Âmirlerinin, Millet Meclisinin 1964 yılı	
3. — Yoklama	511	Bütçe Kanununa bağlı (A/1 cari harcama-	
4. — Başkanlık Divanının Genel Ku-		lar) işaretli cetvelde değişiklik yapılması	
kuşla sunuşları	511	ve bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun	
1. — Adana Milletvekili Kemal Sariib-		teklifi ve Karma Bütçe Komisyonu rapo-	
rahimoğlu'nun, Çukurova'da pamuk tarla-		runa dair C. Senatosu ve Karma Büt-	
larına musallat olan böceklerle acele olarak		çe Komisyon Başkanlıkları tezkereleri (M.	
mücadele edilmesi, zirai ilâçların kalitele-		Meclisi 2/702, C. Senatosu 2/130) (M.	
rinin kontrol edilmesi ve baskıları çok kötü		Meclisi S. Sayısı: 723, C. Senatosu S. Sa-	
olan okul kitaplarının baskılarının daha iyi		yayı : 462)	512,541 :544
olması için tedbir alınması konularında			
demece,	511 :512	3. — C. Senatosu İdare Âmirlerinin,	
5. — Görüşülen işler	512	1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/3) işa-	
1. — Cumhuriyet Senatosu ve Millet		retli cetvelde değişiklik yapılması hakkında	
Meclisi İdare Âmirlerinin, 1964 yılı Bütçe		kanun teklifi ve Karma Bütçe Komisyonu	
Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde		raporuna dair C. Senatosu ve Karma Büt-	
değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi		çe Komisyon Başkanlıkları tezkereleri (M.	
ve Karma Bütçe Komisyonu raporuna dair		Meclisi 2/717, C. Senatosu 2/130) (M.	
C. Senatosu ve Karma Bütçe Komisyon Ba-		Meclisi S. Sayısı: 724, C. Senatosu S. Sa-	
şkanlıkları tezkereleri (M. Meclisi 2/720, C.		yayı : 463)	512,545 :548
Senatosu 2/129) (M. Meclisi S. Sayısı: 722,			
C. Senatosu S. Sayısı : 464)	512,537 :540	4. — Özel öğretim kurumları kanunu	
		tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Manisa	
		Üyesi Ferit Alpiskender'in, hususi eğitim	
		ve öğretim müesseseleri kanunu teklifi ve	

Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in, Âmme menfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ile Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu ve 55 arkadaşının, Âmme menfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen beşer üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu (1/539, 2/581, 2/617, 2/618) (S. Sayısı: 495 e 1 nci ek) 512:

6. — Sorular ve cevaplar

A) Yazılı sorular ve cevapları

1. — Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın, 5619 sayılı Kanuna göre ileri götürülen nasıpları, neşet tarihlerine göre, geriye alınmak suretiyle düzeltilmemiş olanların durumlarının ıslahı hususunda ne düşünüldüğüne dair soru önergesi, ve Millî Savunma Bakanı İlhami Sancar'ın yazılı cevabı (7/500) 529:530

2. — Amasya Milletvekili Reşat Arpacıoğlu'nun, Astsubayların, ileri götürülen nasıplarının, 5802 sayılı Astsubay Ka-

nununun 17 nci maddesindeki yetkiye dayanılarak, düzeltilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair soru önergesi, ve Millî Savunma Bakanı İlhami Sancar'ın yazılı cevabı (7/501) 530:531

3. — Çanakkale Milletvekili Ahmet Nihat Akay'ın, Kızıl Çin'den göç etmek zorunda kalan Doğu Türkistanlı soydaşlarımızdan memleketimizde iskân edilenlerin sayısına dair soru önergesi, ve Dış İşleri Bakanı Vekili Nüvit Yetkin'in İmar ve İskân Bakanı Celâkettin Uzer'in, yazılı cevapları (7/505) 531:534

4. — Çanakkale Milletvekili Ahmet Nihat Akay'ın, Romanya'da yaşayan Türklerin, bir baraj inşaatı sebebiyle, yerlerini terk edecekleri hakkında basında yayımlanan haberlerin doğru olup olmadığına dair soru önergesi ve Dış İşleri Bakanı Vekili Nüvit Yetkin'in, yazılı cevabı (7/506) 534:535

5. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, Köy İşleri Bakanına, yurt içi ve yurt dışı seyahatleri için, ne kadar yolluk ödendiğine dair soru önergesi ve Başbakan adına Maliye Bakanı Ferid Melen'in yazılı cevabı (7/507) 535:536

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca, Erzurum - Hınıs yolu üzerinde bir gün önce 8 büyük vasıta ve 1 otomobilin soyguncular tarafından durdurularak içindekilerin soyulduğunu, her ne kadar olay yerine civar ilçelerden jandarma birlikleri gönderilmiş ise de, başlarında kumandan bulunmadığından, soyguncuların yakalanamadığını, olay üzerinde önemle durularak hemen tedbir alınması gerektiğini belirten bir konuşma yaptı.

Hariçte çalışan işçilere konut kredisi açılması ve ikrazda bulunulması hakkındaki kanun tasarısı ikinci defa açık oya sunularak kabul olundu.

Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde,

Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, Millet Meclisinin 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin (cari harcamalar) kısmında ve

Cumhuriyet Senatosu İdare Âmirlerinin, 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/3) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tekliflerine dair Karma Bütçe Komisyonu raporları ve tezkereleri görüşüldü ve tekliflerin maddeleri kabul olunarak tümü açık oya su-

nulduysa da, salt çoğunluk sağlanamadığından oylamaların tekrarlanacağı bildirildi.

Bursa Milletvekili İbrahim Öktem ve 3 arkadaşının, 3512 sayılı Cemiyetler Kanununun Anayasaya aykırı hükümlerinin kaldırılmasına dair kanun teklifi,

1837 sayılı Bina Vergisi Kanununda değişiklik yapılmasına ve 3 . 1 . 1961 tarihli ve 206 sayılı Kanunun 3 ncü ve geçici ikinci maddelerinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve teklifleri ile,

Harelar kanunu tasarısı ve teklifleri ve bunlar üzerinde Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkındaki Millet Meclisi Geçici Komisyon raporları, görüşülerek bu tasarı ve teklifler kanunlaştı.

Özel Öğretim kurumları kanun tasarısı ve aynı konuda verilen tekliflerin maddeleri üzerindeki görüşmelere devam olundu.

3 Temmuz 1964 Cuma günü saat 15,00 te toplanılmak üzere (saat 19,05) te Birleşime son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Yozgat
Mekki Keskin	İsmet Kapısız
	Kâtip
	Samsun
	İlyas Kuluç

SORULAR

Sözlü Soru

1. — Tokat Milletvekili Zeyyat Kocememi'nin, yurda, Gümrük vergileri ödenmeden, sokulan otomobillerden, yalnız Gümrük Vergisi alınması yolunda bir mevzuat değişikliği yapılmasının düşünülmüş düşünülmediğine dair sözlü soru önergesi, Gümrük ve Tekel Bakanlığına gönderilmiştir. (6/889)

Yazılı Sorular

1. — Konya Milletvekili Kadirean Kafıl'nın, Konya'nın Alâattin tepesinde, askerî teşekküller veya daireler tarafından, ruhsatsız olarak

binalar yapıldığının doğru olup olmadığına dair yazılı soru önergesi, Millî Savunma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/522)

2. — Konya Milletvekili Kadirean Kafıl'nın, Konya'ya bir bölge fuarı açılmasının düşünülmüş düşünülmediğine dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/523)

3. — Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın, Bolu'nun Yığılca ilçesinde bir tekelle satış memurluğu açılmasının düşünülmüş düşünülmediğine dair yazılı soru önergesi, Gümrük ve Tekel Bakanlığına gönderilmiştir. (7/524)

2. — GELEN KAĞITLAR

Tezkereler

1. — Gaziantep'in İsbatırın Mezrası köyü hane 35, cilt 46 ve sayfa 95 sayısında nüfusa kayıtlı Ahmet oğlu Haticeden doğma 1932 doğumlu Mustafa Kömür'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/911) (Adalet Komisyonuna)

2. — Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresinin 1959 bütçe yılı hesabına ait rapor ile bilançosunun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi (3/912) (Sayıştay Komisyonuna)

3. — Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresinin 1960 bütçe yılı hesabına ait rapor ile bilançosunun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi (3/913) (Sayıştay Komisyonuna)

4. — Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresinin 1961 bütçe yılı hesabına ait rapor ile bilançosunun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi (3/914) (Sayıştay Komisyonuna)

5. — Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresinin 1962 Bütçe yılı hesabına ait rapor ile bilançosunun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi (3/915) (Sayıştay Komisyonuna)

Raporlar

6. — 150 milyon liralık madenî ufaklık para bastırılması hakkında 6797 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Maliye Plân komisyonları raporları (1/651) (Gündeme) (S. Sayısı: 725) [Dağıtma tarihi : 2 . 7 . 1964]

7. — Hazinesinin ve İktisadi Devlet Teşebbüslerinin bir kısım borçlarının tahkimi hakkındaki Kanunun 6 nci maddesine bir fıkra eklen-

mesi hakkında kanun tasarısı ve Plân Komisyonu raporu (1/659) (Gündeme) (S. Sayısı : 726) [Dağıtma tarihi : 2 . 7 . 1964]

8. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasındaki Hazine bonolarının tahkimi hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/658) (Gündeme) (S. Sayısı : 727)

9. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ragıp Üner'in, Medenî Kanununun 253 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/682) (Gündeme) (S. Sayısı : 728)

10. — C. Senatosu Maraş Üyesi Nedim Evliya'nın, Gayrimenkule tecavüzün def'i hakkındaki 5917 sayılı Kanunun 1 ve 7 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ile Diyarbakır Milletvekili Adnan Aral'ın, Gayrimenkule tecavüzün def'ine dair 5917 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması ve bu kanunun tatbikatından doğan suçların ve cezaların affına dair kanun teklifi ve Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, Gayrimenkule tecavüzün men'ine dair 5917 sayılı Kanunun 5 ve 6 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plân Komisyonları raporları (2/84, 2/427, 2/573) (Gündeme) (S. Sayısı : 729)

Cumhuriyet Senatosundan gelen işler

11. — 21 . 6 . 1961 tarihli ve 309 sayılı Kanunda bazı değişiklikler yapılmasına dair kanun tasarısı (M. Meclisi 1/633, C. Senatosu 1/412) (M. Meclisi S. Sayısı : 636, C. Senatosu S. Sayısı : 468) (M. Meclisi 2 numaralı Vergi Reform Geçici Komisyonuna)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Nurettin Ok

KÂTIPLER : İsmet Kapısız (Yozgat), İlyas Kılıç (Samsun)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 119 neu Birleşimini açıyorum.

3.— YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır. Lütfen sayın üyeler, elektrik yandıktan sonra beyaz düğmelere bassınlar. Yoklama muamelesi başlamıştır.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Yoklama muamelesi bitmiştir, gerekli çoğunluğumuz mevcuttur, müzakerelere başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Çukurova'da pamuk tarlalarına musallat olan böceklerle acele olarak mücadele edilmesi, zirai ilaçların kalitelerinin kontrol edilmesi ve baskıları çok kötü olan okul kitaplarının baskılarının daha iyi olması için tedbir alınması konularında demeci.*

BAŞKAN — Sayın Sarıbrahimoğlu, pamuk ilaçlaması ve okul kitapları hakkında gündem dışı söz talebediyorsunuz, kısa olarak buyurunuz.

KEMAL SARIİBRAHİMOĞLU (Adana) — Muhterem arkadaşlarım, Çukurova'da yaptığım kısa bir seyahatte Çukurova'nın büyük bir derdini bir kere daha üzüntü ile tesbit etmiş bulunmaktayım. Çukurova'nın beyaz altını pamuk, zirai kurtların, zirai haşerelerin tehdidi altındadır. Zirai ilaçların tesir etmediği, zirai ilaçların gerekli kaliteleri ihtiva etmediği umumi bir söylenti halindedir ve çiftçilerin yüreklerine, bu ilaçların tesir etmeyeceği, bir yılın bütün emeğinin heder olacağı korkusu acı şekilde sinmiştir. Çiftçiler arasındaki tezkibedilmeyen kuvvetli söylentilere göre eski ilaçlar satılmaktadır. Tesiri kalmamış olan ilaçlar bugün piyasaya sürülmüş çiftçi tarafından kullanılmaktadır. Hattâ Ziraat Vekâleti tarafından geçen sene iptal edilmiş olduğu bildirilen bir ilaç satılmakta ve çeşitli yollardan piyasaya sürülmektedir.

Muhterem arkadaşlarım, Sayın Ziraat Vekilinin ve Ziraat Vekâleti teşkilâtının zirai haşere-

lerin tahribini artırmakta olduğu bugünlerde meselenin üzerine ehemmiyetle eğilmesinin zaruretine işaret etmek isterim.

Geçen sene Çukurova tarihinin en büyük yokluklarından birini çekmiştir. Çünkü bol yağmur pamuğu istahlandırmış, kurdu artırmış ve ilaçların kifayetsizliği ve kalitesiz oluşu yanında, çiftçinin ilaçlama bilmemesi yüzünden Çukurova çiftçileri büyük zarara uğramıştır. Bu sene yağmurlar devam etmektedir, rutubetli hava devam etmektedir. Eğer zirai mücadele iyi yapılırsa, her seneye nazaran bu sene iki misli bir mahsul almakla, memlekete son derece verimli bir döviz kaynağı bulmak mümkün olacaktır.

İstirham ediyorum Ziraat Bakanından, sadece Adana'da kifayetsiz olduğu artık sabit olmuştur, teşkilâta değil, merkez teşkilâtına emir verip iktiza ediyorsa, takviye edip, hattâ lütfedip Adana'yı ziyaret ederlerse, mücadelenin ve çiftçilerin morallerini yükseltmesi ve dolayısıyla mücadele ilaçlarının kontrolunun ciddi bir şekilde yapılmasını istirham ederim.

Muhterem arkadaşlarım, okul kitapları mevzuuna gelince; bugün bu bir derttir, arkadaşlarım. Çocukları ilkökula, ortaokula giden arkadaşlarım bilhassa bu acı hakikati bilirler. Hele birkaç çocuğu okula giden arkadaşlarım bu acıyı her gün hissetmişlerdir. Bu son derece kalitesiz kitaplar, son derece kalitesiz yardımcı kitaplar... Baskısı kötü, dizgisi kötü, çocukların zevkle oku-

yamiyacağı kitaplarla piyasa dolu arkadaşlar.. Maarif Vekâletinin bir matbaasında son derece kaliteli, güzel dizgi makinaları vardır. Bir Talim - Terbiye Heyeti de vardır. Ben Maarif Vekâletinden istirham ediyorum, eğer öğretmenlerin, meraklıların ayrı ayrı kitap yazması ve bunların içinden bâzılarının seçilmesi zaruri ise bunlara telif hakkı vermek suretiyle maarif satınalsın, ve Maarif Matbaasında bastırmak suretiyle tevzi etsin. Çünkü kitap bastıran kimseler de maatteessüf istismar edilmektedir. Bir kitap yazmış olan değerli bir öğretmenin kendisi 10 000 lira telif ücreti almakta, fakat basan ve yayan kitabevi milyonları kazanmaktadır. Ve bu milyonlar da zavallı velilerin sırtından çıkmaktadır. Ve fazladan da çocuklarımız bu kalitesiz ve kötü kitapları okumak zorundadırlar. Buna bir son vermek, mutlaka bir son vermek lâzımdır. Telif ücreti verilsin, Maarif Vekâleti bunu satınalsın ve çocuklara okuttursun. Veyahut Talim - Terbiye Heyetinden geçirttirsın, kitapları basıp ve okullara yayısın. Bu hem faydalı ve

daha ucuza olur ve hem de daha disiplinli bir şekilde çocuklarımız tahsil etmek imkânını bulurlar. Malûmunuz, mektepler muayyen prensipler dâhilinde gençliğin ve çocuklarımızın eğitimini hedef tutar. Yoksa, çeşitli kaynaklardan, çeşitli bilgilerle, asgari bilgiler edindikten sonra yetişmiş insanlar tarafından tetkik ve tettebbu ile ilgilidir. Daha ana kucağındaki çocuklar, 8-10 yaşındaki çocuklar çeşitli kitaplarla en zevksiz bas-kılarla, en zevksiz ifadelerle şaşırtılmaktadır.

Muhterem arkadaşlar, Sayın Maarif Vekilinden, henüz maarif senesine birkaç ay kala, bu mesele üzerine dikkatle eğilmelerini tekrar rica ediyorum. Çünkü vakit var, bunu hazırlayabilirler ve çocuklarımız da bu çeşitli kitapların okumasından ve tedrisattan menedilebilirler. Maarif Vekâletinin bu mesele üzerinde durması ve birkaç kitapçının faydası uğruna yüz binlerce hattâ milyonlara vatan çocuğunun iyi kitaptan mahrum edilmemesini istirham etmekteyim, hürmetlerimle. Teşekkür ederim.

BASKAN — Gündeme geçiyoruz.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Karma Bütçe Komisyonu raporuna dair C. Senatosu ve Karma Bütçe Komisyonu Başkanlıkları tezkereleri (M. Meclisi 2/720, C. Senatosu 2/129) (M. Meclisi S. Sayısı : 722, C. Senatosu S. Sayısı : 464)*

2. — *C. Senatosu ve Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, Millet Meclisinin 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1 cari harcamalar) işaretli cetvelde değişiklik yapılması ve bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Karma Bütçe Komisyonu raporuna dair C. Senatosu ve Karma Bütçe Komisyon Başkanlıkları tezkereleri (M. Meclisi 2/702, C. Senatosu 2/130) M. Meclisi S. Sayısı : 723, C. Senatosu S. Sayısı : 462)*

3. — *C. Senatosu İdare Âmirlerinin, 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/3) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Karma Bütçe Komisyonu raporuna dair C. Senatosu ve Karma Bütçe Komisyon Başkanlıkları tezkereleri (M. Meclisi 2/717, C. Senato-*

su 2/130) (M. Meclisi S. Sayısı : 724, C. Senatosu S. Sayısı : 463)

BASKAN — Bu üç maddenin açık oylamasını iera edeceğiz. Müsaade ederseniz arkadaşlar, kupaları gezdirmek suretiyle yapalım. (Muvafık sesleri).

O halde 1 No.lu kupa, gündemin 1 neî kısmına; 2 No.lu kupa gündemin 2 neî kısmına, 3 No.lu kupa gündemin 3 neî kısmına aidolacaktır.

Sayın arkadaşlarımın oylarını kullanmalarını rica ederim. Kupaları gezdiriniz.

4. — *Özel öğretim kurumları kanunu tasarı ile Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender'in, hususi eğitim ve öğretim müesseseleri kanunu teklifi ve Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in, Âmme menfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ile Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu ve 55 arkadaşının, Âmme menfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ve*

Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen beşer üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu (1/539, 2/581, 2/617, 2/618) (S. Sayısı : 495 e 1 nci ek) (1)

BAŞKAN — Geçen birleşimde müzakeresine devam etmekte olduğumuz öğretim kurumlarına aid olan kanun tasarısının maddelerinin müzakeresine başlıyoruz.

14 ncü madde üzerindeki müzakerelere devam etmekte iken; birleşime son verilmişti. Şimdi 14 ncü madde üzerinde görüşmelere devam ediyoruz.

14 ncü madde üzerinde Sayın Ahmet Bilgin, buyurunuz.

AHMET BILGIN (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlarım, tasarının 14 ncü maddesindeki dünkü uzun konuşmalardan sonra bu madde üzerinde esasen söylenecek pek söz kalmamış, yalnız bâzı noktaların izahı için buzu-runuza gelmiş bulunuyorum. Dün benden önce konuşan bütün arkadaşların ittifak ettiği iki nokta vardır. Arkadaşlar, bu muadeletin iki sene uzun olmaması, ikincisi de bu muadelet işinin bir müfettiş raporuna istinad ettirilmemesinin doğru olmadığıdır.

Muhterem arkadaşlar, bu hususta fikrim şudur ki, hakikaten muadelet meselesinin iki sene uzun olması, doğrudan doğruya özel okulların açılmasını engelliyecek bir durumdur. Arz edeyim, bütün arkadaşlar burada özel okul açmanın bir ticaret meselesi, ticari bir işlem olduğunda ittifak ettiler. Hakikat öyledir. Ticaret edeceğine bilmeyen bir kimse bir özel okula yatırım yapmaz. Özel okul açmak yalnız bir ticaret meselesi değildir. Aynı zamanda bir âme hizmetidir arkadaşlar. Ve bir hastane, bir eczane açmak gibidir. Nasıl ki bunlar hem âme menfaati sağlar, hem de kendi menfaatlerini sağlarlar. Özel okullar da böyledir. Hem âme menfaatini sağlar, hem kendi menfaatini sağlar. Binaenaleyh, ticari olan böyle bir mektebin iki sene muallel bir vaziyette bırakılması gerek yatırım yapan kimseyi ve gerekse çocuğunu kaydettirecek veliyi tered-

düde düşürür. Nitekim dün Komisyon Sözcüsü Fethi Ülkü arkadaşına sordum, dedim ki, sizin bir okutacak talebeniz olsa iki sene sonra nasıl bir durum alacağı belli olmayan özel bir okula bu evlâdınızı kaydettirir misiniz? Elbette kaydettirmem dedi. Şu halde ticari bir gaye ile açılmış olan bir yere hiç kim- senin gönül arzusu ile kaydettiremeyeceği talebe karşısında ticareti ne olacaktır ve bin- netice bunu hesaphıyan özel okul açacak kim- seleri de engelliyecektir. Hiçbir zaman maari- fin bu şekilde bir kontrolden özel okulu vâ- reste kılması için hiçbir arkadaş konuşmadı. Her zaman için Millî Eğitim Bakanlığı tarafın- dan özel okulların bir kontrol ve murakabe altında bulundurulması bizzat de şayanı arzu- dur. Ama, özel okul açmayı kolaylaştıraca- ğım diye getirilen bir kanun tasarısının için- de böyle engelliyici bir hükmün bulunmaması zaruri idi. Bunun başka yolları vardır, arz edeceğim. Bunu daima bir müfettiş raporuna istinad ettirmek ve bu raporlar üzerinde Millî Eğitim Bakanlığının bir karar vermesi doğru bir şey olamaz. Bu teftişlerin hiç değilse bir heyet tarafından yazılacak bir karara bağlanması daha iyi olur kanaatindeyim. Bu, daima fikirlerde teşevvüş yaratan bir durum olacaktır; eğer madde aynen kabul edilirse.

Şimdi bu muadelet böyle uzadıkça ne talebe velileri rahat edecek, iki sene sonra muadelet alınca kadar, ne de özel okul içinde hiç kimse rahat etmeyecektir. Daimî bir endişe içinde ya alamazsanız diye talebe velisi ile özel okul açan da mütemadiyen endişe içinde kalacaktır. Madem ki, bu işin ticaretine bakıyor, ma- lûm ya ticarete en iptidai bir kaide; «Tiea- rette müşterisi bulunmayan meta zâildir.» esasına göre, talebe bulamazsa yatırım boşa gider. Binaenaleyh, bunu önlemek lâzımdır. Bu- nu nasıl önleyebiliriz? Açılacak özel okulların Maarif Vekâletinin daimî murakabesinin temi- ni zimmında resmî okullarda olduğu gibi daimî müfettişler vasıtasıyla kontrol edilebilir. Haki- katen, tahsil süresi zarfında muadili mektep- ler gibi bilgi verilip verilmediğinin tahkik edilmesi için müfettiş raporu ile değil iki usulle, bu daha güzel tahkik edilebilir. Mektebî bitirip diploma almaya vesile olacak sı- navdır. Ya başka okula getirip, imtihan eder ve aynı derecede olup olmadığını öğrenmiş

(1) S. Sayısı 495 e 1 nci ek olan basmayazı 14.5.1964 tarihli 103 ncü Birleşim tutanağı so- nuna ekli'dir.

olur, veyahut da Millî Eğitim Bakanlığının göndereceği mümeyyizlerle beraber yapılacak sınavı kontrol eder. Hakikaten yetişmiş olursa sınıfı geçer, yetişmemiş olursa sınıfta kalır. Bu suretle verilecek muadeletin iki sene uzatılmasına da lüzum kalmaz. Çünkü talebe yerinde tetkik edilmiş olur. Eğer bu suretle madde değiştirilecek olursa yapılacak işler gayet kolay olur arkadaşlar. Ve hiç kimseyi de şüphede bırakmaz. Bir özel okulun standart açılması neye mütevakkıf ise bir talimatnamede sıralanır; şu, şu, şu ders araçları, lâboratuvar araçları, sıraların vasıfları, derslerin çeşitleri, öğretmenlerin vasfı şudur şeklinde olursa muadelet ve müsaadeyi beraber veririz der. Demin arz etmiştim, bu usullerle de bir öğretim yapılıp yapılmadığını daimî kontrol altında bulundurarak ve bitirme imtihanlarını da daimî olarak vekâleti» murakabesi altında yapmak suretiyle hakikaten bir öğretim yapılıp yapılmadığı, muadil bir seviyede talebe diploması verilip verilmediğini kontrol altında bulundurmuş olur. Bu itibarla tasarıda bu şekilde düzeltilirse bir külfet teşkil etmeyecektir. Mâruzatımın ışığı altında Komisyonun alır tetkik ederse en kolay bir yol tutulmuş olur, bu suretle tasarı muallal bir vaziyetten kurtulmuş olur kanaatindeyim. Mâruzatım bu kadardır, teşekkür ederim.

BASKAN — Sayın İhsan Ataöv Adalet Partisi Meclis Grubu adına.

A. P. GRUPU ADINA İHSAN ATAÖV (Antalya) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım, özel öğretim kurumları kanun tasarısının en hayati maddesini görüşmekteyiz. Anayasanın âmir teşvik hükümleri içerisinde mütalâa etmemiz gereken bu tasarıda özel öğretim kurumlarının teşviki ve memlekette lâyük olduğu fonksiyonu oynatabilmesi için bu maddenin gayet sarîh olarak Meclisinizce incelenip bir neticeye bağlanması lâzımdır. Bunun için görüşlerimizi şöyle sıralıyacağız :

Gerek resmî okullarda ve gerekse özel öğretim kurumlarında genel olarak beş ana faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerden birincisi bina, ikincisi yönetmelik ve programlar, üçüncüsü öğretmen ve idareciler, dördüncüsü teftiş sistemi, beşincisi de müessesenin finansmanıdır. Bu beş konu resmî okullarla özel öğretim kurumlarının değişmez istinatgâhlarıdır. Şimdi bunları sırası ile ele alacağız.

Bina konusu; âziz arkadaşlarım, bir binanın okul olarak kullanabilmesi için bunda lüzumlu bazı faktörler olması lâzımdır. Bunun Millî Eğitim Bakanlığı nizamnâmeler ve usullerle bâzi esaslara bağlamıştır. Bugün okul olarak kullanılan ve Devletin elinde, içinde çocuklarımızın okuduğu öyle binalar vardır ki, bir kısmı bir köyün bu iş için ayırdığı evdir. Bir kısmı içerisinde namaz kılınan bir camidir. Bir kısmı plân ve programa göre yapılan esaslı okul binalarıdır. Özel öğretim müesseselerinde tedrisata açmak iznini almadan önce, binaları Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kontrol edilmekte, resmî okullar için lüzumlu görülen ve bir mecburiyetin ifadesi olarak kullanılan binalara özel okul müesseselerinin ders yapması için müsaade edilmemektedir. Ama, resmî okullarda lüzumlu şartlara uymayan pek çok binalarda tedrisat yapılmaktadır. Bu bakımdan özel öğretim kurumları bina yönünden resmî Devlet müesseselerinden geri kalmıyacak evsafı taşımaktadır.

İkincisi, yönetmelik ve programlar. Yönetmelik ve programları özel öğretim kurumlarının, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Heyetinin tetkik ve tasvibinden geçmeden tatbik edilmemektedir. Yani resmî okullarda okutulan programlar ve yönetmelikler özel öğretim kurumlarında daha hassas olarak tatbik edilmektedir. Bu yönden de özel öğretim kurumları resmî okullardan geri kalmamaktadır.

Üçüncüsü, öğretmen ve idareci. Muhterem arkadaşlarım, resmî okullarda Devlet öğretmen okullarında yetişmiş ve öğretmenlik fonksiyonunu kendi bünyesinde bulunduranlar öğretmen olarak tâyin edilir. Ama, özel öğretim okullarına, bu fonksiyonu nefsinde bulunduran öğretmen tâyin edilmez diye birşey yoktur. O da tâyin edilebilir, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından teftiş edilir. Ancak, özel öğretim kurumları, resmî okullara nazaran öğretmen ve idareci yönünden geri değildir. Daha çok ileri tarafları vardır. Şunu arz edeyim ki âziz arkadaşlarım, bugün bizim ortaokullarımızda, bir arkadaşımızın da ifade ettiği gibi, «Bir müdür, bir mühür», sözü dile kolay gelen bir ifadedir. Bir kazada bir ortaokul vardır, bir müdür vardır, dersler, kaza kaymakamı, veterineri, ilkökul öğretmenleri, veyahut diğer lüzum görülen memurlar tarafından okutulmaktadır. Eğer o okullarda okutulacak ders için öğretmen bulunamamışsa o ders okutulama-

diği için o çocuğun karnesine geçer not atılmakta ve o çocuk o dersten geçmektedir. Halbuki özel öğretim kurumlarında dışarıda esas mesleki öğretmen olmıyanlar ders vermemektedir. Mutlak surette öğretmen diplomasını havi olanlar ders vermektedir. Özel öğretim kurumları sureti katiyede boş ders bırakmamakta, bir dersi boş geçen bir çocuk sınıf geçme imtiyazına sahip bulunmamaktadır.

Öğretmen ve öğretici durumu Devlet okullarından çok ileri bir statüye, çok ileri bir realiteye sahibolan özel okulları sureti katiyede bunlardan geri saymamak hattâ Devlet okullarını özel okullara denk getirecek esaslara doğru gitmek iktiza eder.

Teftiş sistemine gelince; döndüncü faktör teftiş sistemi. Bugün özel okullar, resmî okullardaki ilk öğretim müfettişlerinin ve yahut Bakanlık müfettişlerinin üç senede bir terfi edecek öğretmeni veya ilkokullarda beş sene öğretmeni teftiş sisteminin dışında bir muamele görmektedir. Teftiş sistemi bakımından özel öğretim kurumları, senede birkaç defa teftiş görmek suretiyle devamlı murakabe altında olan müesseselerdir. Bu müesseseler daha dikkatli, en küçük teferruatına kadar rapora yazılmak suretiyle murakabe ediliyor. Muhatabolan bir teşebbüstür. Diğer tarafta Devlettir. Müfettiş, Devletin memuru olduğu için resmî okullardaki eksiklikleri bâzan mâzur görüyor. Fakat bir özel öğretim müessesesi, bir özel müteşebbis idaresinde bulunduğu için müfettişler bunun üzerinde daha hassasiyetle duruyor. Bu özel okullara ne lâzımsa bunların hepsini temin ettiriyor. Bir tetkik yaparsanız Ankara'daki özel okullarda, bu söylediklerimin hepsini göreceksiniz.

Burada cevap verilirken bu kanunun önemli maddeleri hazırlanırken özel öğretim kurumlarındaki insanların fikirlerinin alındığı beyan edildi. Bu kanun tasarısı komisyondan gelip birinci defa komisyondan geçip Heyeti Umumiye gelip, ikinci defa komisyona gidinceye kadar özel öğretim kurumlarının ne öğretmen, ne de müesseselerinin fikirleri alınmamıştır. Biz arkadaşlarımız, grup mümessili olarak, Ankara'da bulunan bütün özel öğretim müesseselerinin müessislerinin ayrı, öğretmenlerinin iştirak ettiği ayrı bir toplantı yapmak suretiyle, onların fikirlerini aldık. Komisyo-

nun ikinci toplantısında bunları öne sürdük ve komisyonumuzun büyük anlayışı ile birçok maddeleri değiştirmiştir. Bu denklik maddesini Heyeti Umumiyenin çözmesi iktiza eder. Onun için bu madde üzerinde fazla durulması gerekir.

Şimdi arkadaşlarım, finansman konusuna geliyorum. Muhterem arkadaşlarım, Devlet elindeki müesseseleri kurabilmek, işletebilmek, bu memleketin gerçeklerine göre millet hizmetine sokabilmek için, plân ve programları daairesinde ayırmış olduğu tahsisat vatandaşın da yardımı ile kullanmaya çalışır. Halbuki özel teşebbüs vatandaşların doğrudan doğruya çocuğunu okutmak için vermiş olduğu para ile Devletin yapamadığı hizmete vatandaşın iştirakini sağlıyan müessesedir. Vatandaşın millî eğitimde, vatandaşın ilim ve irfan sahibi yapmakta, vatandaşın cebindeki parayı da iştirak ettirmek suretiyle özel öğretim müessesesi meydana getirmekte ve bu müessesede çocuklarını okutabilecek veliler çocuklarının en iyi şekilde yetiştirilmesi için fedakârlık yapmakta ve onu finanse ederek Devlet müesseselerinden bu konuda ihtiyacın çok üstünde rantabiliteye ulaşmış olmasının ifadesidir. Özel öğretim, Devlet müessesesinden ileridir. Zaten bizim memleketimizde Devletin el attığı bütün müesseseler memur zihniyeti ile ve orada bir kâr zihniyeti ile değil, bir geçim usulü ittihaz edildiği için hepsi zarar etmektedir.

Fakat özel teşebbüsün, öğretim ve terbiye konusunda Devletin şiddetli murakabesi altında bulunmasına rağmen kâr sağlamış olması, bunun daha çok memleket gerçeklerine uygun oluşu ve çatısı altına giren öğrencilerin velileri yani müşterileri tarafından tutulabilmek için daha cazip, daha randımanlı olma arzusunundandır. Bunlar eğer bu kadar iyi çalışmasa, cazip görünmese, vatandaşın çocuklarını daha iyi yetiştirir hale gelmese, bir yanda Devlet öğretim müesseseleri harıl harıl çalışırken, vatandaş çocuklarını orada okutmaz arkadaşlar. Çocuğunu orada okutan vatandaş bu müesseselerden daha çok randıman aldığını görmekte ve bunun ifadesi olarak maddi ve mânevi fedakârlıkta bulunmaktadır.

Muhterem arkadaşlar, bu beş ana faktörü sıraladıktan sonra şimdi denklik konusunun nasıl olması lâzımgeldiği üzerindeki fikirlerimizi serd edelim. Bir özel öğretim kurumu aç-

ma izni müessesisi tarafından alındığı andan itibaren emsali okullara denk olmalıdır. Şimdi bunun maddedeki şekliyle bizim ifade ettiğimiz şekil arasındaki fayda ve mahzurları mütalâa edelim. İki sene sonra denklik müessesesini alması, maddede hatalıdır. Çünkü, bu şekil, aziz arkadaşlarım, suiistimal edilebilir. 5 - 10 kuruş sermayesi olan, iyi niyet sahibi olmayan bir müteşebbis gelmiş, Millî Eğitim Bakanlığına müracaat etmiş, bir bina tutmuş, bir özel öğretim kurumu açmıştır. İki sene sonra denklik alacağını diye pek çok müşteri toplamış, 300 - 500 arasında öğrenci temin etmiş, paralarını almıştır. İki sene sonra, paralarını aldığı kimselere, 300 - 500 kimseye - zaten iyi niyetli değil - der ki, ne yapalım, denklik kabul edilmeli, ben bunu kapatmak mecburiyetindeyim, ve iki sene müddetle vatandaşın aldığı parayı cebine indirecektir. İki sene orada okuyan çocuk tahsilden iki sene geriye kalacak, emsali okullara gidemeyecek tahsil ve terbiyesi felece uğrıyacaktır. Kötü niyet sahiplerinin yapacağı budur.

Bir de bunu komisyonumuzun üzerinde durduğu gerekçeye göre yapalım; peki okul açıldığı zaman denkliğine müsaade edersek resmî okulların bütün icaplarını yerine getirmesize bu denklikten ne fayda olacaktır?,

Muhterem arkadaşlarım, Devlet murakabe vazifesini öyle yapacaktır ki; okul açılırken, program tatbik edilirken öğretmen tayin edilirken, resmî okulların bütün icaplarına uygun şekilde hareket edecek ve tedrisat senesi içerisinde icaplardan inhiraf eden müesseseyi derhal kapatacağıdır. Sene içerisinde değil, tedrisat senesi içerisinde el koyacak, ders yılı sonunda derhal kapatacağıdır. Bu şekilde esaslar ortaya koymalıdır ki, Hükümet; özel öğretim kurumları emsali okullarla denk olmalıdır. Fakat kuvvetli murakabe altında, inhiraf ettiği andan itibaren kapıları çekilmelidir. Böyle olduğu takdirde özel okullara, özel öğretim kurumlarına geniş çapta yardım yapılacaktır. Devlet kendi imkânsızlıklarından dolayı okuyamayan çocuklara öğretim ve eğitim imkânı sağlayacaktır. Vatandaş kendi şahsi kazancı ile öğretim ve eğitim masraflarına iştirak etmek suretiyle Beş Yıllık Plânın tahakkukuna hizmet edecektir. Ve bu suretle Türkiye'de eğitim programlı hedefine doğru gidecektir. Şa-

yet denklik müessesesi böyle uzun vâdeye bağlanacak olursa, o zaman bir sene okulda çocuğunu okutan bir veli memuriyeti veya işi dolayısıyla özel öğretim kurumunun bulunmadığı bir vilâyete tayin edildiği zaman, orada çocuğunu resmî okula veremeyecek; çünkü gelmiş olduğu sınıf resmî okulun aynı sınıfına denk değil. Çocuk bir yıl tedristen kalacaktır. Eğer bu çocuk sınıfta kalmış ise ikinci sene devam edemeyeceğinden belgeli duruma düşecektir. Kendisinin hiçbir suîtakiri olmadan çocuğu belgeli duruma düşürmek onu irfan ve terbiyeden uzak tutmak, böyle kanuni formaliteler altında onu cebirle sıkıştırmak hiç birimizin hakkı olmasa gerektir. Ama biz bunu sağlayacak bütün esasları burada koyacak olursak, özel okullar kurulduğu andan itibaren resmî okullara denk olursa, belki Millî Eğitim Bakanlığının yükü biraz artacak, fakat murakabe vazifesi gerçeklere daha uygun olacaktır.

Bir konu daha muhterem arkadaşlarım: Bahçelievler Özel Gönen okulunun orta kısmında incelemede bulundum. Geçen sene tedrisata başladı. Teftiş görmüş, fevkâlâde müsbet, müfettiş okul öğretmenlerini ve müteşebbislerini tebrik ediyor, fakat ne yapalım ki, diyor; mevzuatımız size denklik imkân vermiyor. Yani bu sene birinci sınıf denktir. Ama kanun var, Meclisten çıkacak, o kanunla ben gelecek sene sizi denkleştirebilirim. Elimde bir imkân yoktur, diyor. Şimdi gelecek sene okulda üçüncü sınıf teşekkül edecek. Ve üçüncü sınıf iki sene sonra denkliğe ulaşacaktır. O üçüncü sınıftaki çocuklar ortaokulu bitirdikten iki sene sonra mı liseye gideceklerdir? Bütün bu problemleri çözmek lâzımdır.

Muhterem arkadaşlarım, onun için üzerinde duracağımız en mühim konu bu özel öğretim kurumları kanun tasarısının denklikle ilgili 14 nci maddesidir. Büyük Meclis bu maddeyi enine boyuna tartışmaktadır. Komisyon Meclisin görüşüne uyararak bu maddeyi geri almalıdır. Madde üzerinde mutlak surette bir değişiklik yapılmalıdır. Eğer bu memlekette müesseselerin Anayasası olan kanun 14 nci maddesiyle, bu hal ile çıkarsa, Anayasamızın bu konuda, özel teşebbüsü teşvik bakımındaki direktifine aykırı hareket etmiş olacağız. Ve hiçbir özel kurumu bu seneden sonra açma imkânı bulunamaz. Çünkü aziz arkadaşlarım, hiçbir müessese iyi niye-

te dayananlar haricinde, iki senede Allah ne verdi ise çarptık diye düşünen insanlarla ayakta duramaz. Bu memlekete iyi niyetle hizmet etmek isteyen, memleket çoeüğünü kurtarmak isteyenler dolayısıyla orada iş verdiği, insanlara çalışma imkânı sağlıyan ve bu sayede kendi nafakalarını temin eden insanların iyi niyetine uyarak bu baskı altında tutucu maddeyi gayet açık bir şekilde ele almak lâzımdır ve Devlet Hükümet murakabeden korkmamalıdır. Özel okul kurumları müsaade izni alındığı andan itibaren emsali resmî Devlet okullarına denktir, kaydını koymalı, bunu temin edici zeeri hükümlerle maddeyi yeniden ele almalı. Fakat arkadaşlarımız diğer maddelerde olduğu gibi, tüzüğe, nizamnameye havale etmemelidir. Büyük Meclis bunu kanunun bel kemiği olarak kabul etmeli, tek unsurunun bu madde olduğu kanaatini muhafaza etmeli ve kararlarını ona göre vermelidir.

Şimdi biz Adalet Partisi olarak, özel öğretim kurumları kanun tasarısının 14 ncu maddesini bu söylediğimiz gerekçelerin, arz ettiğimiz fonksiyonların kıyaslaması karşısında, son senelerde memleket eğitiminde büyük rol oynayan ve asgari olarak 60 bin çoeüğe ilim ve irfan veren öğretim kurumlarına benzer yeni kurumların teessüsüyle Devletin ağır yükünü hafifletmek imkânlarını sağlamak düşüncesiyle bu maddeyi bizim teklif ettiğimiz şekilde kabul etmekte fayda ve zaruret olduğu kanaatindeyiz. Aksi şekilde komisyonun getirdiği maddenin aynen çıkması Anayasanın ruhuna ve özel teşebbüsün teşvik edilmesine taban tabana zıt bir tutum arz edecektir. Ve özel teşebbüsü Türk öğretim ve eğitim hizmetine aktarmak imkânları ortadan kaybolacaktır. Adalet Partisinin görüşüne itibar edilmesini sevgi ve saygılarımla arz ediyorum, arkadaşlarım.

BAŞKAN -- Sayın Dursunoğlu buyurum.

CEVAT DURSUNOĞLU (Erzurum) —

Sayın arkadaşlarım; benim mâruzatım kısa olacaktır. Modern Devletin en mühim görevi **bugün bütün dünyada eğitimidir.** Bunun içindir ki, Meclis bu mesele üzerinde, bir eğitim öğretim dâvası olan özel okullar meselesi üzerinde haklı olarak hassasiyetle duruyor.

Arkadaşlarım, yalnız biz değil, aynı zamanda bu işlerin idaresi ile meşgul olan

Millî Eğitim Bakanlığının hassasiyeti de yerindedir.

Ben bir tecrübemi arz edeceğim. Bu tecrübem dolayısıyla ki, bir de şifahi teklif olacaktır. Tecrübem şudur : Türkiye'de bundan 20 - 30 sene evvel mevcudolan müesseseler, özel okullar, çok iyi bir netice vermiş değildir. Bu tecrübeler Vekâletin gözünü yıldırmıştır, âdeta. Açılmış olan birçok müesseseler daima fahiş bir kazanç yolu olarak işi ele almışlardır. Bu fahiş kazanç yoludur ki; Vekâleti bu mesele üzerinde hassasiyetle durmaya icbar etmiştir. Hepiniz bilirsiniz, yahut yaşı müsadilonlar bilirlir ki, bu müesseseler, birçok defalar şahadetname dağıtıcı müesseseler haline gelmişlerdir. Bunun bariz misali de o zaman çok çok söylenen «Çarei halâs Hayriye Palas» sözüdür. Yani Devletin resmî müesseselerinden şahadetname alamıyan çocuklar o müesseselerden rahatte şahadetname alarak daha yüksek bir tahsile gitmesidir. İşte bu tecrübelerdir ki, Millî Eğitim Bakanlığını bu mesele üzerinde hassas olmaya sevk etmiştir. Yalnız benim ricam şudur : Herhangi bir meselenin ıslahı daima murakabe ile mümkün değildir. Daima murakabe, teftiş, teftiş, teftiş... Bu yolda yürünüldüğü vakit öyle bir zaman gelir ki, murakabe organı, teftiş organı bîzatihi bünye kadar büyük bir şey olur. Binaenaleyh, işi biraz da zatı maslahat ıslah eder. Benim mâruzatım şu, yaptığımız tecrübe şu : Vaktiyle açılmış olan özel okullardan bir kısmının bu yolu tuttuğu görüldüğü vakit, o zaman bir tedbir alındı. Tedbir şu idi : Denildi ki, bunların çalışmaları murakabe edilmekle beraber, buralarda okuyan talebeler son olgunluk imtihanını resmî Devlet müessesesinde verirler. Böyle denildiği vakit onları Devlet müessesesi ile bir seviyeye getirmeyi temin etmektir.

Sayın arkadaşlarım; bu esas kabul edildikten sonra o zaman mevcudolan özel okulların birçoğu kendi kendilerini ıslah etmiş ve hakikaten seviyelerini düzeltmiş ve memlekete daha faydalı müessese olarak meydana gelmişlerdir. Benim de mâruzatım bu oluyor. Bu madde üzerinde durulurken, Sayın Millî Eğitim Bakanlığının bu işi de bir taraftan nazarı dikkate almasını, yani bu müesseseleri, biraz da o müesseselerden ayrılmış

zamanlarındaki imtihanların resmî Devlet müesseseleriyle iştirakini temin ederek, onunla bir seviyeye getirmeye çalışılmasını rica ederim . Bu kayıt bu maddede yok, ilerdeki maddelerde de olup olmadığını bilmiyorum. Zaten olgunluk, liseden mezun olurken tabii tutulan olgunluk iyi bir müessese idi, güzel bir seviye temin ediyordu. Özel ve resmî okulların bir seviyede olmasını temin ediyordu. Kaldırılmakla hata edilmiştir. Ve o hatadan şimdi vazgeçilerek tekrar bir imtihan şeklini tesis etmek ve imtihan şeklini tesis ettikten sonra da özel öğretim müesseselerini buna tabii tutarsak teftişin yarısından fazlasını bu maslahat temin etmiş olur. Bu vaziyet karşısında arkadaşlarımla birçok iyi noktaları göz önüne alınarak maddeyi sayın komisyon alırsa bu noktadan da inceleyebilir, getirirse bunu memnuniyetle karşılarız. Bunu yaparken haklarıdır; eğitim müesseselerini memleketin kültürü üzerinde müessir olacak dâvaları yalnız bir sermaye meselesi, yalnız bir özel kazanç meselesi olarak ele alınmayıp, bir hizmet vesilesi olmasını da nazara dikkate alarak bunların gelişmelerini, inkişaf etmelerini, fakat fahiş kazanç getirmemelerini temin etmek gerekir. Bu noktalar üzerinde maddeyi yeniden gözden geçirmek hayırlı olacaktır kanaatindeyim.

BAŞKAN — Sayın Mustafa Kemal Karan buyurunuz. 14 ncu madde üzerinde.

MUSTAFA KEMAL KARAN (Amasya) — Arkadaşlar, bu madde üzerindeki müzakereler çok uzadı, sizleri bir hayli sıktı. Temas edilmediğine kaani olduğum bir iki hususa da ben temas etmek istiyorum.

Anayasamız ve Beş Yıllık Kalkınma Planının ruhu, özel sektörün, özel sermayenin Türk maarifine hizmet etmesini öngörmüştür. Bu öngörü ışığı altında Hükümet bir kanun tasarısı hazırlamış ve Meclise getirmiştir. Kanun tasarısının gerekçesinin 3 ncu maddesinde özel sektörü maarif alanına sokmak gibi teşvik edici bir kanun olduğu ilâve edilmiş. O halde özel sektör, özel sermaye bu hedefe teşvik edilirken biz bunun önüne engeller çıkarıp, özel sermayenin yaptığı bir işte baştan birkaç sene zararını garantilemek, bu özel sermayeyi teşvik etmek değildir.

Sonra, bir acayiplik husule gelmektedir. Maarif Vekâleti, bir özel okulun açılması için bütün şartları aramakta, her şeyi görmekte, hâdiseleri tahakkuk ettirmekte ve özel okul açılmasına karar vermektedir. Karar verildikten sonra bunun bütün mesuliyeti Maarif ile özel okul arasında taksim edilmektedir. Bu karar verilip özel okul açıldıktan sonra, bu okula talebe kaydettiren velilerin ve o okulda okuyan talebenin hiçbir sunitaksiri olmaması lâzımgelir. Halbuki özel okul açılmış, vekâlet müsaade etmiş, açabilirsin demiş, Türk talebesini yetiştirebileceksin demiş, ben de bir talebe velisi olarak bu okula çocuğumu kaydettirmişim. Fakat okulun iki sene sonra muadeleti kabul edilmemiş ve benim çocuğumun iki senelik tahsili havaya gitmiştir. Bu hiçbir adalet kaidesine uymaz. Maarif Vekâleti evvela vazifesini yapacak, bu okulun açılmasında titiz davranacak, bütün imkânları zorlayacak, sık sık kontrol edecek ama okulu açtıktan sonra ben bu okulu daha tercübe devresinde tutuyorum diye bu hâdiseyi velilere intikal ettirmeye hiçbir zaman hak ve yetkisi yoktur. Maarif Vekâleti burada esbabı mucibe olarak şöyle demektedir: Bir, iki sene kontrol etmek lâzımdır, belki talebeleri iyi yetiştiremez falan... Kontrol imkânları elindedir. Kontrol edemediği an mektebi kapar. Ama Demokles'in kulağı gibi mektep idaresinin başında, velilerin başında bir muadelet meselesini hiçbir zaman tutmaması iktiza eder.

Sonra bu maddeyi okurken bir şey nazarı dikkatimi çekti. Biraz İhsan Ataöv arkadaşımız bahsettiler; ama bunun komisyon tarafından burada açıklanması yerinde olur. Efkârı umumiyyede tatbikat bakımından da faydalı olacaktır. Muadelet iki sene olarak denmiştir. Ama açıldığı zamandan itibaren tâbiri kullanılıyor. Neyin açılmasından bahsediliyor? Acaba mektebin açılmasına izin verildiği an mı birinci sınıfın açılmasına izin verildiği an mı, ikinci sınıfın açılmasına izin verildiği an mı, üçüncü sınıfı açılmasına izin verildiği an mı? Muadelet hesabı nerde başlayıp nerede bitmektedir? Kanunda sarahat yoktur. Söyle ki; birinci sene ilk defa özel sermaye birinci sınıfı açar, ikinci sene ikinci sınıfı açar, üçüncü sene üçüncü sınıfı açarsa, benim anladığımı mânada muadeleti dört seneye çıkar. Ama Maarif Vekâle-

ti temsilcisiyle komisyonda hususi konuşmamda bunun böyle olmadığını ifade ettiler. Bu ifadelerini bu kürsüden yaparak zabıtlara geçirmesinde fayda mülâhaza etmekteyim. Hephinizi hürmetlerimle selâmlarım.

BAŞKAN — Sayın Şükrü Koç.

ŞÜKRÜ KOÇ (Aydın) — Efendim, 14 ncü madde üzerinde bâzı konuşmalar, tartışmalar yapılmaktadır. Fakat son defa Sayın Ataöv'ün yaptığı konuşmanın bu maddeyle ilgili bulunmadığı kanısında bulunduğum için, bir noktanın da açıklanmasından fayda umduğum için söz istedim.

14 ncü madde sadece denkliğin nasıl ve hangi şartlar içerisinde verileceğine dair bir hüküm getirmektedir. Sayın Ataöv'ün grubu adına verdiği değişikliğe önergesinde, ruhsat, yani okulu açabilme izni ile birlikte otomatik olarak kime okulu açma izni verilmişse denkliği de verilmiş sayalım, denilmektedir. Arkadaşlar, bakkat dükkânı açmıyoruz. Ve özel teşebbüsü eğitim alanında yatırım yapmaya teşvik edeceğiz diye Türk çocuklarının yarınlarını her hangi bir kazanç konusu yapmaya da son derece dikkat etmek zorundayız. Okul açmak isteyen özel teşebbüs fizik şartları hazırladıktan sonra okul açma izni alacak. Sonra öğretim kadrosunu, mânevi şartları hazırlayacak ve derse başlama izni alacak.

Benim, komisyon üyesi olarak da bir noktada itirazım var. İki sene fazla bulunmaktadır. Bunlar bir sene çalışacaklar, bu sınıfın başarı durumu tesbit edilmiş ise denkliği kabul edilecektir. Böylece özel okullarımızın resmî okullara denkliği devamlı kontrol altında kalmış olacaktır.

Diğer taraftan Sayın Dursunoğlu'nun söylediği şekilde, olgunluk imtihanlarının bu madde ile ilgili olarak burada yer alması da yersiz olacaktır. Olgunluk imtihanları Özel Okullar Kanunu ile ilgili bir mesele değildir. Diğer Resmî Okullar Kanununda ele alınabilir. Benim mâruzatım iki sene fazladır. Özellikle son sınıfların denkliğinde güçlükler çıkabilir. Bakanlıkla okul sahipleri ve çocuklar arasında bâzı ihtilâflar çıkabilir. Bu sebeple, 14 ncü maddenin ikinci fıkrasında üstüste iki yıl başarılı çalıştığına dair rapor kaydının kaldırılarak bunun yerine en az bir yıl başarılı çalıştığına dair bir rapor şeklinde olmalıdır. Her

yıl teftiş yapılmaktadır zaten. Bu teftişler tekbaşına da yapılmamaktadır. Grup teftişi yapılır. Bir yıl süresinde başarılı olan bir özel teşebbüsün o yılki denkliği de kabul edilir, şeklinde bir değişikliğe lüzum vardır. Bunu arz etmek için de bir önerge takdim etmiş bulunuyorum. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Tahsin Demiray.

TAHSİN DEMİRAY (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, kıymetli arkadaşımız Sayın Dursunoğlu'nun şifahi teklifi üzerinde ihtirazî düşüncelerimi arz etmek isterim. Kendileri bu teftişlere ilâve olarak son imtihanın resmî Devlet okullarında verilmesi mecburiyetinin konulması ve bu hususun madde yeniden ele alınırken nazara alınmasını söylediler, şifahen teklif ettiler. Bendeniz bunun doğru olmadığı kanısındayım. Sebebi de, çocuklarımızın psikolojisi, gençlerimizin psikolojisi bakımından bunu mahzurlu görmekteyiz. Bunu elbette ki, benden evvel Dursunoğlu daha iyi takdir eder. Çocukların içerisinde yetiştikleri, eğitildikleri muhit içerisinde imtihandan geçirilmeleri ve son neticeyi de oradan almaları en tabiiisidir. Çocukları muhitin dışına bir anda çıkarıp yabancı bir binaya, yabancı bir mânzara içerisinde tamamen yabancı sınımlar karşısına çıkarmak çocuk psikolojisine uygun değildir. Hattâ muhterem arkadaşlar, o derece uygun değildir ki, spor severlik yaygın olduğuna göre, şimdi cümlece malûmdur ki, sporcular karşılaştıkları zaman kendi alışık olmadıkları bir sahada oynamaları onların üzerinde mühim rol oynar. Binaenaleyh evvelden yapılan tahminlerde bu büyük bir faktördür. Hal böyle iken bir yeşil saha, dünyanın her yerinde aynı iken, sahanın yabancılığının rol oynaması nazara alınırsa sporunun psikolojisi üzerinde, artık takdir edersiniz ki, imtihan gibi Napolyon'u bile ürküten bir geçitte çocuğu bir de muhitinden koparıp başka muhitlerin içerisine koymak pedagojiye uygun değildir. Üstadımıza bendeniz bilmukabele bunu arz etmek lüzumunu hissettim. Yine öyle eski rüştîyelerde olduğu gibi, bahçedeki havuzunda kızilek sopaları deste deste ıslatılan mekteplerdeki imtihan havasını ne kadar yumuşatırsanız yumuşatın çocukların aleyhinedir. Bu hususu evvelâ arz etmek istedim. Bendeniz aleyhindeyim. Yani ben değil pedagoji aleyhinde, çocuk ruhu aleyhinde.

Gelelim maddeler üzerine. Madde üzerinde İhsan Ataöv'e iştirak ediyorum. Ataöv, bunları uzun uzun müdellel anlattı. Ben bunu şu şekilde ifade edeyim: Gerçi Şükrü Koç diyecek ki, «Efendim bu madde muadeliyet meselesidir. Bunun üzerine bu büyük tezi nasıl bina ediyorsunuz?» Öyle değil, yani bu madde pek mühim. Bidayetinde tanınması; sonradan Demoklesin Kithai gibi sonu belli değil, sonu... Dumanlı bir âleme çocuğu ve ebeveynini sokmak... Bunu kimse istemez. Binaenaleyh, bidayette bu müesseseyi baltalamak oluyor. Onun için bu madde mühimdir. Muadelet meselesi değil, bidayet meselesi, ön meselesi çok mühim oluyor.

Şimdi arkadaşlar, herşeyden evvel şu prensip kararını almak lâzım. Devlet bu işi başara bilir mi, başaramaz mı?.. Başaramaz.. Plân, «başaramaz» dedi. Artık plân dedikten sonra halkın yardımı, milletin yardımı lâzım. O, bütçe yardımı demek değil, Amerika'da olduğu gibi yardım. Yani eğitime, öğretime milletin katılması demektir. Devlet ve milletin Türkiye'de işbirliği yapması kabul edildiğine göre, bunu alelâde bir ticaret meselesi gibi özel okul, özel teşebbüs, efendim özel kazanç şekline sokmamamıza rica ederim. Yani bu ölçülerin içerisinde mütalâa etmek, meseleyi evvelâ başından hatalı vaz'etmek demektir. Biz bu memlekette bu eğitim meselesini devlet ve millet birliğiyle halletmeye karar verdik mi, vermedik mi? Evvelâ bunun prensibinde anlaşalım. Devlet ve milletin beraberliğiyle halledilecek, elbirliğiyle. Bize göre, bizim anlayışımıza göre milletin katılmadığı müddetçe bu büyük dâvayı halletmeye imkân yoktur, arkadaşlar. Binaenaleyh, evvelâ bu prensibi kabul ediniz. Yok işte menfaati, şusu busu, bu değil arkadaşlar; dükkân açmıyoruz, hakikaten dükkân açmıyoruz. Bir defa onların üzerinde çocuğunu, canından kopmuş evlâdını oraya vermiş olan ana ve babaların, senin müfettişlerinden on defa kuvvetli murakabesi vardır arkadaşlar. Mülletin murakabesi vardır mektebin üzerinde. Bütün bu faktörleri nazarı dikkate almak icabeder.

Binaenaleyh, bu madde dar bir çerçeve içindedir, sadece modern devletin vazifesi değil, onun vazifesi değil milletin de iştiraki ile halledilecektir. Bu madde milletin iştirakine elverişli değildir. Arkadaşlarımızın teklif ettikleri şekilde kabul edilmesi lâzımdır. Aksi takdirde kanun ölü çıkar ve bu prensip de zedelenecektir. Ben-

deniz bu hususu arz etmek üzere huzuruza gelmiş bulunuyorum. Hüürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Ataöv.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Muhterem arkadaşlarım, görüşlerimizi etraflı olarak ifade ederken konunun, kanunun bel kemiği olduğunu ifade etmiştik. Ve Özel Öğretim Kurumlarının resmî Devlet okulları ile denkliliği konusunda zannederim benim beyanlarım sadedin dışında değildir. Şükrü Koç arkadaşımız bizim mevzu dışında konuştuğumuzu beyan etti. Halbuki bir müessesenin bir müesseseye denkliliğini tartışırken o müessesenin besmelesinden başlamak lâzım, nihayete kadar diğer müesseselerle karşılaştırmak lâzım; okulumu karşılaştıracaksın, öğretmenini karşılaştıracaksın, programını karşılaştıracaksın, sisteminin karşılaştıracaksın, sermayesini karşılaştıracaksın. Yoksa, özel teşebbüsün muvaffak olacağı yeri bakkal dükkânı açmak şekliyle tavsif etmeyeceksin. Eğer bu memleketin kalkınmasında, üç kişinin eğitilmesinde bir bakkal dükkânı rol oynayacaksa, bu millet o bakkal dükkânı açmak mecburiyetindedir aziz arkadaşlarım. Yoksa özel teşebbüsün milleti kalkındırmak için bin bir türlü baskı altında, feragat ve fedakârlıklarla çalıştığı yerde onu bir ticari müessese, bir patron olarak mütalâa etmek, ona bühtan etmek olur, Anayasamızın ruhuna saygısızlık olur..

Biz görüşlerimizi ifade ederken diyoruz ki, özel teşebbüs oraya para yatırırken teminat altında bulunmalıdır. Orası ticaret yeri değildir. Millî Eğitim Bakanlığına gitsin bir özel okul sahibi, müracaat etsin, «siz bir ticarethane değilsiniz,» der. Ticaret Odasına, bankalara gitsin. Kredi müesseselerinden kredi istesin, onlar da «siz bir eğitim müessesesisiniz, tüccar değilsiniz, size kredi vermem» der. Maliyeye gitse, «siz vergi vereceksiniz, çünkü kazanç sağlıyorsunuz» der. Bu kadar kötü şartlar altında, malî baskı altında, öğretim mevzuatının baskısı altında, Anayasamızın teşvik edici hükmünü nasıl işleteceğiz? Milletvekili burada çıkar, «buular ticaret yapıyor» der. Millî Eğitim Bakanlığı burası eğitim ve öğretim müessesesidir der, bankalar «siz öğretim müessesesisiniz,» der. Maliye, «siz ticarethanesiniz» der. Peki bu Anayasa maddesi ne şekilde ele alınır?... Bunu beraberecelemek, realitelere varmak mecburiyetindeyiz arkadaşlar. Onun için biz diyoruz ki, Sayın Ho-

eam Tahsin Demiray, muhterem üstadımız Cevat Dursunoğlu Beye gayet veciz olarak cevap verdiler. Bir defa bizim konuşmamızdan sonra bu kanunun bu maddesi içinde bir imtihan sisteminin konması doğru değildir, belki ilerideki maddelere intikal edebilir. Bütün denkliği bizim teklif ettiğimiz şekilde kabul etmeniz dahi, Sayın Cevat Dursunoğlu'nun teklifi bu kanunun içine girerse bu sefer mânen bu müesseseleri yıkmış olursunuz. Bu müesseseler sureti katiyede vatandaşın yatırım yapacağı yer olmaktan çıkar. Bugün zaten bir müfettiş özel öğretim kurumu ile resmî Devlet müessesesini aynı paralel içerisinde mütalâa etmemektedir. Her Devlet müessesesi ile, her şahsi teşebbüsün Devlete nazaran aynı mukayese adilmediği gibi... Bunları, aynı gaye içerisinde çalışan müesseseler olarak Devlet baba bağına basmazsa bu kanunları biz burada lâfi güzafthan ileriye götüremeyiz. Bu memleketin bugünkü gerçeklerine, Devletimizin imkânlarına göre vatandaşın mütamadîyen fedakârlık istediğimiz vergi yükünü artırmak suretiyle plânı finanse etmek gayreti içerisinde bulunduğumuz bir sırada, çocuklarımıza iki çatı daha açarak onları normal nizam içerisinde okutmak ve eğitilebilmek gayretlerini ve bunun çarelerini aramak zorundayız. Böyle iyi gayeler için kurulacak müesseselere patron müessesesi, ticarethane veya bakkal dükkânı demeyi sureti katiyede reddedilir. Biz Adalet Partisi olarak bu madde, bu şekilde çıkarsa, kanunun ölü doğacağına, Anayasamızın teşvik ruhunun yerine gelmeyeceğine, özel teşebbüsün bu konuya yatırım yapmayacağına inandırmış insanlar olarak millet huzurunda fikirlerimizi beyan ediyoruz. Bu konuda vicdanlarımız neyi emrediyorsa onu yapınız. Fakat o çatılar altında Devletin öz müesseselerinde cazip hale getiremediği öğretmenliğin bir nebze cazibeye erişmesini kiskanmayınız. Bu çatı altında, Devlet müessesesinde evlâdının uğradığı muameleden dolayı ıstırap duyan veliler şikâyet edecek bir köşe bulamadığı zaman öğretmen ve müdürünü şiddetle murakabe ettiği ve doğrudan doğruya halk idaresinin istinad ettiği bu müesseseleri rencide etmeyiniz. Bu müesseseleri kurulum, kurtaralım ki, Türk millî eğitiminin Devlet üzerindeki yükü hafiflesin ve bu memleket şu kanunla Anyasaya uygun olarak hizmet ettiğimiz vicdanlarımız

müsterih olsun. Aziz arkadaşlarımız Şükrü Koc gibi düşünmüyoruz, burasını bakkal dükkânı gibi mütalâa etmüyoruz. Buraya para yatırımları ticaret mütalâa etmüyoruz. Vatanperver insanlar olarak, Türk çocuğuna hizmet eden, Türk Devletinin yükünü hafifleten insanlar olarak hürmetle bağına basan bir siyasi teşekkül olarak huzurlarımızda görüşlerimizi bir kere daha beyan etmekten zevk duyuyoruz.

BAŞKAN — Sayın Komisyon, bir arkadaşımızın söz sırası kaldı. O da Sayın Fahrettin Kerim Gökay'da. İsterseniz şimdi konuşsun, isterseniz Gökay'ı bekleyiniz.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ FETHİ ÜLKÜ (Tunceli) — Sonra konuşalım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Gökay.

FAHRETTİN KERİM GÖKAY (İstanbul) — Muhterem Başkan, aziz arkadaşlar, özel okulların 14 nci maddesi müzakere edilken evvelâ bugünkü memleketin öğretim ve öğrenme durumunu göz önünde bulundurmak zorundayız. İmtihanlar bitti. İlkokula gitmek için müracaat edenlerin sayısı, ilkokulu bitirip de ortaokula gireceklerin sayısını ve liseyi bitirdikten sonra üniversiteye müracaat edeceklerin sayısını göz önüne getirecek olursak, bugün yalnız Devlet eli ile öğretimi yürütmenin imkânsız bir hale geldiğini derhal idrak etmiş olacağız. Yalnız üniversiteye girmek için 30 000 müracaatın mevcudolduğunu öğrenmiş bulunuyorum. Aynı vaziyet liseler için, ortaokullar için de vârittir. Hattâ geçen gün İstanbul'da görüştüğüm bir muhitte, «Çocuğumu ortaokula göndereceğim, benden tapu senedini istediler» dedikleri zaman alay mı ediyorsun dedim. Bugün mektebe kaydolmak birçok takyidata tabi tutulmuştur. Hangi mütakada oturuyor; tapu senedi, ikametgâh senedi. İkametgâh senedi polis bakımından değil civarda bir mektebe yerleşmek bakımından. Binaenaleyh memleketimizde bugün bu kadar zor bir durum mevcuttur. Yine size bugün şu dakikada sırası değil, belki, 22 nci maddede bulunup söz alamam diye söylüyorum; bir Üsküdar Amerikan Kız Koleji'ne girmek için iki bin kişi müracaat etmiş. Bunu vakıa olarak arz ediyorum. (Sağdan bir milletvekilinin «Onlarda akıl yokmuş» sesi.) Müsaade buyurun da aklı var mı yok mu bunu ben daha iyi bilirim sayın hocam.

Şimdi dâva şu : Memleketin ihtiyacı ve bu ihtiyacın yaptığı tazyik ve bunun karşısında bizlerin almaktığımız lâzımgelen tedbirler. Bunu bir kere böyle görelim. Bir memlekette mevcut kanunlarla Devlet otoritesi her müesseseyi kontrol etmek imkânına malik iken, birtakım tevehhüme kapılmakta mâna görmüyorum. Eğer Millî Eğitim Bakanlığının teftiş ve murakabe organı zayıfsa bunu kuvvetlendirmeye çalışalım. Mesele buradan çıkıyor. Yabancı okulu vatandaş istiyor. Millî irade, millî haysiyet; bunların hepsini vatandaş düşünüyor. Ben diyor, yabancı okula dahi versem, çocuğumun mânevi terbiyesi ve onun millî hissiyatına en ufak bir tecavüz olduğu zaman derhal Hükümeti haberdar ederim.

Diğer taraftan hususi okullara gelelim, hususi Türk özel okullarına... Ben idadi tahsilime resmî kısımda başlamış özel bir okulda bitirmişimdir ve bana hocalık edenler arasında sonradan Kuleli Lisesinde müdürlük etmiş, Feylezof Rıza Tevfik gibi emsalsiz insanlar vardı. Ve ben bunların kürsü - i tedrisinde yetişmiş olmakla daima iftihar ettim. Şu halde hususi okullar içinde demin Cevat Dursunoğlu Hocanın dediği gibi palaslarda vardır, yok değildi. Fakat palas varsa onun palas olmasına müsaade eden maarifi itham etmiyecek miyiz? Onun kudreti yok mu? Devlet âciz mi? Bundan dolayı ben her şeyden evvel Devletin ve bilhassa Millî Eğitim Bakanlığının kayıtsız ve şartsız murakabe hâkimiyetini istiyorum. Bu murakabe temin edildikten sonra, eldeki kanunlar incelendikten sonra ne diye bunun ikinci senesinde muadelet veriliyor?

Şimdi muhterem arkadaşların, hususi mektep açmanın ne kadar zor olduğunu görüyoruz; açmadan evvel; demin Şükrü Koç arkadaşım dediği gibi, öğretim kadrosunu getirecek, mektep binasını gösterecek, binanın içinde bütün sıhhi ve pedagojik elemanlar hazır olacak, ondan sonra öğretim kadrosunu getirecek, alacağı talebenin sayısı ve alacağı ücreti de bildirecek. Pazarlık hesabı yok. Şu halde zaten iki müessese vardır ki, arkadaşlar; biri hastane açmak biri mektep açmak, bunlar basit ticari müesseseler değildir. Bunlar aynı zamanda sosyal hizmettir. Bugün memleketimizde bin-

lerce çocuğumuz dışarda mektepsiz kalırlarken sermayesi ile mektep açan bir vatandaşın kendisine ben teşekkür ederim. Ama o vatandaş bunu, kendisine basit bir ticaret müessesesi haline getirmeye çalışırsa, Devletin kesici ve kuvvetli elinin onun ensesine yapışması icabeder. Şu halde diğer arkadaşlarının dediği gibi bîdayette bu okulları açarken tedbirler alalım. Mektep açarken ne kadar imkân varsa hepsini hazırlayalım, bunu sağlayalım ve sonra ilki sene beklettik de üzerlerinde Demokles'in kılıcı gibi durmayı doğru bulmuyorum. Onun için açarken, ne yapmak lâzımsa, bütün esasları hazırlayıp ondan sonra müsaade etsin, bu mektebe.

Muhterem Cevat Dursunoğlu hocam buyurdular ki, mektep bittiği zaman imtihanını, bakaloryasını başka yerde versin. Vallahi müsaade buyursunlar bu iş, biraz zor iş. Şimdi bir kere resmî mektepteki hocalar o kadar yorgun ve meşbudurlar ki, kendisinin işi başından aşmış. Öteki geldiği zaman bu angarya nereden başıma geldi diye onların karşısında gayriihtiyari bir antipati hissetmektedir. Hakkı yoktur, çocuklarımızı böyle bir şok geçirmeye mâruz bırakmakta. Bunun eski zamanda olduğu gibi bir kolayı daha var. Liselerin sayısı malûmdur. Oradaki imtihanlara mümeyyiz gönderilebilir. Mümeyyiz hassası ne idi? İmtihanlara gelebilir. Ama o çocuğu yerinden tedirgin etmenin psikolojik olarak bir hata olduğunu kabul etmeleri icabeder. İnsanlar hayatında doğduğu andan itibaren geçirdiği şoklarla perişan oluyor. Bir lise talebesinin rasgele bir imtihanında, bazen kaprişlere kurban gittiğini de kabul etmemiz lâzımgelir. En lüzumsuz bir dersten bir çocuğu döndürüyorlar. Bir çocuğu bir sene döndürmenin ruhi azabını lütfen kabul ediyor musunuz, tahayyül ediyor musunuz? Daha evvel bu yüzden bir mektep talebesi intihar etmiştir. Sınıfta bırakıldığı için babası tarafından sokak ortasında izzetinefsi reneide edilen çocuk evinde havagazı ile intihar etmiştir arkadaşlar. Bunun neticeleri daima menfi olmaktadır. İnsan cümleî asabiyesinin ne veli tarafından, ne hoca tarafından takdir edilip çiğnenmesine hak verilebilir. Hele, insanların İkinci Dünya Harbinden sonra bu kadar frajilite kazanmış oldukları sinir sisteminin gerek pedagojik, gerek idari sahada fertlerin ve cemiyetlerin psikolojisine dikkat etmek suretiyle yetiş-

tirilmek durumundadırlar. Bunun için söz aldım. Hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Komisyon adına Sayın Fethi Ülkü.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ FETHİ ÜLKÜ (Tunceli) — Muhterem arkadaşlarım, iki gündün beri denklik konusu üzerinde duruyoruz. Şüphesiz, özel okul açmanın, özel okula devam etmenin neticesi, resmî okuldaki çocuk ile hem-ayar eğitim ve öğretimde olmayı isbat etmektedir. Bu bakımdan Yüce Meclisin denklik mevzuu üzerinde bu kadar hassasiyetle durması şüphesiz isabetlidir. Bizi de Komisyon olarak memnun etmektedir.

Muhterem arkadaşlarım, maddede iki sene üst üste teftiş kaydı muhterem arkadaşlarımda büyük tereddüt yaratmakta. Bunun misalini bir novi aritmetik şekilde izah edersem tahmin ederim ki, Muhterem Heyetiniz tatmin edilmiş olacaktır. Açılmış bulunan özel okullara 1962 - 1963 yılında faraza kaydedilmiş bir öğrencinin sınıfı o sene sonunda denklik alabilmesi için teftişe tabi olacaktır. Teftişin mahiyetini dün de arz ettim. Bugün bir arkadaş da açıkladılar. Grup teftiştir, esaslı incelemedir. Bu sınıfa maddedeki esasa göre derhal denklik tanımayacağız. Fakat ikineci sene bu okulun birinci sınıftaki talebeleri ikineci sınıfa geçmiş olacaktır ki; şüphesiz ikineci sene yeniden usulüne göre teftişe tabi olacaktır bu sınıf. Artık bu okulların tamamı hakkında denklik muamelesini o sene ikmal etmiş bulunacaktır. Yani birinci sınıf bir sene önce teftiş edilmiştir, ikineci sınıf tekrar teftiş edilecektir. Tabii bu teftiş sınıfın mahiyeti için değil, öğretim ve eğitim ile alakalı bütün hususları tetkik ve teftiştir. Bu okulun üçüncü sınıfı da açılmış olursa, o üçüncü sınıfın denkliği kabul edilmiyecektir. Ümid ederim ki, bütün tereddütleri de burada; şimdi bunun esbabı mucilbesini izah ediyorum. Maddenin sevk edilmesinin özelliği şüphesiz yatırım yapacağımız bir müessesenin, maddi mânevî yatırım yapacağımız bir müessesenin sağlam kurulması sebebiyledir. Şimdi denklik olmadan 3 neü sınıfı derhal açılmış bulunan bir okulun 3 neü sınıfına takdir buyurursunuz ki, talebe diğer okullardan gelecektir. Diğer okullardan 3 neü sınıfa doğrudan doğruya gelecek talebelerin % 95 i diğer okulların ciddiyetine tahammül edemeyen, hususi mekteplerde kolaylıkla sınıf geçmek ümidini besleyen öğrenciler olduğu muhakkaktır. İşte o sene bu sınıfa eğer bir yıl

içinde denklik verilirse, diğer okullardan zayıf olarak bu okula kolaylıkla sınıf geçmek için gelen çocuklar hiçbir engele mâruz kalmaksızın mezun olup diploma alırlar. Millî Eğitim Bakanlığının hazırlamış olduğu ve Komisyonun benimsediği bu maddenin en kuvvetli tarafı muhterem arkadaşlar buradadır. Ananesini sağlam kurmak, birinci, ikinci sınıfı sağlam olarak ikmal etmek ve üçüncü sınıfa gelen talebeyi ancak o birinci ve ikinci sınıfta kontrolden geçmiş, murakabeye tabi tutulmuş öğrencilerle teşkil etmektir. Maddenin esprisi. Halbuki üçüncü sınıfa hariçten zayıf talebeler gelmiş olan bir okulda takdir buyurursunuz ki; okulun en yüksek sınıfı olması itibariyle bilhassa eğitim yönünden mektepte birçok mahzurlar doğabilir. Bunu önlemek için birinci sınıfı kâfi görmüyor. İkinci sınıfa da bir tetkik, kontrol sağlıyor bu madde.

Şimdi bâzı muhterem arkadaşlarım da buyurdular ki, mademki bina hususunda, yani üçüncü maddede derpiş edilen hususta sıkı bir kontrol yapılıyor, ondan sonra derse başlamak izni verileceği zaman yine bütün durumu gözden geçiriliyor ve o halde derslere giriliyor, öylesine okula denklik tanıyalım. Tanıyalım ama serbest bırakmıyarak murakabeyi devam ettireceğiz. İşte muhterem arkadaşlarım, denklik bu mekteplerin murakabesi ile iki senede tescil edilmiş olmasıdır. Tescil muamelesinin ikmalinden başka bir şey değildir. Nasıl ki, sıkı bir murakabeden geçirmek istiyor, o halde iki yıl sıkı murakabeden geçmiş olan sınıfların denkliğini tanımak suretiyle ve onları belgelendirmek suretiyle bu okulların artık hüviyetini, artık ciddiyetini tanımış ve tesbit etmiş oluyoruz. Nasıl ki, sınıflar her sene sonunda iktisabını ispat etmek suretiyle geçilebilir ve onun sonunda kendisine diploma veya karne verilir. Bu geçirmiş olduğu imtihanın ciddiyeti, o sınıfta talebe olmak sıfatının bir sicilidir. İşte bizim anlayışımıza göre, benimsediğimiz maddeden anladığımıza göre, doğrudan doğruya denklik muamelesi de böyle bir tescil muamelesinden başka bir şey değildir. Mektep sağlam kurulmuş, ananesi sağlanmış ve iki, üç kademe halinde yapılan murakabe muvaffakiyetini ispat eden bir okulun, bir denklik muamelesinden endişe edeceği, korkacağı, çekineceği düşünülmez. Kaldı ki, her yıl teftiş göreceğini bahsettiğimiz, teftiş göreceğini izah ettiğimiz okulun her yıl

sonunda, her sınıfın ders senesi sonunda kurucuya, okul müdürlüğüne teftiş sonucunu bitiren bir rapor gelecektir. Böylece arkadaşlarımızın endişelerinin büyük bir kısmı zaten kendiliğinden zâil oluyor. Yani çocuk oraya devam ederken, bilmeyecek, iki sene devam edecek. Ondan sonra birden bakacak ki, iki sene dolmuş, orada kendisi sınıfı da geçmiş ama mektep denklik alamadığı için mahvolmuş, perişan olmuş. Böyle değil muhterem arkadaşlarım, tatbikat da böyle değil. Bilhassa bâzı inceleme ile dün ve bugün öğrenmiş oldum ki, teftiş yapılmaya sene sonunda ve temenni ederim ki, her teftiş sonunda okula teftiş neticesi Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bildirilsin. Senin şu noksanların vardır, yahut seni iyi buldum, iyiye gidiyorsun diye ihtarda bulunsun, Hattâ bu teftiş neticesini velilerin de duyabileceği bir şekilde kıymetlendirmek daha faydalı olur. Böylece Millî Eğitim Bakanlığı ile veliler arasında bir irtibat sağlanmış olur. Şimdi bu şekilde denklik meselesini izah ettikten sonra muhterem hocamızın buyurdıkları, «Acaba uygunluk şeklinde bir usul vaz'edemez miyiz?» diye düşünelim.

Muhterem arkadaşlarım; okullarda yalnız öğretim yapılmadığı yüksek malûmları... Okulun esas fonksiyonu eğitim tarafıdır. İmtiharlarda öğretmen talebeyi bilgisi bakımından yoklarken şüphesiz, bir yılın tutumu hakkında da fikir sahibidir. Ve imtahanda ona iyi hal notunu müspet veya menfi versin, fakat mektepten çıkardığı çocuk hakkında kanaat sahibi olmasının elbette ehemmiyeti büyüktür. Şu okulda şu tip talebe çıkar, bu okulun hüviyeti şu şekindedir; nâkısır veya müspettir. Bunun ancak bunu yetiştiren, hemen her gün, her saat onunla beraber öğretmenler tarafından bilinmesi açıktır. Halbuki başka yerde uygunluk imtihanına tabi tutulacak öğrenci hakkında, onu imtihan eden komisyon bundan bihaberdir. Ve çocuk ancak sadece bilgisinden imtihan vermek suretiyle sınıf geçme durumunda olacaktır ki, bu bizim için mektepçilik yönünden bir nakısadır.

Netice itibariyle, madem ki, maddi ve mânevi millî servetin korunması hususundadır hasasiyetimiz, o halde bu millî serveti çok sağlam olan, bizi en küçük şüpheye dâhi götürmeyen müesseselere yatırım gayet tabiidir.

Bunu nasıl takdir ederiz? İşte maddenin derpiş ettiği şekilde muhtelif kontrol ve murakabe kademelerinden geçirmek suretiyle. Şuna işaret etmek isterim ki, maddenin iki yıl murakabe kaydı, sadece bir faydaya mahsus olmak üzere ve açıldığı yıllara aittir. Ondan sonra zaten Millî Eğitim Bakanlığının murakabesinde ve hüviyetini almış olarak yürüyecektir. Bâzı arkadaşlarımız bir sene buyurdular, madde iki seneyi derpiş etmektedir, komisyonun da benimsediği şekilde bu iki sene kaydını benimsemezsek bu okullar her an veli nazarında şüpheli olacaktır. Muhterem arkadaşlarımızın endişeleri asıl bu takdirde varidolacaktır. Çünkü, Millî Eğitim Bakanlığının teftişi sonunda kapatma yetkisi vardır. Acaba, şimdi mi kapatılırım, üç ay sonra mı kapatılırım, yoksa ömrüm bir sene midir? Bunları bilmiyebilir. Ama, bir denklik bahismevzuu olursa, karşısında bir hedef vardır. Bu hedefe göre kendisini özel teşebbüs ayarlamaya mecburdur. Bu gayret içinde kendisini Millî Eğitim Bakanlığının teşvik ettiği istikamette yürümeye mecbur hissedecek ve yatırılan millî servetin heba olmaması, orada okuyan çocukların istikametinden kaçmaması için elinden gelen gayreti hareciyacaktır. Bu gayret, bizi özel teşebbüsten beklediğimiz neticeye götürecektir. Bütün bunlara rağmen şüphesiz, takdir Yüksek Heyetinizindir. Komisyonumuz, Hükümetimizin teklifini benimsemiş olarak huzurunuzdadır. Saygılarımla...

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Grup adına mı?

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Hayır, şahsım adına.

BAŞKAN — Söz sırası Sayın Arar'ındır efendim.

Açık oylamada oylarını kullanmayan arkadaşlarımız lütfen kullansınlar...

Buyurun Sayın Arar.

KÂZIM ARAR (Çankırı) — Muhterem arkadaşlarım, iki günden beri müzakeresi devam eden bu madde gerçekten Özel Okul Kanununun belkemiğini teşkil etmektedir. Bu madde ne kadar mükemmel bir tarzda tedvin edilir, Yüksek Mecliste kabul edilirse, özel okula vereceğimiz istikamet ve yön o derece mükemmel olacaktır.

Konuşan kıymetli arkadaşlarımız arasında bilhassa bu kanunun müzakeresine başladığımız tarihten beri Sayın Millî Eğitim Bakanı da dâhil nedense özel okulların bir ticari konu ile meşgul oldukları üzerinde hassasiyet gösterdiklerine şahidoluyoruz. Bu nasıl bir ifadedir? Bugün İktisadi Devlet Teşekkülleri dediğimiz ve sayısı Türkiye'de 150 nin üzerinde veya civarında bulunan müesseselerin hepsi birer ticari meta olurlar da, hattâ günün ticari politikasını alt üst eden artışlar, yani böyle ticari zihniyetle, kazanç zihniyeti ile piyasada pahalılık yaratan âmilleri ortaya getiren müesseselerin yaşama hakları meyanında addettiğimiz kazanç metanı özel okullarda âdeta büyük bir taassup ve kıskançlıkla yadırgıyoruz. Fahiş kazanç... ne kadar mübalâğalı bir ifade... Bir özel okul, bir kuruluş öğrencisinden fazla para alamıyan müessesedir. Bunu Sayın Bakanlık tâyin eder. Belediyelerden râyiç sorar, eğer yatılı ise, yemekli ise... Değilse o günün para kıymeti iştiraiyesine göre kıymet takdir eder. Şu halde fahiş ücret bahis konusu değil. Fakat ücret hakkıdır. Nasıl idameci hayat edecek? Okul binası kiraliyacak veya bir bina alacak, yatırım yapacak. Eğer bina almışsa en az yarım milyondan başlayan iki milyon, üç milyona kadar malî porte ihtiva eden bir binaya sahibolmak zorunda kalan müessis niçin hakkı tabiisi olan meşru kazancının üstünde bulunmasın? Bir Sayın Bakan, Maarif Bakanı bunu sık sık nasıl tekrarlar? Komisyonu hatırlamıyorum, söylediler zannediyorum, fakat muhterem hocamız, eski maarifçi, hepimizin saydığı ve sevdiği çok muhterem hocamız, Türkiye'de bir âlem haline gelmiş olan fakat isminin burada tekrarlanması caiz olmıyan Hayriye Lisesini nasıl teşhir eder burada? Eğer bu müessese hakikaten Türkiye'de özel okulları kirletecek mahiyette bir faaliyet göstermişse bunun müsebbibi, mesulü okul değil, Millî Eğitim Vekâletinin bizatihi kendisidir. Hocamın bu beyanını bir ihbar telâkki ediyorum. Bu müesseseye, bugün çareyi hâlâs olan bir müesseseye müsamaha eden Millî Eğitim Bakanlığı hakkında kovuşturma açılması lâzımdır. Siz titiz olarak murakabenizi yapmıyacaksınız da hayatını idame yolunda, bu memleketin maarifine hizmet yolunda gösterilen gayretleri küçümsiyeceksiniz, istihfaf edeceksiniz, ondan sonra da kendi bünyenizdeki kusuru bu özel okulun üzerine, onu basamak yaparak bundan böy-

le maarifin inkişafına medar olacak müesseseleri de kötölemek gayreti içinde, istifhamlar yaratan şeyler atacaksınız... Olamaz... İnsafla bağdaşamaz bu...

BAŞKAN — Sayın Arar, 14 ncü madde ile ilgili beyanda bulunun lütfen.. Muadelet konusunda...

KÂZİM ARAR (Devamla) — 14 ncü maddenin tamamen içindeyim. Bu konuştuğum hususlar, konuşulan sözlerin tahlilidir. Sayın Başkan, bu konuşmalar sırasında eğer küçük müdahalelerde bulunsalar idiler onlar susacaklardı, biz de bu cevapları vermiyecektik. Benim konuşmam üzerindeki müdahalesinin mânasını anlıyamadığımı arz ederim.

BAŞKAN — Buyurun efendim, devam edin...

KÂZİM ARAR (Devamla) — Muhterem arkadaşlarımız, özel okul deyince hatıra şu geliyor: Resmî okulla özel okul mukayesesi murakabe noktasından arz etmek istiyorum. Yani denklik konusunda bir müessesenin murakabesini yapabilmek hususunu arz edeceğim. Maarif Vekâletinin duyduğu, kendisini haklı görerek izhar ettiği endişenin yersiz olduğunu ispat sadedinde arz etmek isterim ki, bir özel okulla Maarif Vekâletinin okullarının mukayesesi tıpkı belediye otobüslerinde sayısı nâmahdud, tıklım tıklım dolu insanları nakleden bir belediyenin karşısında özel sektörün yanlışlıkla bir tek insanı fazla koyması halinde ceza müesseselerinin çalışması gibi... Maarifin okullarına dilediğiniz kadar talebeyi koyabileceksiniz. Fakat, özel okullara 40 talebenin üzerinde öğrenci alamazsınız. Şu halde oraya giden öğrenci, resmî okullardan daha çok faydalı bir mesai içerisinde.

İki : Özel okulların bir hakkı da yoktur. Dese ki, bir özel okul sahibi, ben çifte tedrisat yapacağım. Sen yapıyorsun ya Devlet baba... Hayır, yapamazsın. Şu halde sabahtan akşama kadar ve az talebe ile çocuklarla meşgul olmanın, maarif tedrisatına nisbetle büyük faydalar sağladığına kaani olmak lâzımgelir. Türkiye'de mevzuatımız, bütün okullarda aşağı - yukarı meccani tedrisata tabidir. Maarifçe bir şey alınmaz. Resmî okullar dururken çocuklarını özel okullara gönderen ve götüren insanların sayısının gün geçtikçe arttığını görüyoruz. Çünkü resmî okullarda tedrisat artık malûl hale gelmiştir. Hele fen dersleri % 80 - 90 üzerinde bütünlemeye ka-

lanların sayısı da bir hayli artmaktadır. Şu halde resmî okullardan ziyade özel okullara verilecek kıymet, Maarif Vekâletinin sırtından büyük yükü kaldıracak, ferahlık doğuracak, nüfusumuzun her yıl bir milyon civarında artması karşısında okul ihtiyacını da, ona muvazi olarak yürüyen okul ihtiyacı da ortadan yavaş yavaş kalkacaktır. Millî Eğitim Bakanlığı böyle bir dâvayı başka yönden de almalı, vergilerden muaf tutmalı, kendilerine başka avantajlar sağlamalı, bütçemize her yıl yirmi, otuz milyon lira özel okullara yardım faslından paralar koymalı. Anayasanın 21 nci maddesi bize bunu emrediyor. Şu halde madde kanuniyeyi, yasayı anlamaktan dahi tereddütlüyüz ve birbirimize ayrı olan görüşleri izhar etmekle meşgulüz. Bu itibarla Sayın Komisyon Sözcüsü arkadaşımдан bilhassa istirham ediyorum, Meclisin şu konuda iktidara mensup arkadaşlarımız da dâhil, muhalefete mensup arkadaşlarımızla ittifak halinde denkliğin, Demokles'in kılıcı olduğunda mutabık bir haldedir. Bu derece, iki günden beri bir madde üzerinde âdeta bir grup kararı alınmış gibi, denklik mânasızdır, deniliyor da, Meclise niyabeten vazife gören Yüce Komisyon, muhterem ve kıymetli arkadaşlarımız hâlâ bir kelime değişiklik yaparak gelemiyor.

Vekâletle muvazi yürüyor. Meclise karşı durulmaz arkadaşlar. Meclis bu temayülü gösterdikten sonra komisyona düşen vazife; «Efendim, maddeyi geri alıyorum.» diyecek, bu kanaatlerin ışığı altında tetkik ve tezekkür edecek ve bu temayüle uygun bir madde getirmesi zaruri iken, hâlâ sayın Komisyon bunu yapmamaktadır. Her çıkışımızda bunu rica ediyoruz. Diğer arkadaşlarımız rica ediyor. Bize, iki senelik müddetin faydalı olacağı yolunda Meclisin tamamen reddettiği bir fikri, eski bir fikri tekrar ısıtıp ısıtıp Heyeti Umumiyeye sunmakla meşgul olan Sayın Komisyondan tekrar ve tekrar rica ederim. Alsınlar, temayülümüze uygun bir madde getirsinler. Esasen burada bakınız, maddelerde bir çelişme olup olmadığı üzerinde durdum. Fakat biraz evvel gözümlün iliştiği bir noktayı da hemen arz edeyim : Hükümet maddesi olarak aynen okuyorum : «İlk veya orta dereceli özel bir okulun denkliğine esas olan şart ve özelliklerini kaybettiği teftiş ve denetleme sonucunda tesbit edildiği takdirde kurumun denkliği Millî Eğitim Ba-

kanlığına kaldırılır» Siz denkliğini veriniz. Veli ürkmesin, öğrenci mutazarrır olmasın. Bir madde de getirmek lâzımdır, oraya. Yalnız özel okullara bir yığın tahdidat koyarken talebenin ızararı halinde özel okullara bir de depozite, yani 100 bin 200 bin lira müessesenin ehemiyetine göre bir teminat mektubu almak lâzımgelir. Özel Okulla Millî Eğitim Bakanlığı arasında düzenlenmemiş nizamata kanuniye yüzünden, düzensizlik yüzünden memleket evlâtlarının ızararına yol açacak bir husus da kanunun boşluklarından birisidir. Bunu da bir madde olarak tedvin etmek icabederdi. Kanunun eksiklerinden birisidir.

Sayın Komisyon sözcüsü, kapanma üzerinde daha çok endişe duyulması lüzumuna işaret buyurdular. Bu kapanma kelimesi gerçekten çok ağır bir kelime, böyle kanunlara filân sığmıyor. Bir memleket artık alabildiğine demok-rasi yolunda giderken hâlâ biz hayır müesseseleri mahiyetinde olan kuruluşları da kapatma yolunda bir gayret içindeyiz. Ne demek kapatma? Müessese kapatılmaz arkadaşlar. Müessesenin sahibi suç işlemişse, onu kapatmak lâzımdır cezaevine. O nitelikte ise.. Bir müesseseyi niçin kapatıyorsunuz? Bu maddenin içindeki bu kelimeyi söküp atmak lâzımgelir. Kapanma kelimesi artık 20 nci asır medeniyetinin, çağdaş medeniyetin içinde, hele Büyük Millet Meclisi kürsüsünde hele kanunlar içerisinde yer almaması iktiza eden çok hâbis bir kelimedir. Onun için kapanma konusunda da konuşacağız. Nedense, dün de arz etmiştim, bâzı arkadaşlarımız yoktu. Yani biz müesseseyi kapatırız, yahut trafik kazasında çarpan otomobili kapatır sahibini serbest bırakırız arabayı sevk ve idare eden insanların suç işlediğini bir tarafa bırakıp, onları ızarar edici mahiyette, yani kulağını öbür taraftan gösteren bir yolla nakil vasıtasını kapatır, sahibini serbest bırakırız böyle kapatma olmaz, olmamalıdır. Bu, kanundan çıkarılmalıdır. Artık müessese kapatılması değil, açılması yolunda gidilmelidir. Bugün Amerika'da resmî okul diye birşey kalmamıştır. Hepsi özel..

Binaenaleyh, sayın komisyondan istirhamımı tekrar ederek huzurunuzdan ayrılıyorum. Tezekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın arkadaşlarım, 14 nci madde üzerinde şimdiye kadar 22 arkadaşımız

konuşmuş bulunmaktadır. Henüz dört arkadaşımız hali hazırda söz üstemiş bulunmaktadır. Bu arada yeterlik önergesi gelmiştir. Yeterlik önergesini okutuyorum. («Onlar da konuşsun» sesleri)

Başkanlığa

14 nci madde üzerindeki görüşmelerin kifa-yetini arz ederim.

Adana
Hasan Aksay

Sayın Başkanlığa

Mesele aydınlanmıştır. Görüşmelerin yeterli-ğini arz ve teklif ederim.

İzmir
Mustafa Uyar

BAŞKAN — 14 nci madde üzerindeki mü-zakerelerin yeterli görüldüğüne dair önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyen-ler... Yeterlik önergesi kabul edilmiştir.

14 nci madde ile ilgili olarak on değişiklik önergesi verilmiştir. Aykırılıkları itibariyle ve sırasıyla okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan Özel okullar kanun tasa-rısının 14 nci maddesinin yapılan tenkidlerin ışığı altında yeniden düzenlenmesini (redaksiyo-nunu) temin gayesi ile bu maddenin komisyona iadesini arz ve teklif ederim.

İsparta
Dr. İhsan Balım

Sayın Başkanlığa

14 nci maddenin geri verilerek görüşmelerin ışığı altında yeniden tedvin edilmesini arz ve teklif ederim.

İzmir
Mustafa Uyar

Yüksek Başkanlığa

Tasarının 14 nci maddesinin şifahen arz et-tiğim sebeplerle aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Antalya
İhsan Ataöv

Çanakkale
Ahmet Nihat Akay

Madde 14. — Bir özel öğretim kurumu açıl-ma izni aldığı andan itibaren emsali resmî okul-lara denktir.

Yüksek Başkanlığa

Tasarının 14 nci maddenin ikinci kısmı; «Üst üste iki öğretim yılı müspet olduğuna dair» kısmın tasarıdan çıkarılarak bir ders yılın-da, ders yılı başında, ortasında ve sonunda tef-tiş raporlarına dayanılarak, Millî Eğitim Bakan-lığına karar verilmesi ile mümkündür.

Bolu
Kâmil İnal

Millet Meclisi Başkanlığına

Özel öğretim kurumları kanun tasarısının 13 ve 14 nci maddelerini bir madde halinde tevhi-dederek aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Çankırı
Kâzım Arar

Madde: İlk veya orta dereceli özel bir öğre-tim kurumunun denkliği, (buna ait muameleleri önceden temin etmek şartıyla) kurumun açma izni ile tanınmış olur.

Yüksek Başkanlığa

14 nci maddenin 6 ncı satırındaki, «Çalışma-larının üst üste iki öğretim yılı müspet olduğuna, teftiş raporlarına dayanılarak Millî Eğitim Bakanlığınca karar verilmesi ile mümkündür.» şeklinin aşağıdaki gibi değiştirilerek tedvinini arz ve teklif ederim.

Samsun
İlyas Kılıç

«Çalışmalarının üst üste bir öğretim yılı müspet olduğuna iki ayrı müfettişin verdikleri raporlara dayanılarak Millî Eğitim Bakanlığınca karar verilmesi ile mümkündür.»

Önergemi izah için söz istiyorum.

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Özel okullar Kanununun 14 nci maddesinin 2 ncı fıkrasındaki «üst üste iki öğretim yılı müspet olduğuna» ibaresi yerine, «bir öğretim yılı müspet olduğuna» şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

İstanbul
Reşit Ülker

Yüksek Başkanlığa

Denklik verilebilmek için iki öğretim yılı müspet rapor alma kaydının, «bir öğretim yılı» olarak düzeltilmesini arz ve teklif ederim.

Sakarya
Yusuf Ulusoy

Yüksek Başkanlığa

Müzakere edilen tasarının 14 nci madde 2 nci fıkrasındaki, «üst üste iki öğretim yılı» kelimelerinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Aydın

Mustafa Şükrü Koç

Millet Meclisi Başkanlığına

14 nci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ederim.

Adana

Hasan Aksay

«Madde 14. — İlk veya orta dereceli özel bir öğretim kurumunun resmî bir öğretim kurumuna denkliği Millî Eğitim Bakanlığınca onanır.

Denklik, müspet teftiş raporuna dayanılarak, Millî Eğitim Bakanlığınca karar verilmesi ile mümkündür.

«Okulların denklik teftişlerinde yönetim, eğitim ve öğretim faaliyetleri bir arada incelenir.»

BAŞKAN — Açık oylamada oyunu kullanmayanlar lütfen acele kullansınlar.

Şimdi önergeleri aykırılıkları itibariyle teker teker okutup oylarınıza sunacağım.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ FETHİ ÜLKÜ (Tunceli) — Efendim, maddeyi geri alma cihetini arz edeceğim.

BAŞKAN — Buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ FETHİ ÜLKÜ (Tunceli) — Muhterem arkadaşlarım, görüyorum ki, 10 kadar tahrir verilmiştir. Bunların her birisinin ayrı ayrı oylanmasının muhtelif ihtilâta yol açacağı kanaatindeyiz. Halbuki, bir de Komisyona iadesi hususunda verilmiş olan 1 - 2 de tahrir var. Madem bu şekilde olacaktır. Her hangi bir ihtilâta meydan vermemek için müsaade buyurursanız, bir hususu düzeltmek için maddeyi aynen geri alıyoruz. Tahrirlerle beraber maddenin Komisyona verilmesini Başkanlıktan rica edeceğiz.

BAŞKAN — Değişiklik önerleriyle birlikte madde Komisyonun talebi üzerine Komisyona verilmiştir.

Açık oylamada oylarını kullanmayan arkadaşlarımız var mı? (Var sesleri) Çok rica ederim, biraz süratle...

Oy verme muamelesi bitmiştir. Kupaları kaldırınız.

Yüce Meclisinizin daha evvel almış olduğu karar gereğince Cuma günleri saat 17 den itibaren sözlü soruların görüşülmesi iktiza ederdi. Sözlü sorulara cevap verecek Hükümet üyeleri henüz mevcut değildir. Saat 17 ye kadar Hükümet üyelerini bekleyeceğiz. (Bakanlar Kurulu toplantıda, sesleri) Daha iki dakika var, bu arada tasnifi icra edeceğiz.

Sayın arkadaşlarım; Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanun teklifinin yapılan açık oylamasına (229) arkadaşımız katılmıştır.

(9) çekinse, (8) ret oyuna mukabil, (212) kabul oyu çıkmıştır. Kanun tasarısı Meclisimizce kabul edilmiş bulunmaktadır.

Sayın arkadaşlarım; Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, Millet Meclisinin 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1 cari harcamalar) işaretli cetvelde değişiklik yapılması ve bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifinin yapılan açık oylamasına (227) arkadaşımız katılmıştır.

(10) çekinse, (10) ret oyuna mukabil, (207) kabul oyu çıkmıştır. Tasarı, Meclisimizce kabul edilmiş bulunmaktadır.

C. Senatosu İdare Âmirlerinin, 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/3) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifinin yapılan açık oylamasına (227) arkadaşımız katılmış, (9) çekinse, (9) ret, (209) kabul oy çıkmıştır. Ve böylece tasarı Meclisimizce kabul edilmiş bulunmaktadır.

Sayın arkadaşlarım, sözlü soruların görüşülmesi mümkün olamayacaktır. Birleşimi 6 Temmuz 1964 Pazartesi günü saat 15,00 te toplanmak üzere kapatıyorum.

Kapanma saati: 17,10

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — *Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın, 5619 sayılı Kanuna göre ileri götürülen nasıpları, neşet tarihlerine göre, geriye alınmak suretiyle düzeltilmemiş olanların durumlarının ıslahı hususunda ne düşünüldüğüne dair soru önergesi ve Millî Savunma Bakanı İlhami Sancar'ın yazılı cevabı (7/500)*

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki soru önergemın Millî Savunma Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına müsaade ve delâletlerinizi saygılarımla arz ve rica ederim.

30 . 4 . 1964

Gıyasettin Karaca
Erzurum Milletvekili

Soru: 1. — İdarece yapılacak kıdem tenzillerinin bir ceza mahkûmiyetinin neticesi olarak bir ilâma müsteniden yapılacağı aksi halde idarenin idari ve inzıbatı bir tasarrufla kıdem tenzili yapamayacağı 5677 sayılı Af Kanununa dayanılarak Genelkurmay Personel dairesinin 3 Mayıs 1962 tarih ve 7110 - 1 - 62 plân prensip 186 sayılı tamim emirleriniz iktizasındadır.

2. — Bir ilâma müstenit suç işlemeyip de mülga imtihan sistemi yüzünden nasıpları idarece ileri alınan ve 5619 sayılı Kanunun neşri üzerine ileri götürülen nasıpları neşet tarihlerine göre geriye alınmak suretiyle düzeltilmemiş olan bir nevi kıdem tenzili mahiyetindeki bu durumun ıslahı için gerek 186 sayılı tamim emirlerinize ve gerekse 5802 sayılı Astsubay Kanununun 17 nei maddesinin idareye tanıdığı mutlak yetkiye dayanılarak ıslahı hususunda Yüksek Bakanlığınızın görüşü nedir?

T. C.

Millî Savunma Bakanlığı

2 . 6 . 1964

Müsteşarlığı

Ankara

Kanun: 1414 - 64

Konu: Yazılı soru önergesi.

Millet Meclisi Başkanlığına

İgi: 7 . 5 . 1964 tarih ve Kanunlar Müdürlüğü 7/500 sayılı yazıları.

5619 sayılı Kanuna göre ileri götürülen nasıpları; neşet tarihlerine göre, geriye alınmak suretiyle düzeltilmemiş olanların durumlarının ıslahı hususunda ne düşünüldüğüne dair Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca tarafından verilen yazılı soru önergesi cevapları ilişik olarak sunulmuştur.

Bilgilerinizi arz ederim.

İlhami Sancar
Millî Savunma Bakanı

Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karacanın yazılı soru önergesi cevapları

1. Astsubayların yetiştirilme ve yükselmeleleri 5619 sayılı (Gedikli Erbaş) Kanununun yürürlüğe girdiği 23 Mart 1950 tarihinden önce 3779 sayılı (Gedikli Erbaşların maaşlarının tevhit ve teadülüne dair Kanun) ve kanuna istinaden Bakanlar Kurulunun 11 . 10 . 1940 gün ve 2/14536 sayılı kararnamesiyle yürürlüğe konulan Erbaş ve Onbaşı (c - 3) Talimatnamesi hükümlerine göre yürütülmekte idi. Bu talimatnamenin, astsubayların o zamanki tâbiri ile gedikli ile gedikli erbaşların yükselmeleriyle ilgili, 11 nei maddesinde, «Bir rütbede terfi için: (1) asgari müddet dört senedir. (2) terfi için münhal bulunmak, (3) muvafık ehliyetname almak, (4) imtihanı muvaffak olmak şarttır....» hükmü mevcuttur. Talimatnamede Bakanlar Kurulu kararıyla muhtelif değişiklikler yapıldığı halde bu maddeye hiç dokunulmamıştır. Mezkûr talimatname hükmüne göre yürütülen terfi sisteminde imtihanı muvaffak olmadıklarından emsalleriyle birlikte terfi edemiyenlerin, emsallerinden geri kalması, idarece ilâma müstenidolmıyan inzıbatı veya idari bir tasarrufla yapılmış bir kıdem tenzili işlemi olmayıp, imtihanı muvaffak olamıyanların muvaffak olanlara nazaran ehliyetsizlikleri sonucu olarak emsallerinden geç terfi etmelerinden ileri gelmiştir. İmtihanı muvaffak olmak şartı da dâhil yükselmeleri için lüzumlu 4 şartı ihraz ederek terfi eden ehliyetlilerle; imtihanı muvaffak olmadıkları için terfi şartlarını ihraz edemediklerinden ehliyetsizlikleri aşıkâr olanların nasip tarihlerinin farklı ol-

ması gayet tabiidir. Aksi halde terfide en önemli olan ehliyet şartı aranmaksızın terfi sağlanmış olur ki, bu da kanunların terfide ehliyeti şart kabul eden âmir hükümlerine ve personel kullanma prensiplerine aykırı düşeceği gibi ehliyetli ve ehliyetsiz farkını da kaldıracaktır.

2. Millî Savunma Bakanlığının 3 Mayıs 1962 gün ve Genelkurmay Başkanlığı Karargâhı PER: 7110.1.62 Plân. Pren. 186 sayılı Af kanunlarının tatbikatiyle ilgili prensip emriyle, idarenin inzıbatı ve idari bir kararla kıdem tenzili yapamayacağından, evvele af kanunlarından istifade ettirilmiyerek yapılmış olan kıdem tenzillerinin düzeltilmesi sağlanmıştır.

İmtihanda muvaffak olamayan astsubayların emsallerinden geri kalmaları, idarece inzıbatı ve idari bir tasarrufla yapılmış bir kıdem tenzili olmayıp imtihanda muvaffak olmamaları ehliyetsizlikleri neticesi olduğu eihetle af kanunları şümulü ve mezkûr prensip emrinin kavramı dışında kaldıkları için faydalanmalarına imkân görülememiştir.

3. 5802 sayılı Astsubay Kanununun 17 nci maddesi idarece yapılmış hataların yine idari bir tasarrufla düzeltilmesini âmirdir. İmtihanda muvaffak olamamaları ehliyetsizlikleri kendi kusurları neticesidir. Bunda idareye atfedilbilecek bir kusur mevcudolmadığından bu maksatla ittihaz edilecek idari karar, maddenin maksat ve ruhuna aykırı düşeceğinden uygun görülmemiştir.

4. Yukarda izah olunan sebepler dolayısıyla imtihanda muvaffak olamadıklarından emsallerinden geri kalmış astsubayların nasıp tarihlerinin düzeltilmesinin mümkün olmadığını arz ederim. 6 . 5 . 1964

2. — *Amasya Milletvekili Reşat Arpacioğlu'nun, Astsubayların, ileri götürülen nasıplarının, 5802 sayılı Astsubay Kanununun 17 nci maddesindeki yetkiye dayanılarak, düzeltilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair soru önergesi ve Millî Savunma Bakanı İhrami Sancar'ın yazılı cevabı (7/501)*

T. B. M. M. Başkanlığına
Ankara

Aşağıda yazılı önergemin M. S. B. hıgınea yazılı olarak cevaplandırılmasına müsaade ve delâletlerinizi saygılarımla arz ederim.

Amasya Milletvekili
Reşat Arpacioğlu

1. Kıdem tenzillerinin ceza mahkûmiyetinin neticesi olarak, bir ilâma istinaden yapılması, T. B. M. M. sinin 5677 sayılı Af Kanununun yorumlanmasına mahal olmadığına dair kararında sarahaten belirtildiğine göre idarenin inzıbatı ve idari bir tasarrufla kıdem tenzili yapamayacağı anlaşılmaktadır.

Bu sebepledir ki, af kanunlarının neşrinden önce bu kanunlardan faydalanamıyarak terfi edenlerle, af kanunlarının neşrinden sonra bu kanunlardan istifade edip terfi edenler arasındaki farklı tatbikati ortadan kaldırmak gayesiyle bir ceza mahkûmiyetinin neticesi olarak ilâma müstenit yapılan kıdem indirmelerinin 134 sayılı Af Kanununun şümulüne sokularak iadesi ve bu durumun 1950 senesinden evvelinde teşmil edilmesi M. S. B. hıgı Genelkurmay Bşk. hıgı Personel Dairesinin 3 Mayıs 1962 tarih ve 7110 - I - 62 plân - Prensip - 186 sayılı emirleri iktizasındandır.

2. Bir ilâma müstenit suç işliyen astsubayların af kanunları muvacehesinde haklarını aldıkları halde hiç suç işlememiş 5169 sayılı Kanunun neşrinden evvel cari olan mülga imtihan sistemi yüzünden idarece nasıpları ileri alınmış olan astsubayların durumları idarece düzeltilmektedir.

İdareden aldıkları menfi cevaplar neticesi olarak süresi içinde Danıştay'a dâva açılmamış olmasından Danıştay Kanununun 32 nci maddesi gereğince redde mahkûm bulunduğu gibi düzeltilmesi hususunda Meclis Dilekçe Komisyonuna vâkı müracaatları de haklı oldukları halde Komisyon çalışmalarını düzenliyen 26.12.1962 tarih ve 140 sayılı Kanun gereğince de yetkisizlik sebebiyle reddolunmaktadır.

Nasıpları imtihan sistemi yüzünden ileri alınıp da idarece düzeltilen bâzı arkadaşları yanında disiplin üzerine müesses bir kuruluştaki aslık üstlük münasebetlerinin tanzim ve idamesinde doğuracağı güçlükler ve moral üzerine yapacağı tesirler arzdan vabestedir.

Haklarını almak için başvurabilecek bir merci bulamayan haklı durumdaki astsubayların idarece ileri götürülen nasıplarının gerek personel dairesinin 186 sayılı emrine ve gerekse 5802 sayılı Astsubay Kanununun 17 nci maddesindeki idari yetkiye dayanılarak düzeltilmesi hususundaki vâridolacak mütalâalarımızın bildirilmesini arz ederim.

T. C.

Millî Savunma Bakanlığı 2 . 6 . 1964

Müsteşarlığı

Ankara

Kanun: 1426 - 64

Konu: Yazılı soru önergesi.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 9 . 5 . 1964 tarih ve Kanunlar Md. lüğü 8880 - 49098 sayılı yazıları.

Astsubayların, ileri götürülen nasıplarının 5802 sayılı Kanununun 17 nci maddesindeki yetkiye dayanılarak düzeltilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair Amasya Milletvekili Reşat Arpacıoğlu tarafından verilen yazılı soru önergesi cevapları ilişik olarak sunulmuştur.

Bilgilerinizi arz ederim.

İlhami Sancar

Millî Savunma Bakanı

Amasya Milletvekili Reşat Arpacıoğlu'nun yazılı soru önergesi cevapları

1. Astsubayların yetiştirilme ve yükselmeleeri 5619 sayılı (Gedikli Erbaş) Kanununun yürürlüğe girdiği 23 Mart 1950 tarihinden önce 3779 sayılı (Gedikli Erbaşların maaşlarının tevhit ve teadülüne dair Kanun) ve kanuna istinaden Bakanlar Kurulunun 11 . 10 . 1940 gün ve 2/14536 sayılı kararnamesiyle yürürlüğe konulan Erbaş ve Onbaşı (c-3) Talimatnamesi hükümlerine göre yürütülmekte idi. Bu talimatnamenin, astsubayların o zamanki tâbiri ile gedikli erbaşların yükselmeleriyle ilgili, 11 nci maddesinde, «Bir rütbede terfi için: (1) asgari müddet dört senedir. (2) terfi için münhal bulunmak, (3) muvafık ehliyetname almak, (4) imtihanında muvaffak olmak şarttır...» hükmü mevcuttur. Talimatnamede Bakanlar Kurulu kararıyla muhtelif değişiklikler yapıldığı halde bu maddeye hiç dokunulmamıştır. Mezkûr talimatname hükmüne göre yürütülen terfi sisteminde imtihanında muvaffak olamadıklarından emsalleriyle birlikte terfi edemiyenlerin, emsallerinden geri kalması, idarece ilâma müstenidolmayan inzibati veya idari bir tasarrufla yapılmış bir kıdem tenzili işlemi olmayıp, imtihanında muvaffak olamayanların muvaffak olanlara nazaran ehliyetsizlikleri sonucu olarak emsallerinden geç terfi etmelerinden ileri gelmiştir. İmtihanında muvaffak olmak şartı da dâhil yükselmeleri için lüzumlu 4 şart ihraz ederek terfi eden ehliyetlilerle; imtihanında muvaffak

olamadıkları için terfi şartlarını ihraz edemediklerinden ehliyetsizlikleri âşikâr olanların nasıp tarihlerinin farklı olması gayet tabiidir. Aksi halde terfide en önemli olan ehliyet şartı aranmaksızın terfi sağlanmış olur ki, bu da kanunların terfide ehliyeti şart kabul eden âmir hükümlerine ve personel kullanma prensiplerine aykırı düşeceği gibi ehliyetli ve ehliyetsiz farkını da kaldıracaktır.

2. Millî Savunma Bakanlığının 3 Mayıs 1962 gün ve Genelkurmay Başkanlığı Karargâhı PER: 7110 . 1 . 62 Plân. Pren. 186 sayılı Af kanununun tatbikatiyle ilgili prensip emriyle, idarenin inzibati ve idari bir kararla kıdem tenzili yapamıyacağından, evvelece af kanunlarından istifade ettirilmiyerek yapılmış olan kıdem tenzillerinin düzeltilmesi sağlanmıştır.

İmtihanda muvaffak olamayan astsubayların emsallerinden geri kalmaları, idarece intizati ve idari bir tasarrufla yapılmış bir kıdem tenzili olmayıp imtihanında muvaffak olamamaları ehliyetsizlikleri neticesi olduğu cihetle af kanunları şümülü ve mezkûr prensip emrinin kavramı dışında kaldıkları için faydalanmalarına imkân görülemediği.

3. 5802 sayılı Astsubay Kanununun 17 nci maddesi idarece yapılmış hataların yine idari bir tasarrufla düzeltilmesini âmirdir. İmtihanda muvaffak olamamaları ehliyetsizlikleri kendi kusurları neticesidir. Bunda idarece atfedilebilecek bir kusur mevcut olmadığından bu maksatla ittihaz edilecek idari karar, maddenin maksat ve ruhuna aykırı düşeceğinden uygun görülmemiştir.

4. Yukarıda izah olunan sebepler dolayısıyla imtihanında muvaffak olmadıklarından emsallerinden geri kalmış astsubayların nasıp tarihlerinin düzeltilmesinin mümkün olmadığını arz ederim.

3. — *Çanakkale Milletvekili Ahmet Nihat Akay'ın, Kızıl Çin'den göç etmek zorunda kalan Doğu Türkistanlı soydaşlarımızdan memleketimizde iskân edilenlerin sayısına dair soru önergesi, Dışişleri Bakan Vekili Nüvit Yetkin'le İmar ve İskân Bakanı Celâlettin Uzer'in yazılı cevapları (7/505)*

13 . 5 . 1964

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Dışişleri ve İmar ve İskân Bakanları tarafından yazılı olarak cevap-

landırılmasına aracılığınızı saygılarımla arz ederim.

Çanakkale Milletvekili
A. Nihat Akay

1. Kızıl Çin Hükümetinin zulmüne tahammül edemiyerek vatanlarından göç etmek zorunda kalan Doğu - Türkistanlı soydaşlarımızdan bugüne kadar memleketimizde iskân edilenlerin sayısı nedir?

2. Yine aynı sebeple göç edip yurdumuza kadar gelemedi yabancılarda kalan Doğu - Türkistanlı Türk var mıdır? Varsa hangi memleketlerde ve ne miktardır? Bunların Türkiye'ye getirilmeleri hususunda Bakanlık ne düşünmektedir?

3. Bir müddet evvel kızıl rejimden kurtulmak için Afganistan'a iltica eden ve fakat Afganistan Hükümeti tarafından tekrar Kızıl Çin'e iade edileceği hakkında haberler dolayan Doğu - Türkistanlı soydaşlarımızın memleketimize getirilmeleri hususunda Bakanlıkça teşebbüse geçilmiş midir?

T. C.

Dışişleri Bakanlığı 22 . 6 . 1964
Kons. ve Muh. H. Dairesi Gn. Md.
No. 667 006 - 53

Konu: Doğu - Türkistanlı mülteciler.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 15 Mayıs 1964 tarihli ve Kanunlar Müdürlüğü 7/505, 8924 - 49395 sayılı yazıları.

Afganistan'a göç etmiş bulunan Doğu - Türkistanlı soydaşlarımız hakkında Çanakkale Milletvekili Sayın A. Nihat Akay tarafından verilen yazılı soru önergesine karşılık olarak hazırlanan not ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla arz ederim.

Dışişleri Bakan V.
N. Yetkin

a) Soru: Yazılı.

b) Soru sahibi: Çanakkale Milletvekili Sayın A. Nihat Akay.

c) Cevapla görevli Bakanlık: Dışişleri Bakanlığı.

d) Konu: Doğu - Türkistanlı soydaşlarımız.

e) Havale edilen yazının tarih ve numarası:

B. M. M. Genel Sekreterliği 15 Mayıs 1964 tarihli ve 7 . 505 - 8924/49395 sayılı.

f) Cevabın verileceği en son tarih: .....

Afganistan'a sığınan Doğu Türkistanlı mülteciler ve Doğu Türkistan'dan başka ülkelere göç eden soydaşlarımız

1. 1950 yılından bu yana 1 889 u iskânı ve 266 sı serbest göçmen olmak üzere ceman 2 155 Türkistanlı memleketimizde yerleştirilmiş bulunmaktadır. (Bu bilgi İmar ve İskân Bakanlığından alınmıştır.)

2. Bilindiği gibi, çok eski tarihlerden beri Doğu Türkistan'dan başka ülkelere göçler olmuştur. Bu göçlerin bellibaşlı sebepleri, ya kavimler arasındaki harbler, ya da yabancı hâkimiyetlerine karşı çıkan isyanlardır. Bunun dışında yerli halkın yabancı nüfuz çatışmalarına alet olması da zikredilebilir.

Doğu Türkistan'da bilhassa 19 neu asırda Çin idaresine karşı sayısız isyanlar çıkmış ve bu isyanlar kanlı bir şekilde bastırılmıştır. Çin mezaliminden kurtulmak üstiyen birçok Türk boyları civar memleketlere hicret etmişlerdir. Fakat asıl büyük huzursuzluk asrımızın ortalarına doğru başlamış ve bugüne kadar devam etmiştir. Gerçekten, 1931 den 1962 yılına kadar Doğu Türkistan'dan başka memleketlere altı büyük hicret olmuştur:

1931 - 1933 bağımsızlık hareketini mütaakıp Doğu Türkistan'da durumunu kuvvetlendiren Çin idaresinin zulmünden kaçan binlerce Türk Güneye doğru göç etmiş fakat, bunlardan ancak 2 000 kadarı Hindistan'a ulaşabilmıştır.

1937 senesine kadar da isyan eden Türklerin büyük bir kısmı Çinliler tarafından imha edilmiş, bir kısmı yollarda telef olmuş ve ancak 400 - 500 kadarı Hindistan'a geçebilmıştır.

Yine aynı sene memleketin doğu bölgelerinde yaşayan kazaklardan 20 000 kadarı önce Çin'in müslümanlarla sakin Kansu eyaletine sığınmış, fakat orada da gördükleri tazyik ve baskıya tahammül edemiyerek 1940 senesinde Tibet üzerinden Keşmir'e kaçmışlardır.

Bu büyük göçten ancak 1 350 kişi hayatta kalabilmiş, onlar da 1953 yılında memleketimize getirilerek yerleştirilmişlerdir.

1949 senesinde komünist idarecilerinin Çin'de iktidarı ele almaları üzerine, Doğu Türkistan'da yeniden hareket başlamış ve bu cümleden olarak 7 000 kişilik bir kabile Hindistan'a doğru hicret etmiş ise de bunlardan ancak 850 kişi Türkiye'ye varabilmıştır.

1950 yılında vukubulan isyanda ise yine 1 000 kadar soydaşımız Ladak üzerinden Hindistan'a geçmiştir.

Nihayet 1962 senesinde 800 kadar Türkistanlı Afganistan'a hicret etmiştir.

Bu sayılanlardan başka, Doğu Türkistan'dan Sovyet Rusya'ya ve bilhassa Batı Türkistan'a birçok göçler olmuştur. Fakat bunlar hakkında katî bir rakam vermek mümkün değildir.

1930 yılından bu yana Doğu Türkistan'dan çıkan göçler Türkiye'de, Afganistan'da Suudî Arabistan'da, Hindistan ve Pakistan'da yerleşmişlerdir. Suudî Arabistan'da yerleşen Doğu Türkistanlıların sayısı 6 000 civarındadır. Bunlar Mekke, Medine, Riyad ve Cidde gibi şehirlerde ticaret ve esnaflıkla uğraşmaktadırlar. Hindistan'da yerleşenlerin sayısı ise 100 ün üstündedir. Pakistan'daki Doğu Türkistanlıların miktarı 300 e yaklaşmaktadır.

Afganistan'daki Doğu Türkistanlıların miktarı hakkında katî bir rakam vermek mümkün değildir. Zira, Doğu Türkistan'dan Batı Türkistan'a ve bu arada «Afgan Türkistan'a» doğru daima göçler olmuş ve gelenler aynı soydan olan yerli halkla karışıp yerleşmişlerdir.

Türkiye'de bugüne kadar yerleşen Doğu Türkistanlıların sayısı ise yukarıda arz edildiği gibi 2 155 kişidir.

Ayrıca, Mısır'da Formoza'da ve Japonya'da da bir miktar Doğu Türkistanlı bulunmaktadır.

3. 1962 yılında Afganistan'a sığınan 800 kadar Doğu Türkistanlı mülteçiden Afgan tâbiyetine geçemiyen 118 aile (430 kişi) Türkiye'ye göç etmek istemiş ve soydaşlarımızın bu isteği zamanında İmar ve İskân Bakanlığına intikal ettirilmişti.

Ancak, bahse konu mültecilerin durumu başlangıçta müstacel bir mahiyet arz etmediğinden, bunların Türkiye'de yerleştirilmeleri için İmar ve İskân Bakanlığının 1964 Malî yılı Bütçesine gereken ödenek konulmamıştı.

Bu arada, geçen senenin son aylarında, Afgan Hükümetinin Doğu Türkistanlı mültecileri hudut dışı edeceğine dair ortaya bâzı rivayetler çıkması ve bu rivayetlerin Kâbil Büyükelçiliğimizden alınan raporlarla da kısmen teyidolunması üzerine, bir taraftan :

a) Kâbil Büyükelçiliğimize acele talimat gönderilerek, Afganistandaki Doğu Türkistanlı

mültecilerle Hükümetimizin çok yakından ilgilendiği, kendilerinin Türkiye'de yerleştirilmelerine karar verilmiş olduğu bildirilmiş ve bu hususta gereken ödeneğin temini geciktiği takdirde soydaşlarımızın bir yıl daha Afganistan'da barınmaları için Afgan Hükümeti nezdinde teşebbüse geçilmesi istenmiş, diğer taraftan da :

b) Keyfiyet yazılı ve şifahi olarak derhal İmar ve İskân Bakanlığımıza bildirilmiş ve Doğu Türkistanlı mültecilerin bir an evvel memleketimize getirilerek yerleştirilmeleri için gerekli imkânların sağlanması rica edilmiştir.

Adı geçen bakanlık önce ek ödenek temini cihetine gitmiş fakat buna muvaffak olamadığı gibi özel bir kanunla ödenek almak yolundaki teşebbüsünde de birtakım güçlüklerle karşılaşmıştır.

Neticede, İmar ve İskân Bakanlığı, Afganistan'daki Doğu - Türkistanlı mültecilerin yurdumuzda yerleştirilmeleri için gereken tahsisatı (3 küsur milyon lira) kendi bütçesinden ayırma çarelerini araştırırken, Bakanlığımız da Kâbil Büyükelçiliğimiz kanaliyle mültecilerin durumları ile yakından ilgilenmeye ve Afgan Hükümeti nezdindeki teşebbüslerimizi tekrarlamaya devam eylemiştir.

Ayrıca, İmar ve İskân Bakanlığının telkini üzerine, mültecilerin hudutlarımıza kadar olan yol masraflarının ödenmesine bütçe mevzuatımız müsaidolmadığından, Bakanlığımız bu masrafların karşılanması için başka kaynaklar aramış ve bu arada Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliğinin Türkiye'deki Temsilciliği nezdinde teşebbüse geçmiştir.

Durum bu merkezde iken, 15 Nisan 1964 tarihinde Kâbil Büyükelçiliğimizden alınan bir işarda, Afgan Hükümetinin Doğu - Türkistanlı mültecileri Afganistan'da yerleştirmeye karar verdiği bildirilmiştir, bunun üzerine Afgan Hükümetinin bu mültecileri yerleştirmek için gereken imkânlara sahibolup olmadığı, kendilerine ne gibi yardım yapabileceği, ezcümle bunlara arazi verip vermeyeceği, malî yardımda bulunup bulunamayacağı, diğer taraftan, mültecilerin Afganistan'da yerleşmeyi arzu etmedikleri ve ne zaman Afgan tâbiyetine alınacakları adigeçen Büyükelçilikten sorulmuştur.

Alman karşılıktan, Afgan Hükümetince mültecilere arazi verilmeyeceği, malî yardım yapılmıyacağı ve adlarına nüfus tezkeresi düzenlendiğinde Afgan tâbiyetini iktisabedecekleri bildirilmiş ve Afganistan'ın muhtelif bölgelerine dağılmış bulunan mültecilerle temas etmenin mümkün olmadığı ve bu bakımdan kendilerinin Afganistan'da yerleşmek arzusunda olup olmadıklarının öğrenilemediği ilâve edilmiştir.

Halen, bahse konu mültecilerin durumu hakkında daha açık bilgi sağlamak üzere kendileriyle temas edilmesi için Mülteciler Teşkilâtının Ankarada'ki Temsilciliği nezdinde teşebbüse geçilmiş olup bunun neticesine intizar edilmektedir.

30 Mayıs 1964

T. C.

İmar ve İskân

Bakanlığı

Özel Kalem Müdürlüğü

Sayı : 438

9 . 6 . 1964

Özü : Çanakkale Milletvekilinin verdiği yazılı soru-cevabı Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 15 . 5 . 1964 tarih ve 7/505, 8924-49395

Çanakkale Milletvekili A. Nihat Akay tarafından verilen yazılı soru önergesinde, bakanlığımız Toprak ve İskân İşleri Genel Müdürlüğüne hazırlanan not eklice sunulmuştur.

Bilgi edinilmesini saygılarımla rica ederim.

Celâlettin Uzer

İmar ve İskân Bakanı

Toprak ve İskân İşleri Genel Müdürlüğüne
Hazırlanan Not :

1. 1950 yılından bugüne kadar 592 ailede 1 889 nüfus iskânlı ve 97 ailede 266 nüfus serbest göçmen olmak üzere toplam 689 ailede 2 155 nüfus Türkistan'dan Türkiye'ye göçmen gelmiş bulunmaktadır.

2. Kızıl Çin Hükümetinin zulmüne tahammül edemiyerek göç edip yurdumuza kadar gelemediği yabancı ülkelerde kalan Doğu Türkistanlı Türk bulunup bulunmadığı hakkında (Afganistan'dakiler hariç) Bakanlığımızda bilgi mevcut değildir.

3. Çin'den Afganistan'a iltica eden 600 kadar Türkistanlı soydaşımızın göçmen olarak gelmek istedikleri Dışişleri Bakanlığımızdan Bakanlığımıza intikal ettirilmesi üzerine; gelecek olanların durumları meslek meşgaleleri, kaç ailede kaç nüfus oldukları, malî durumları hakkında Dışişleri Bakanlığımızdan bilgi istenmiş ve 23 ailesi çiftçi, 80 ailesi sanatkâr olmak üzere 103 ailede 320 nüfus tesbit edilebildiği ve bu miktarın artabileceği ve hepsinin de yardıma muhtaç buldukları bildirilmiştir.

Bunların göçmen sıfatıyla Türkiye'ye gelmelerinde İçişleri Bakanlığınca da sakınca görülmediğinden, durumları nazara alınarak iskânlı göçmen olarak yurdumuza kabulüne karar verilmiştir.

Adı geçen yerleşim plânlarının hazırlanması için başlanmış bulunan etütler devam etmektedir.

Hazırlıkların ikmalini mütaakip Türkiye'ye gelmeleri sağlanacaktır.

4. -- Çanakkale Milletvekili Ahmet Nihat Akay'ın, Romanya'da yaşayan Türklerin, bir baraj inşaatı sebebiyle, yerlerini terk edecekleri hakkında basında yayınlanan haberlerin doğru olup olmadığına dair soru önergesi ve Dışişleri Bakan Vekili Nürit Yetkin'in yazılı cevabı (7/506)

Ankara : 13 Mayıs 1964

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Dışişleri bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına aracılığınızı saygılarımla arz ederim.

A. Nihat Akay
Çanakkale Milletvekili

1. Romanya'da Tuna nehri üzerindeki Adakale'de yaşayan Türklerin 1964 Ağustosunda başlayacak bir baraj inşaatı sebebiyle beş asırlık vatanlarını terk etmek zorunda kalacakları hakkında bir müddetten beri basınıımızda yayınlanan haberler doğru mudur?

2. Doğru ise; bu soydaşlarımızın eriyip yok olmalarını önlemek için memleketimize getirilmeleri hususunda Bakanlığımız Romanya Hükümeti nezdinde teşebbüse geçmiş midir?

T. C.

Dışişleri Bakanlığı 24 . 6 . 1964

Kons. ve Muh. H.

Dairesi Gn. Md.

No. : 460. 212 Kons. /3-54

Ankara

Konu : Adakalelilerin göçü
Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 15 Mayıs 1964 tarihli ve Kanunlar Müdürlüğü 7/506 sayılı yazıları.

Tuna üzerinde «Demir kapılar» mevkiinde inşa edilecek bir baraj sebebiyle sular altında kalacak Adakale'de yaşayan Türklerin yurdumuza göçü hakkında Çanakale Milletvekili Sayın A. Nihat Akay tarafından verilen yazılı soru önergesine karşılık olarak hazırlanan not ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla arz ederim.

Dışişleri Bakanı V.
N. Yetkin

Adakalelilerin göçü

1. Yugoslav ve Rumen Hükümetleri müştereken Tuna üzerinde Demirkapılar mevkiinde bir hidro - elektrik santrali ve büyük bir baraj inşasına karar vermişler ve bunun hazırlıklarına başlamışlardır. Bu baraj inşa edildiği zaman Tuna üzerindeki tamamen Türklerle meskûn Adakale adacığı sular altında kalacaktır. Bu sebeple Adakale'nin boşaltılması gerekmektedir. Adacığın boşaltılmasına ve baraj inşaatına 1964 Ağustos ayında başlanacaktır. Bu maksatla Rumen Hükümeti 1963 Ekim ayında Adakale sakinlerinden Romanya içinde hangi mevkie iskân edilmelerini arzu ettiklerini sormuştur. Adakalelilerin yeniden iskân edilmelerinin sebebacağı masraflara Yugoslav Hükümeti aile, başına 3 000 dolâr nisbetinde katılmayı kabul etmiştir.

2. Baraj inşası sebebiyle adalarının sular altında kalacağını ve bu yüzden yurtlarından alınarak Romanya'nın başka şehir ve kasabalarına yerleştirileceklerini öğrenen Adakaleliler, Rumenler arasında dağılıp kaybolmaktansa Türkiye'ye göç etmeyi istemişler ve bu isteklerini Bükreş Büyükelçiliğimize duyurmuşlardır. Adada 160 aile teşkil eden 1 000 ilâ 1 200 Türk yaşamaktadır. Bilindiği gibi Adakale ancak 1921

de Romanya tarafından ilhak edilmiş ve bu keyfiyet Lozan Andlaşması ile kabul edilmiştir. Adakale sakinleri tamamen Türk soyundandır, bugüne kadar ne Rumenlerle ne de Macar ve Sırplarla karışmamışlar, onlarla evlenmemişlerdir. Adakalelilerin birçoğunun Türkiye'de yakınları vardır.

3. Adakalelilerin Türkiye'ye göçmen olarak gelme istekleri Bakanlığımız ile İmar ve İçişleri Bakanlıkları tarafından müspet karşılanmış ve Bükreş Büyükelçiliğine iskânsız göçmen olarak gelmek istiyecilere gerekli vize verilmesi için talimat verilmiştir. Anılan büyükelçilik bugüne kadar müracaat edenlerin hepsinin Türkiye'ye serbest göçmen olarak gelmeyi istediklerini bildirmiştir. Bununla beraber İmar ve İskân Bakanlığı iskânlı göçmen olarak gelmesi iktiza edebilecek kimseler olabileceğini de kabul ederek bunların yerleştirilmelerinin plânlanması ve 1965 yılı bütçesine ödenek konulması için bunların sayısını ve mesleklerini sormuş ve bu bilgiler de Bükreş Büyükelçiliğimizden istemiştir.

4. Diğer taraftan akademililerin Türkiye'ye göç edebilmesi için Rumen Hükümetinin müsaadesinin istihsali zmnında gerekli teşebbüsto bulunması Bükreş Büyükelçiliğimizden istenmiştir.

12 Haziran 1964

5. — *Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, Köy İşleri Bakanının, yurt içi ve yurt dışı seyahatleri için, ne kadar yolluk ödendiğine dair soru önergesi ve Başbakan adına Maliye Bakanı Nüvit Yetkin'in yazılı cevabı (7/507)*

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki hususların Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

14 . 5 . 1964

Afyon Milletvekili
Şevki Güler

Köy Bakanı Lebit Yurdoğlu'na vazifeye başladığından bugüne kadar:

1. Yurt içi seyahatleri için ne kadar yolluk ödenmiştir ve bu yolluklar nerelere yapılan seyahatler için ödenmiştir.

2. Yurt dışı seyahatleri için ne kadar yolluk ödenmiştir?

T. C.
Maliye Bakanlığı
Bütçe ve Malî
Kontrol Genel Md.
Bütçe
114445 - 47/8845

27 . 6 . 1964

Konu : Afyon Karahisar Millet-
vekili Şevki Güler'in yazılı soru
önergesi Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına

16 . 5 . 1964 tarihli ve 7/507.8931 - 49437
sayılı yazılarımızla Başbakanlığa gönderilen ve
Sayın Başbakan tarafından cevaplandırılması
istenilen, Köy İşleri Bakanına, yurt içi ve yurt
dışı seyahatleri için, ne kadar yolluk ödendi-
ğine dair Afyon Karahisar Milletvekili Şevki
Güler'in, Başbakanlığın 20 . 5 . 1964 gün ve
77 - 916/1736 sayılı yazılıariyle Başbakan adına
tarafımdan cevaplandırılması tensibolunan, ya-
zılı soru önergesi tetkik edildi :

Köy İşleri Bakanı Lebit Yurdoğlu'na :
Yurt içi seyahatlerinden dolayı Başbakan-
lık bütçesinden,

564,24 lira İzmir - İstanbul yolluğu
510.— lira İstanbul - Antaya yolluğu

487,50 lira İstanbul - Edirne yolluğu
754,95 lira Kayseri - Elâzığ - Tunceli yol-
luğu

380.— lira Samsun.

Olmak üzere 2 696,69 lira ödenmiş ;
Yurt dışı gezileri için Dışişleri Bakanlığı
bütçesinden,

Ankara - Tel - Aviv - Yeni Delhi - Ankara
yolluğu için 5 019 lirası Dış Seyahat Harcamaları
Vergisi olmak üzere 25 711,50 lira avans veril-
miştir.

Arz ederim.

Maliye Bakanı
Ferid Melen

C. Senatosu ve Millet Meclisi İdare Amirlerinin, 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretili cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanun teklifine verilen oyların sonucu

(Teklif kanunlaşmıştır.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 229
Kabul edenler : 212
Reddedenler : 8
Çekinseler : 8
Oya katılmayanlar : 210
Açık üyelikler : 11

[Kabul edenler]

ADANA
Yusuf Aktimur
Kasım Gülek
Cavit Oral
Kemal Sarıbrahimoğlu
Ahmet Savrun
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu

ADIYAMAN
Mahmut Deniz

AFYON KARAHİSAR
Şevki Güler
Mehmet Turgut
Şükrü Yüzbaşıoğlu

AGRI
Rıza Polat

AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
Mustafa Kemal Karan
İsmail Sarıgöz

ANKARA
Hüseyin Ataman
Nihat Berkkan
Fuat Börekçi
Muhlis Ete
İsmail Gence
İbrahim İmirzalıoğlu
İhsan Köknal
Emin Paksüt
Zühtü Pehlivanlı
İlyas Seçkin
Ahmet Üstün
Ferhat Nuri Yıldırım
Abdülhak Kemal Yörük

ANTALYA
Etem Ağva
Rafet Eker
Nihat Su

ARTVIN
Saffet Eminağaoğlu

AYDIN
Melâhat Gedik
Mustafa Şükrü Koç
Nedim Müren
İsmet Sezgin

BALIKESİR
Gökhan Evliyaoğlu
Cevat Kanpulat
Süreyya Koç
Mehmet Tiritioğlu

BİLECİK
Orhan Tuğrul

BİTLİS
Müştak Okumus

BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Turgut Çulha
Kâmil İnal

BURDUR
Fethi Çelikbaş

BURSA
Edip Rüştü Akyürek
Sadrettin Çanga
Ahmet Türkel
İsmail Yılmaz

ÇANAKKALE
Şefik İnan
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Rahmi İnceler
Şaban Keskin

ÇORUM
Muzaffer Dündar
Faruk Küreli
İhsan Tombuş

DENİZLİ
Sinan Bosna
İbrahim Kocatürk
Remzi Şenel
Atıf Şoğlu

DIYARBAKIR
Adnan Aral
Hilmi Güldoğan
Vefik Piriçeoğlu

EDİRNE
Talât Asal
Süleyman Bilgen
İlhami Ertem
Fahir Giritlioğlu
Nazmi Özoğul

ELÂZİĞ
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
Naci Yıldırım

ERZURUM
Cevat Dursunoğlu
Şerafettin Konuray

ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
İbrahim Cemalcılar
Ertuğrul Gazi Sakarya
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP
Muzaffer Canbolat
Hüseyin İncioğlu
Kudret Mavitan

GİRESUN
Ali Cüceoğlu
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen
Naim Tirali

GÜMÜŞANE
Necmeddin Küçüker
Nureddin Özdemir

HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan

HATAY
Bahri Bahadır
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Şekip İnal

İÇEL
Mehmet Ali Arslan
Yahya Dermancı
Sadık Kutlay

İSPARTA
Ali İhsan Balım
Lokman Başaran
Sadettin Bilgiç

İSTANBUL
Cihad Baban
Mahmut Rıza Bertan
Ratip Tahir Burak
Tahsin Demiray
Orhan Eyüboğlu
Fahrettin Kerim Gökay
Ahmet Oğuz

Şahabettin Orhon
Selim Sarper

İZMİR

Osman Sabri Adal
Muzaffer Döşemeci
Ali Naili Erdem
İhsan Gürsan
Nihat Kürşat
Şinasi Osma
Mustafa Uyar

KARS

Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Kemal Okyay
Sırrı Öktem
Rıza Yalçın

KASTAMONU

İhsan Şeref Dura
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

KAYSERİ

Mehmet Göker
Vedat Âli Özkan

KIRKLARELİ

Abdurrahman Altuğ
Fikret Filiz

KIRŞEHİR

Ahmet Bilgin
Memduh Erdemir
Halil Özmen

KOCAELİ

Nihat Erim

KONYA

Kemal Ataman

İrfan Baran
Ahmet Gürkan
İhsan Kabadayı
Kadirean Kafılı
Rüştü Özal
Fakih Özlen
Cahit Yılmaz

KÜTAHYA

Ahmet Bozbay
Ali Erbek
Rauf Kıray

MALATYA

Nurettin Akyurt
Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat

MANİSA

Neriman Ağaoglu
Süleyman Çağlar
Şevket Raşit Hatiboğlu
Yakup Kadri Karaoşmanoğlu
Nusret Köklü
Hürrem Kubat
Nahit Yenişehirlioğlu

MARAS

Kemalî Bayazıt
Hasan Fehmi Evliya

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Şevki Aysan
Seyfi Güneşan
Talât Oğuz

MUĞLA

Adnan Akarea
Hilmi Baydur

Cevdet Oskay
İlhan Tekinalp

MUŞ

Sait Mutlu
NEVŞEHİR

Ramazan Demirsoy

NİĞDE

Rubi Soyer

ORDU

Yusuf İzzettin Ağaoglu
Refet Aksoy
Ferda Gülely
Orhan Naim Hazinedar

RİZE

Arif Hikmet Güner

SAKARYA

Ekrem Alican
Nuri Bayar
Muslihittin Gürer

SAMSUN

Nurettin Ceritoğlu
Fevzi Ceylân
Fevzi Geveci

SİİRT

Cevdet Aydın
Süreyya Öner
Hayrettin Özgen
Adil Yaşar

SİNOP

Haşim Tari

SİVAS

Adil Altay
Rahmi Çeltekli
Güner Sarısözen
Reşat Turhan

Tahsin Türkay

TEKİRDAĞ

Turhan Kut

TOKAT

Mehmet Kazova
Reşit Önder

TRABZON

Ekrem Dikmen
Ahmet Şener
Kâmuran Ural
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ

Vahap Kışoğlu

URFA

Atalay Akan
Kemal Badıllı
Bekir Sami Karahanlı
Sabri Kılıç

UŞAK

Ibrahim Bulanalp

VAN

Şükrü Kösercioğlu

YOZGAT

Mustafa Kepir
Turgut Nizamoglu

ZONGULDAK

Ahmet Fuat Ak
Kenan Esengin
Ramiz Karakaşoğlu
Suphi Konak
Sadık Tekin Müftüoğlu
Mehmet Ali Pestileci
Yusuf Ziya Yücebileci

[Reddedenler]

ADANA

Hasan Aksay
Ahmet Karamüftüoğlu

Melih Kemal Küçük-
tepepınar

BURSA

Mustafa Tayyar

ELÂZİĞ

Naci Güray

ERZURUM

Tahsin Telli

İZMİR

Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytas

[Çekinseler]

ADANA

Mehmet Geçioğlu

AĞRI

Nevzat Güngör

ANTALYA

İhsan Ataöv
Nazmi Kerimoğlu

ÇANKIRI

Kâzım Arar

GÜMÜŞANE

Sabahattin Savacı

İSTANBUL

Saadet Evren

NİĞDE

Oğuzdemir Tüzün

TEKİRDAĞ

Hayri Mumcuoğlu

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Ali Bozdoğanoğlu
ADIYAMAN
Arif Atalay
Mehmet Özbay (İ.)
Ali Turanlı
AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâkî
Veli Başaran
Hasan Dınçer
Asım Yılmaz
AĞRI
Kerem Özcan (İ.)
AMASYA
Nevzat Şener (İ.)
ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Burhan Apaydın
Rayif Aybar
Osman Bölükbaşı
Bülent Ecevit
Mustafa Kemal Erko-
van
İbrahim Sıtkı Hatip-
oğlu
Mehdi Mihçioğlu
ANTALYA
Hasan Fehmi Boztepe
Ömer Eken (İ.)
ARTVIN
Nihat Ata
Sabit Osman Avcı
AYDIN
Orhan Apaydın
Hilmi Aydınçer
Reşat Özarda
BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Ahmet Aydın Bolak
Kaya Bulut (İ.)
Mithat Şükrü Çavdar-
oğlu
Fennî İslimyeli
Ahmet İhsan Kırmımlı
(İ.)
Cihat Turgut
BİLECİK
Sadı Binay

BİNGÖL
M. Sıddık Aydar
Halit Rıza Ünal
BITLİS
Nafiz Giray
BOLU
Kemal Demir
Fuat Ümit
BURDUR
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan
BURSA
Hikmet Akalın
İbrahim Öktem (B.)
Ekrem Paksoy
Cevdet Perin
Ziya Uğur
Baha Cemal Zağra
ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay
Burhan Arat (İ.)
Süreyya Endik
ÇANKIRI
Nurettin Ok (Bşk. V.)
ÇORUM
Nuri Ahıskalıoğlu
Abdurrahman Güler
Hilmi İncesulu
Necmi Ökten (İ.)
DENİZLİ
Mehmet Çobanoğlu (İ.)
İsmail Ertan
Hüdaî Oral (B.)
DIYARBAKIR
Şehmuz Arslan (İ.)
Yusuf Azizoglu
Recâî İskenderoğlu
Alp Doğan Şen
ELAZIĞ
Nurettin Ardıçoğlu
Hürrem Müftügil (İ.)
Kemal Satır (B.)
ERZİNCAN
Sadık Perinçek
ERZURUM
Ertuğrul Akça
Turhan Bilgin

Nihat Diler
Gıyasettin Karaca
Adnan Şenyurt
ESKİŞEHİR
Seyfi Öztürk
Celâlettin Uzer (B.)
GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
(İ.)
Ali İhsan Göğüş (B.)
Mithat San
Süleyman Ünlü (İ.)
GÜMÜŞANE
Halis Bayramoğlu
HATAY
Ali Muhsin Bereketoğlu
(İ.)
Abdullah Cilli
Saki Zorlu
İÇEL
Mazhar Arkan
Burhan Bozdoğan (İ.)
Celâl Kılıç
İhsan Önal
İSTANBUL
İbrahim Abak
Ziya Altınoğlu
Suphi Baykam
Ferruh Bozbeyli
(Bşk. V.)
Nurettin Bulak
Ömer Zekâî Dorman
(İ.)
Muhiddin Güven
Ali Coşku Kırcâ
Hilmi Oben
Oğuz Oran
Naci Öktem
Vahyi Özarar
İlhami Sancar (B.)
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsâmettin Tiyaşan
Reşit Ülker
Sabri Vardarlı
Abdurrahman Yazgan

Malik Yolaç (B.)
Zeki Zeren
İZMİR
Şeref Bakşık
Arif Ertunga
Ziya Hanhan
Saim Kaygan
Necip Mirkelâmoğlu
Kadri Özek
Lebit Yurdoğlu (B.)
KARS
Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm
Kemal Kaya
Bahtiyar Vural
KASTAMONU
Avni Doğan (İ.)
Fethi Doğançay (İ.)
Ali Özdikmenli
KAYSERİ
Abdülhalim Aras
Turhan Feyzioğlu
Hüsâmettin Gümüşpala
Mehmet Sağlam (İ.)
Bahri Yazır
Mehmet Yüceler (B.)
KIRKLARELİ
Mehmet Alâeddin Eriş
Hasan Tahsin Uzun
KOCAELİ
Şahâbetin Bilgisu
Hâldan Kısayol
Süreyya Sofuoğlu
KONYA
Selçuk Aytan
Ömer Kart
Mekki Keskin
(Başk. V.)
Abdüssamet Kuzucu
Fakih Özfakih
Faruk Sükan
Vefa Tanır
Sait Sina Yücesoy
KÜTAHYA
Mehmet Kesen
Sezai Sarpaşar
Sadrettin Tosbi

MALATYA
H. Avni Akşit
İsmet İnönü (Başbakan)
Halit Ziya Özkan
MANİSA
Muammer Erten (B.)
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
MARAŞ
Kemal Bağcıoğlu
Ali Hüdayioğlu
Enver Kaplan
Adnan Karaküçük
MARDİN
Esat Kemal Aybar
Vahap Dizdaroğlu (İ.)
MUĞLA
Turan Şahin (B.)
MUŞ
Sami Öztürk
NEVŞEHİR
Halit Fikret Aka
Ali Baran Numanoğlu

NIĞDE
Mehmet Altınsoy
Asım Eren
Haydar Özalp
ORDU
Ata Bodur
Arif Hikmet Onat (B.)
Şadi Pehlivanoğlu
Ata Topaloğlu
RİZE
Erol Yılmaz Akçal
Fuad Sirmen (Başkan)
Cevat Yalçın
SAKARYA
Burhan Akdağ
Hami Tezkan
Yusuf Ulusoy
SAMSUN
Ali Fuat Alışan
Mehmet Başaran
Bahri Cömert
Kâmran Evliyaoğlu
Hâmit Kiper
İlyas Kılıç

Hüseyin Özalp (İ. Ü.)
Osman Şahinoğlu
SINOP
Mahmut Alicanoğlu
Mustafa Kaptan
Cemil Karahan
SİVAS
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Sebati Hastaoğlu
Ahmet Kangal
Cevad Odyakmaz
Mahmut Vural
TEKİRDAĞ
Fethi Mahramlı
Orhan Öztrak (B.)
TOKAT
Sabahattin Baybura
H. Ali Dizman
Zeyyat Kocamemi
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy (İ.)

TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu
Selâhattin Güven (İ.)
Nazmi Ökten
Zeki Yağmurdereli (İ.)
TUNCELİ
Fethi Ülkü
URFA
Osman Ağan (İ.)
Kadri Eroğan
Celâl Öncel
UŞAK
Ali Rıza Akbıykoğlu
Ahmet Tahtakılıç
VAN
İhsan Bedirhanoglu
Muslih Görentaş
(İ. Ü.)
YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan
İsmet Kapisız
Celâl Sungur (İ.)
Veli Uyar
ZONGULDAK
Feyzi Fırat

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İsparta	1	Zonguldak	1
İstanbul	1		
İzmir	1		
Kocaeli	1	Yekûn	11

C. Senatosu ve Millet Meclisi İdare Amirlerinin, Millet Meclisinin 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1 cari harcamalar) işaretli cetvelde değişiklik yapılması ve bazı maddeler eklenmesi hakkındaki kanun teklifine verilen oyların sonucu

(Teklif kanunlaşmıştır.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 227
Kabul edenler : 207
Reddedenler : 10
Çekinserler : 10
Oya katılmıyanlar : 212
Açık üyelikler : 11

[Kabul edenler]

ADANA

Yusuf Aktimur
Kasım Gülek
Cavit Oral
Kemal Sarıbrahimoğlu
Ahmet Savrun
Ahmet Topaloğlu

ADİYAMAN

Mahmut Deniz
AFYON KARAHİSAR
Şevki Güler
Mehmet Turgut
Şükrü Yüzbaşıoğlu

AGRI

Rıza Polat

AMASYA

Reşat Arpacıoğlu
Mustafa Kemal Karan
İsmail Sarıgöz

ANKARA

Hüseyin Ataman
Nihat Berkkan
Fuat Börekçi
Muhlis Ete
İsmail Gence
İbrahim İmirzahoğlu
İhsan Köknel
Emin Paksüt
Zühtü Pehlivanlı
İlyas Seçkin
Ferhat Nuri Yıldırım
Abdülhak Kemal Yörüklü

ANTALYA

Etem Ağva
Rafet Eker
Nihat Su

ARTVIN

Saffet Eminağaoğlu

AYDIN

Melâhat Gedik
Mustafa Şükrü Koç
Nedim Müren
İsmet Sezgin

BALIKESİR

Gökhan Evliyaoğlu
Cevat Kanpulat
Süreyya Koç
Mehmet Tiritioğlu

BİLECİK

Orhan Tuğrul

BİTLİS

Müştak Okumus

BOLU

Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Turgut Çulha
Kâmil İnal

BURDUR

Fethi Çelikbaş

BURSA

Edip Rüştü Akyürek
Sadrettin Çanga
Ahmet Türkel
İsmail Yılmaz

ÇANAKKALE

Şefik İnan
Refet Sezgin

ÇANKIRI

Rahmi İnceler
Şaban Keskin

ÇORUM

Muzaffer Dündar
İhsan Tombuş

DENİZLİ

Sinan Bosna
İbrahim Kocatürk
Remzi Şenel

DIYARBAKIR

Adnan Aral
Hilmi Gündoğan
Vefik Piriçioğlu

EDİRNE

Talât Asal
Süleyman Bilgen
İlhami Ertem
Fahir Giritlioğlu
Nazmi Özoğul

ELAZIG

Ömer Faruk Sanaç
ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
Naci Yıldırım

ERZURUM

Cevat Dursunoğlu
Şerafettin Konuray

ESKİŞEHİR

Şevket Asbuzoğlu
İbrahim Cemalcılar
Ertuğrul Gazi Sakarya
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Muzaffer Canbolat
Hüseyin İncioğlu
Kudret Mavitan

GİRESUN

Ali Cüceoğlu
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen
Naim Tirali

GÜMÜŞANE

Necmeddin Küçükler
Nureddin Özdemir

HAKKARİ

Ahmet Zeydan

HATAY

Bahri Bahadır
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Şekip İnal

İÇEL

Mehmet Ali Arslan
Yahya Dermancı
Sadık Kutlay

İSPARTA

Ali İhsan Balım
Lokman Başaran
Sadettin Bilgiç

İSTANBUL

Cihad Baban
Mahmut Rıza Bertan
Ratip Tahir Burak
Tahsin Demiray
Orhan Eyüboğlu
Fehrettin Kerim Gökay
Ahmet Oğuz
Şahabettin Orhon
Selim Sarper

İZMİR

Osman Sabri Adal
Muzaffer Döşemeci
Ali Naili Erdem
İhsan Gürsan
Nihat Kürşat
Şinasi Osma
Mustafa Uyar

KARS

Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Kemal Okyay
Sırrı Öktem
Rıza Yalçın

KASTAMONU

İhsan Şeref Dura
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

KAYSERİ

Mehmet Göker
Vedat Âli Özkan

KIRKLARELİ

Abdurrahman Altuğ
Fikret Filiz

KIRŞEHİR

Ahmet Bilgin
Memduh Erdemir
Halil Özmen

KOCAELİ

Nihat Erim

KONYA

Kemal Ataman

Ahmet Gürkan
İhsan Kabadayı
Kadirean Kafı
Rüştü Özal
Fakih Özlen
Cahit Yılmaz

KÜTAHYA

Ahmet Bozbay
Ali Erbek
Rauf Kiray

MALATYA

Nurettin Akyurt
Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat

MANİSA

Neriman Ağaoglu
Süleyman Çağlar
Şevket Raşit Hatipoğlu
Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Nusret Köklü
Hürrem Kubat

MARŞ

Kemalî Bayazıt
Hasan Fehmi Evliya

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Şevki Aysan
Seyfi Güneştan
Talât Oğuz

MUĞLA

Adnan Akarca
Hilmi Baydur

Cevdet Oskay
İhsan Tekinalp

MUŞ

Sait Mutlu
Sami Öztürk

NEVŞEHİR

Ramazan Demirsoy

NİĞDE

Ruhi Soyer

ORDU

Yusuf İzzettin Ağaoglu
Refet Aksoy
Ferda Güley
Orhan Naim Hazinedar

RİZE

Arif Hikmet Güner

SAKARYA

Ekrem Alican
Nuri Bayar
Muslihittin Gürer

SAMSUN

Nurettin Ceritoğlu
Fevzi Ceylân
Fevzi Geveci

SİİRT

Cevdet Aydın
Süreyya Öner
Hayrettin Özgen
Adil Yaşa

SİNOP

Haşim Tarı

SİVAS

Adil Altay
Rahmi Çeltikli

Güner Sarısözen
Reşat Turhan
Tahsin Türkay

TEKİRDAĞ

Turhan Kut

TOKAT

Mehmet Kazova
Reşit Önder

TRABZON

Ekrem Dikmen
Ahmet Şener
Kâmuran Ural
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ

Vahap Kışoğlu

URFA

Atalay Akan
Kemal Badilli
Bekir Sami Karahanlı
Sabri Kılıç

VAN

Şükrü Köserreisoglu

YOZGAT

Mustafa Kepir
Turgut Nizamoglu

ZONGULDAK

Ahmet Fuat Ak
Kenan Esengin
Ramiz Karakaşoglu
Suphi Konak
Sadık Tekin Müftüoglu
Mehmet Ali Pestileci
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Reddedenler]

ADANA

Hasan Aksay
Ahmet Karamüftüoglu
Melih Kemal Küçük-
tepepınar

Ibrahim Tekin

BURSA

Mustafa Tayyar

ELAZIĞ

Naci Güray

ERZURUM

Tahsin Telli

İZMİR

Şükrü Akkan

Mehmet Ali Aytaş

NİĞDE

Oğuzdemir Tüzün

[Çekinseler]

ADANA

Mehmet Geçioğlu

AĞRI

Nevzat Güngör

ANKARA

Ahmet Üstün
ANTALYA
İhsan Ataöv
AYDIN
Nazmi Kerimoğlu

ÇANKIRI

Kâzım Arar
GÜMÜŞANE
Sabahattin Savaei
İSTANBUL
Saadet Evren

KONYA

İrfan Baran

TEKİRDAĞ

Hayri Mumcuoğlu

MALATYA
H. Avni Akşit
İsmet İnönü (Başbakan)
Halit Ziya Özkan
MANİSA
Muammer Erten (B.)
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
MARAS
Kemal Bağcıoğlu
Ali Hüdayioğlu
Enver Kaplan
Anan Karaküçük
MARDİN
Esat Kemal Aybar
Vahap Dizdaroğlu (İ.)
MUĞLA
Turan Şahin (B.)
NEVŞEHİR
Halit Fikret Aka
Ali Baran Numanoğlu
NİĞDE
Mehmet Altınsoy

Asım Eren
Haydar Özalp
ORDU
Ata Bodur
Arif Hikmet Onat (B.)
Şadi Pehlivanoglu
Ata Topaloğlu
RİZE
Erol Yılmaz Akçal
Fuad Sirmen (Başkan)
Cevat Yalçın
SAKARYA
Burhan Akdağ
Hami Tezkan
Yusuf Ulusoy
SAMSUN
Ali Fuat Alişan
Mehmet Başaran
Bahri Cömert
Kâmrân Evliyaoğlu
Hamit Kiper
İlyas Kılıç
Hüseyin Özalp (İ. Ü.)
Osman Şahinoğlu

SİNOP
Mahmut Alicanoğlu
Mustafa Kaptan
Cemil Karahan
SİVAS
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Sebati Hastaoğlu
Ahmet Kangal
Cevad Odyakmaz
Mahmut Vural
TEKİRDAĞ
Fethi Mahramlı
Orhan Öztrak (B.)
TOKAT
Sabahattin Baybura
H. Ali Dizman
Zeyyat Kocamemi
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy (İ.)
TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu
Selâhattin Güven (İ.)
Nazmi Öktem

Zeki Yağmurdereli (İ.)
TUNCELİ
Fethi Ülkü
URFA
Osman Ağan (İ.)
Kadri Eroğan
Celâl Öncel
UŞAK
Ali Rıza Akbıyıkoglu
İbrahim Bulanalp
Ahmet Tahtakılıç
VAN
İhsan Bedirhanoglu
Muslih Görentaş
(İ. U.)
YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan
İsmet Kapisız
Celâl Sungur (İ.)
Veli Uyar
ZONGULDAK
Feyzi Fırat

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İsparta	1	Zonguldak	1
İstanbul	1		
İzmir	1		
Kocaeli	1	Yekûn	11

C. Senatosu İdare Amirlerinin 1964 yılı Bütçe Kanununa bağli (A/3) işaretili cetvelde değışiklik yapılması hakkındaki kanun teklifine verilen oyların sonucu

(Teklif kanunlaşmıştır.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 227
Kabul edenler : 209
Reddedenler : 9
Çekinseler : 9
Oya katılmıyanlar : 212
Açık üyelıklar : 11

[Kabul edenler]

ADANA

Yusuf Aktimur
Kasım Gülek
Cavit Oral
Kemal Sarıbrahimoğlu
Ahmet Savrun
Ahmet Topaloğlu

ADİYAMAN

Mahmut Deniz
AFYON KARAHİSAR
Şevki Güler
Mehmet Turgut
Şükrü Yüzbaşıoğlu

AGRI

Rıza Polat

AMASYA

Reşat Arpacıoğlu
Mustafa Kemal Karan
İsmail Sarıgöz

ANKARA

Hüseyin Ataman
Nihat Berkkan
Fuat Börekçi
Muhlis Ete
İsmail Gence
İbrahim İmirzalıoğlu
İhsan Köknel
Emin Paksüt
Zühtü Pehlivanlı
İlyas Seçkin
Ferhat Nuri Yıldırım
Abdülmecid Kemal Yörük

ANTALYA

Etem Ağva
Rafet Eker
Nihat Su

ARTVIN

Saffet Emınağaoğlu

AYDIN

Melâhat Gedik
Mustafa Şükrü Koç
Nedim Müren
İsmet Sezgin

BALIKESİR

Gökhan Evliyaoğlu
Cevat Kanpulat
Süreyya Koç
Mehmet Tiritioğlu

BİLECİK

Orhan Tuğrul

BITLİS

Müştak Okumus

BOLU

Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Turgut Çulha
Kâmil İnal

BURDUR

Fethi Çelikbaş
BURSA
Edip Rüştü Akyürek
Sadrettin Çanga
Ahmet Türkel
İsmail Yılmaz

ÇANAKKALE

Şefik İnan
Refet Sezgin
ÇANKIRI
Rahmi İnceler

Saban Keskin

ÇORUM

Muzaffer Dünder
İhsan Tombuş

DENİZLİ

Sinan Bosna
İbrahim Kocatürk
Remzi Şenel

DIYARBAKIR

Adnan Aral
Hilmi Güldoğan
Vefik Piringçioğlu

EDİRNE

Talât Asal
Süleyman Bilgen
İlhami Ertem
Fahir Giritlioğlu
Nazmi Özoğlu

ELAZIĞ

Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Hüsamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
Naci Yıldırım

ERZURUM

Cevat Dursunoğlu
Şerafettin Konuray
ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
İbrahim Cemalçılar
Ertuğrul Gazi Sakarya

Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Muzaffer Canbolat
Hüseyin İncioğlu
Kudret Mavitan

GİRESUN

Ali Cüceoğlu
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen
Naim Tıralı

GÜMÜŞANE

Neemeddin Küçüker
Nureddin Özdemir

HAKKÂRİ

Ahmet Zeydan

HATAY

Bahri Bahadır
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Şekip İnal

İÇEL

Mehmet Ali Arslan
Yahya Dermançı
Sadık Kutlay

İSPARTA

Ali İhsan Balım
Lokman Başaran
Sadettin Bilgiç

İSTANBUL

Cihad Baban
Mahmut Rıza Bertan
Ratip Tahir Burak
Tahsin Demiray
Orhan Eyüboğlu
Fahrettin Kerim Gökay
Ahmet Oğuz
Şahabettin Orhon
Selim Sarper

İZMİR

Osman Sabri Adal
Muzaffer Döşemeci
Ali Naili Erdem
İhsan Gürsan
Nihat Kürşat
Şinasi Osma
Mustafa Uyar

KARS

Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Kemal Okyay
Sırrı Öktem
Rıza Yalçın

KASTAMONU

İhsan Şeref Dura
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay
İsmail Hakkı Yılanlı-
oğlu

KAYSERİ

Mehmet Göker
Vedat Ali Özkan

KIRKLARELİ

Abdurrâhman Altuğ
Fikret Filiz

KİRŞEHİR

Ahmet Bilgin
Memduh Erdemir
Halil Özmen

KOCAELİ

Nihat Erim

KONYA

Kemal Ataman
İrfan Baran
Ahmet Gürkan

İhsan Kabadayı
Kadircan Kafıl
Rüştü Özal
Fakih Özlen
Cahit Yılmaz
KÜTAHYA

Ahmet Bozbay
Ali Erbek
Rauf Kiray

MALATYA

Nurettin Akyurt
Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat

MANİSA

Neriman Ağaoğlu
Süleyman Çağlar
Şevket Raşit Hatib-
oğlu
Yakup Kadri Karaos-
manoğlu

Nusret Köklü
Hurrem Kubat
Nahit Yenışehirlioğlu

MARAS

Kemalî Bayazıt
Hasan Fehmi Evliya

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Şevki Aysan
Seyfi Güneştan
Talât Oğuz

MUĞLA

Adnan Akarca
Hilmi Baydur
Cevdet Oskay
İlhan Tekinalp

MUŞ

Sait Mutlu
Sami Öztürk
NEVŞEHİR
Ramazan Demirsoy
NİĞDE

Ruhi Soyer

ORDU

Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Refet Aksoy
Ferda Güley
Orhan Naim Hazineci

RİZE

Arif Hikmet Güner

SAKARYA

Ekrem Alican
Nuri Bayar
Muslihittin Gürer

SAMSUN

Nurettin Ceritoğlu
Fevzi Ceylân
Fevzi Geveci

SİRT

Cevdet Aydın
Süreyya Öner
Hayrettin Özgen
Adil Yaşa

SİNOP

Haşim Tarı

SİVAS

Adil Altay
Rahmi Çeltekli
Güner Sarısözen
Reşat Turhan
Tahsin Türkay

TEKİRDAĞ

Turhan Kut

TOKAT

Mehmet Kazova
Reşit Önder

TRABZON

Ekrem Dikmen
Ahmet Şener
Kâmuran Ural
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ

Vahap Kışoğlu

URFA

Atalay Akan
Kemal Badıllı
Bekir Sami Karahanlı
Sabri Kılıç

UŞAK

İbrahim Bulanalp

VAN

Şükrü Köserisoğlu

YOZGAT

Mustafa Kepir
Turgut Nizamoğlu

ZONGULDAK

Ahmet Fuat Ak
Kenan Esengin
Ramiz Karakaşoğlu
Suphi Konak
Sadık Tekin Müftüoğlu
Mehmet Ali Pestilci
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Reddedenler]

ADANA

Hasan Aksay
Ahmet Karamüftüoğlu
Melih Kemal Küçükte-
pepınar

İbrahim Tekin

ELÂZİĞ

Naci Güray

ERZURUM

Tahsin Telli

İZMİR

Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytas
NİĞDE
Oğuzdemir Tüzün

[Çekinseler]

ADANA

Mehmet Geçioğlu

AĞRI

Nevzat Güngör

ANKARA

Ahmet Üstün

ANTALYA

İhsan Ataöv
Nazmi Kerimoğlu

ÇANKIRI

Kâzım Arar

GÜMÜŞANE

Sabahattin Savacı

İSTANBUL

Saadet Evren

TEKİRDAĞ

Hayri Mumcuoğlu

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Ali Bozdoğanoglu
ADIYAMAN
Arif Atalay
Mehmet Özbay (İ.)
Ali Turanlı
AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
Veli Başaran
Hasan Dinçer
Asım Yılmaz
AĞRI
Kerem Özcan (İ.)
AMASYA
Nevzat Şener (İ.)
ANKARA
İsmail Rüstü Aksal
Burhan Apaydın
Raif Aybar
Osman Bölükbaşı
Bülent Ecevit (B.)
Mustafa Kemal Erko-
van
İbrahim Sıtkı hatipoğ-
lu (İ.Ü.)
Mehdi Mişoğlu
ANTALYA
Hasan Fehmi Boztepe
Ömer Eken (İ.)
ARTVİN
Nihat Ata
Sabit Osman Avcı
AYDIN
Orhan Apaydın
Filmi Aydınçer
Reşat Özarda
BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Ahmet Aydın Bolak
Kaya Bulut (İ.)
Mithat Şükrü Çavdar-
oğlu
Fennî İslimyeli (B.)
Ahmet İhsan Kıvrımlı
(İ.)
Cihat Turgut
BİLECİK
Şadi Binay

BİNGÖL
M. Sıddık Aydar
Halit Rıza Ünal
BİTLİS
Nafiz Giray
BOLU
Kemal Demir (B.)
Fuat Ümit
BURDUR
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan
BURSA
Hikmet Akalın
İbrahim Öktem (B.)
Ekrem Paksoy
Cevdet Perin
Mustafa Tayyar
Ziya Uğur
Baha Cen'âl Zağra
ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay
Burhan Arat (İ.)
Süreyya Endik
ÇANKIRI
Nurettin Ok (Bşk. V.)
ÇORUM
Nuri Ahıskalıoğlu
Abdurrahman Güler
Hilmi İncesulu
Faruk Küreli
Neemi Ökten (İ.)
DENİZLİ
Mehmet Çobanoğlu
İsmail Ertan
Hüdai Oral (B.)
Âtif Şohoğlu
DIYARBAKIR
Şehmuz Arslan (İ.)
Yusuf Azizoglu
Recai İskenderoğlu
Alp Doğan Şen
ELAZIĞ
Nurettin Ardiçoglu
Hürrem Müftügil (İ.)
Kemal Satır (B.)

ERZİNCAN
Sadık Perinçek
ERZURUM
Ertuğrul Akça
Turhan Bilgin
Nihat Diler
Gıyasettin Karaca
Adnan Şenyurt
ESKİŞEHİR
Seyfi Öztürk
Celâlettin Uzer (B.)
GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen (İ.)
Ali İhsan Gögüş (B.)
Mithat San
Süleyman Ünlü (İ.)
GÜMÜŞANE
Halis Bayramoğlu
HATAY
Ali Muhsin Bereketoglu.
(İ.)
Abdullah Cilli
Saki Zorlu
IÇEL
Mazhar Arıkan
Burhan Bozdoğan (İ.)
Celâl Kılıç
İhsan Önal
İSTANBUL
İbrahim Abak
Ziya Altınoglu
Suphi Baykam
Ferruh Bozbeşli
(Başk. V.)
Nurettin Bulak
Ömer Zekâi Dorman
(İ.)
Muhiddin Güven
Ali Coşkun Kırca
Hilmi Oben
Oğuz Oran
Naci Öktem
Vahyi Özarar
İlhami Sancar (B.)
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tıyânşan
Reşit Ülker

Sabri Vardarlı
Abdurrahman Yazgan
Malik Yqlaç (B.)
Zeki Zeren
İZMİR
Şeref Baksık
Arif Ertunga
Ziya Hanhan
Saim Kaygan
Necip Mirkelâmoğlu
Kadri Özek
Lebit Yurtoğlu (B.)
KARS
Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm
Kemal Kaya
Bahtiyar Vural
KASTAMONU
Avni Doğan
Fethi Doğançay
(İ.)
Ali Özdikmenli
KAYSERİ
Abdülhalim Aras
Turhan Feyzioğlu
Hüsamettin Gümüşpala
Mehmet Sağlam (İ.)
Bahri Yazır
Mehmet Yüceler (B.)
KIRKLARELİ
Mehmet Alâeddin Eriş
Hasan Tahsin Uzun
KOCAELİ
Şahabettin Bilgisu
Hâldan Kısayol
Süreyya Sofuoğlu
KONYA
Selçuk Aytan
Ömer Kart
Mekki Keskin
(Bşk. V.)
Abdüssamet Kuzucu
Fakih Özfakih
Faruk Sükan
Vefa Tanır
Sait Sına Yücesoy

KÜTAHYA
 Mehmet Kesen
 Sezai Sarpaşar
 Sadrettin Tosbi
MALATYA
 H. Avni Akşit
 İsmet İnönü (Başbakan)
 Halit Ziya Özkan
MANİSA
 Muammer Erten (B.)
 Hilmi Okçu
 Yakup Yakut
MARAS
 Kemal Bağcıoğlu
 Ali Hüdayioğlu
 Enver Kaplan
 Adnan Karaküçük
MARDİN
 Esat Kemal Aybar
 Vahap Dizdaroğlu (İ.)
MUĞLA
 Turan Şahin (B.)
NEVŞEHİR
 Halit Fikret Aka
 Ali Baran Numanoglu

NİĞDE
 Mehmet Altınsoy
 Asım Eren
 Haydar Özalp
ORDU
 Ata Bodur
 Arif Hikmet Onat (B.)
 Şadi Pehlivanoglu
 Ata Topaloğlu
RİZE
 Erol Yılmaz Akçal
 Fuad Sirmen (Başkan)
 Cevat Yalçın
SAKARYA
 Burhan Akdağ
 Hami Tezkan
 Yusuf Ulusoy
SAMSUN
 Ali Fuat Alişan
 Mehmet Başaran
 Bahri Cömert
 Kâmrân Evliyaoğlu
 Hâmit Kiper
 İlyas Kılıç

Hüseyin Özalp (İ. Ü.)
 Osman Şahinoğlu
SİNOP
 Mahmut Alicanoğlu
 Mustafa Kaptan
 Cemil Karahan
SİVAS
 İbrahim Göker
 Rahmi Günay
 Sebati Hastaoğlu
 Ahmet Kungal
 Cevad Odyakmaz
 Mahmut Vural
TEKİRDAĞ
 Fethi Mahramlı
 Orhan Öztrak (B.)
TOKAT
 Sabahattin Baybura
 H. Ali Dizman
 Zeyyat Kocamemi
 Bekir Şeyhoğlu
 Ali Rıza Ulusoy (İ.)
TRABZON
 Ali Şakir Ağanoglu

Selâhattin Güven (İ.)
 Nazmi Ökten
 Zeki Yağmurdereli (İ.)
TUNCELİ
 Fethi Ülkü
URFA
 Osman Ağan (İ.)
 Kadri Eroğan
 Celâl Öncel
UŞAK
 Ali Rıza Akbıyıkoglu
 Ahmet Tahtakılıç
VAN
 İhsan Bedirhanoglu
 Muhlis Görentaş
 (İ. Ü.)
YOZGAT
 İsmail Hakkı Akdoğan
 İsmet Kapısız
 Celâl Sungur (İ.)
 Veli Uyar
ZONGULDAK
 Feyzi Fırat

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İsparta	1	Zonguldak	1
İstanbul	1		—
İzmir	1		
Kocaeli	1	Yekûn	11

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

YÜZ ONDOKUZUNCU BİRLEŞİM

3.7.1964 Cuma

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

× 1. — Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (M. Meclisi 2/720, C. Senatosu 2/129) (M. Meclisi S. Sayısı : 722, C. Senatosu S. Sayısı : 464)

× 2. — C. Senatosu ve Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, Millet Meclisinin 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1 cari harcamalar) işaretli cetvelde değişiklik yapılması ve bâzi maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifi (M. Meclisi 2/702, C. Senatosu 2/130) (M. Meclisi S. Sayısı : 723, C. Senatosu S. Sayısı : 462)

× 3. — C. Senatosu İdare Âmirlerinin, 1964 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/3) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (M. Meclisi 2/717, C. Senatosu 2/130) (M. Meclisi S. Sayısı : 724, C. Senatosu S. Sayısı : 463)

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, Niğde ilinde büyük zarara sebebiyet veren dolu ve sel âfeti dolayısıyla meydana gelen hayvan hastalıklarını önlemek ve meskenleri yıkılan halka yardım yapmak hususunda ne düşünüldüğüne dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/697)

2. — Isparta Milletvekili Ali İhsan Balm'ın, bir köre sıhhi muayene kurulunun tara sağlanan raporu verdiği haberinin doğru olup olmadığına dair, İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/710)

3. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Niğde ili çevrelerindeki sulama tesisi projelerine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/717)

4. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, Büyük Ata'nın ismi ortaya konularak yapılan maçlardaki hasılat ve seyircilerin durumlarına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/720)

5. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in, Erzurum ili ve dolaylarındaki yolların ne zaman karayolları programına alınacağına dair, Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/723)

6. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, Trakya'da yapılan SOUTHEX - 63 NATO tatbikatına muhalefet partileri ileri gelenleri ile Millî Savunma Komisyonu üyelerinin neden davet olunmadıklarına dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu (6/734)

7. — Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın, özel ilân ve reklâm prodüktörlüğü müessesesinin kuruluş ve görevlerinin hangi esaslar dâhilinde düzenlendiğine dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu (6/737)

8. — Edirne Milletvekili İhrami Ertem'in, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne, Edirne Kırkpınar er meydanının onarımı için, 1963 yılı programına konulan ödeneğin tenkis edilip edilmediğine dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/740)

9. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya Belediye sınırları dâhilinde, Evkafa ait, ne kadar boş arazi bulunduğu ve satılan gayrimenkullerden ne kadar gelir sağlandığına dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/747)

10. — Bolu Milletvekili Ahmet Çakmak'ın, Zonguldak İli Devrek ilçesine bağlı Dirgine köyünün Bolu ili Mengen ilçesine bağlanması için yapılan plebisit sırasında vatandaşlara baskı yapıp yapılmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/748)

11. — İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, Sıkıyönetim komutanlıklarınca, sıkıyönetimin tatbik edilmekte bulunduğu bölgelerde, kaç gazete ve dergi kapatıldığına dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu (6/749)

12. — Kocaeli Milletvekili Süreyya Sofuoğlu'nun, Ulus Gazetesi matbaa ve tesislerinin halen kimin veya kimlerin tasarrufunda olduğuna dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/750)

13. — Muğla Milletvekili Adnan Akarca'nın, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin, Hükümetimize, eski yardımın devam edeceği hakkında bir garantisi bulunup bulunmadığına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/751)

14. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinolu'nun, Eskişehir'in Mihaliççik ilçesi elektrik işinin ne zaman yapılacağına dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/752)

15. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinolu'nun, Eskişehir'de inşa edilen İmam - Hatip Okulunun neden öğretime açılmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/753)

16. — Zonguldak Milletvekili Mehmet Ali Pestilci'nin, İstanbul Teknik Okulunda bir maden ihtisas bölümünün, bugüne kadar faaliyete geçirilmemesi sebebine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/754)

17. — İzmir Milletvekili Nihat Kürşat'ın, Türkiye'de Türk vatandaşlarına tahsis edilen sanat ve hizmetler hakkındaki 2007 sayılı Kanununun, günün şart ve icaplarına göre, kaldırılması veya tadili hakkında ne düşünüldüğüne dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/755)

18. — İzmir Milletvekili Nihat Kürşat'ın, Türk vatandaşlarının seyahat serbestisini tehdit eden tedbirlerin müstenidatının ne olduğuna dair İçişleri ve Maliye bakanlarından sözlü sorusu (6/756)

19. — İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, bilim ve sanat hürriyetinin sağlanması için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/757)

20. — Kastamonu Milletvekili Sabri Keskin'in, plâna ve programa alınıp ödeneği de ayrılan Kastamonu kapalı spor salonunun ihalesinin geri bırakılması sebebine dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/758)

21. — Kütahya Milletvekili Sezai Sarpışar'ın, münhal bulunan Altıntaş ilçesi kaymakamlığına ne zaman tâyin yapılacağına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/759)

22. — Aydın Milletvekili Hilmi Aydınçer'in, Aydın'ın Karacasu ilçesi Yazır köyü halkı tarafından gönderilen 80 imzalı dilekçe üzerinde bir işlem yapıp yapılmadığına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/760)

23. — Kütahya Milletvekili Ali Erbek'in, Türkiye köy elektrifikasyonu 1964 programı hazırlanırken köylerin seçiminde ne gibi esasların göz önünde tutulduğuna dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/761)

24. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzun'er'in, Trabzon Limanının hinterlandı ile irtibatını sağlayacak münakale tesislerinin islah ve ihyası konularında ne gibi tedbirler alındığına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/762)

25. — Gümüşane Milletvekili Sabahattin Savacı'nın, Atatürk Üniversitesi Dekanının görevine son verilmesi sebebine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/763)

26. — Balıkesir Milletvekili Cihat Bilgehan'ın, Devlet Demiryolları memurlarına her sene verilmekte olan iki maaş tutarındaki ikramiyenin bu sene ödenip ödenmediğine dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/764)

27. — Tokat Milletvekili Mehmet Kazova'nın, Almus baraj gölü içerisinde kaldığı için istimlak edilen arazilerin bedellerinin ne zaman verileceğine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/765)

28. — Rize Milletvekili Erol Yılmaz Akçal'ın, Doğu-Karadeniz Bölgesi Kağıt Hamuru Fabrikasının kuruluş yeri hakkında yapılan etütlerin tamamlanıp tamamlanmadığına dair Tarım ve Sanayi bakanlarından sözlü sorusu (6/766)

29. — Amasya Milletvekili Reşat Arpacıoğlu'nun, Amasya'da bir şeker fabrikası ile bir çimento fabrikası kurulması hususunda ne düşünüldüğüne dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/767)

30. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Bor ile Adana asfaltı arasında bulunan toprak yolu, Karayollarınca, 1964 yılında inşası suretiyle trafik kazalarının önlenmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/769)

31. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Aksaray ilçesi ile Adana asfaltı arasındaki 3 kilometrelik yolun ne zaman yapılacağına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/770)

32. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Toprak Mahsulleri Ofisinin mütadolan yerlerde alım yeri açmaması ve aldığı mahsullerin bedelini vaktinde ödememesi sebebine dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/771)

33. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, 5 Yıllık Kalkınma Plânında ihraç maddeleri arasında bulunan elmanın istihsal ve ihracı hususlarında ne gibi tedbirler alındığına dair Ticaret ve Tarım bakanlarından sözlü sorusu (6/772)

34. — İzmir Milletvekili Arif Ertunga'nın, Demirci İlçesinde yapılan A. P. kapalı salon toplantısında 27 Mayıs'a ve yeni demokratik rejime tecavüz eder mahiyette konuşmalar olup olmadığına dair İçişleri ve Adalet bakanlarından sözlü sorusu (6/773)

35. — Rize Milletvekili Cevat Yalçın'ın, Doğu - Karadeniz Bölgesinde kurulacak kâğıt hamuru fabrikasının kurulacağı yerin katı olarak tesbit edilip edilmediğine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/774)

36. — İsparta Milletvekili Ali İhsan Balım'm, yurdumuz ormanlarının yüzölçümüne ve bu ölçümün nasıl yapıldığına dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/775)

37. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Türkiye'de bir Millî Gıda Kodeksi Komitesi kurulup kurulmadığına dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/776)

38. — Gümüşane Milletvekili Sabahattin Savacı'nın, Kalkınma Plânında derpiş edilen zirai teknik teçhizatın sağlanmasında vâkı zorluğun giderilmesinde bir tedbir alınıp alınmadığına dair Tarım ve Ticaret bakanlarından sözlü sorusu (6/777)

39. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç'ın, vazife mahallerine gitmediği halde, gitmiş gibi gösterilerek, yolluk ve yevmiye ödenen kimse olup olmadığına dair Başbakanından sözlü sorusu (6/778)

40. — Aydın Milletvekili Hilmi Aydınçer'in, Kıbrıs Adasının taksimi konusunda ne düşünüldüğüne dair Dışişleri Bakanından sözlü sorusu (6/779)

41. — Bilecik Milletvekili Şadi Binay'ın, Bilecik ili İnönü bucağının Eskişehir iline bağlanması sebebine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/780)

42. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Türkiye Esnaf Dernekleri Konfederasyonundaki kota yolsuzluğu tahkikatının ne safhada olduğuna ve Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası eski Genel Müdürünün kanunsuz ve usulsüz tutumu hakkında ne işlem yapıldığına dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/782)

43. — Kastamonu Milletvekili İsmail Hakki Yılanlıoğlu'nun, Et ve Balık Kurumu Umum Müdürünün ne gibi bir görevle ve hangi lüzuma binaen Amerika'ya gittiğine ve Kurumun sair işlerine dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/783)

44. — Aydın Milletvekili Orhan Apaydın'ın, ATAS Rafinerisi işçilerinin kanuna uygun grevlerinin durdurulmasının dayandırıldığı mucip sebebin hakikatlere ne dereceye kadar uygun olduğuna dair Başbakan ve Çalışma Bakanından sözlü sorusu (6/784)

45. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, Türkiye Büyük Millet Meclisince hakkında son tahkikatın açılmasına karar verilerek Anayasa Mahkemesine sevk edilen Bonn Büyükelçisi Mehmet Baydur'a dair Dışişleri Bakanından sözlü sorusu (6/785)

46. — Erzurum Milletvekili Ertuğrul Akça'nın, Beden Terbiyesi Merkez Ceza Heyeti kararlarının, muhatabına ne yollarla tebliğ edileceği hakkında bir hüküm olup olmadığına dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/786)

47. — Ağrı Milletvekili Nevzat Güngör'ün, Ağrı ve Van illerine, 1964 yılında, ayrı ayrı ne miktar yatırım yapılacağına ve İstanbul - Ağrı uçak seferlerine dair Başbakanından sözlü sorusu (6/787)

48. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, orak ipi, kota dışı bırakıldığına göre, 1964 hasat mevsiminde, bu ipin yeter ölçüde imal ve stoku için tedbir alınıp alınmadığına dair Tarım ve Sanayi bakanlarından sözlü sorusu (6/788)

49. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç'ın, Millet Meclisine bağlı organların teşkilâtında çalışıp da, vazife mahallinden ayrılmadıkları

halde, yolluk ve yevmiye alanlar olup olmadığına dair Millet Meclisi Başkanından sözlü sorusu (6/790)

50. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, basında çıkan bâzı iddia ve isnatların, doğru olup olmadığına dair Millet Meclisi Başkanlığından sözlü sorusu. (6/791)

51. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, fakirlikleri belge ile sabit olanlardan Trabzon Nümune Hastanesindeki tedavileri sonunda, bir ücret talebedilip edilmediğine dair Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü sorusu (6/792)

52. — Aydın Milletvekili Hilmi Aydınçer'in, kadrolarına nazaran noksan olan polis mevcudunun artırılması hususunda ne düşünüldüğüne dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/793)

53. — Manisa Milletvekili Hurrem Kubat'ın, Türkiye'de oturan ve çalışmakta olan Yunan uyruklu kişilerin miktarına ve bunlardan ne kadarının Gelir Vergisi ödediğine dair Başbakanından sözlü sorusu (6/794)

54. — Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, 15 Ekim 1961 Genel seçimlerine kaç vali ve kaymakamın, hangi partilerden aday olarak, katılmış olduklarına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/795)

55. — Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, Giresun ilinde yapılması kararlaştırılan kâğıt hamuru fabrikasının inşa yerinin katı olarak tâyin olunup olunmadığına dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/796)

56. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, kaç ilde il radyosu olduğuna ve bu radyoların nasıl kurulduğuna dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu (6/797)

57. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, İstanbul Mithatpaşa Stadyomu'nun ışıklandırma tesisatının hangi firmaya ihale edildiğine dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/798)

58. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, 1963 yılı içinde kaç belediyenin hudutlarında değişiklik yapıldığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/799)

59. — Manisa Milletvekili Hurrem Kubat'ın, NATO kuvvetlerinin Kıbrıs'a çıkmaması sebebine ve ne zaman çıkacağına dair Başbakanından sözlü sorusu (6/800)

60. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, NATO kuvvetlerinin Kıbrıs'a çıkmaması sebebine ve ne zaman çıkacağına dair Başbakanından sözlü sorusu (6/801)

61. — Ordu Milletvekili Şadi Pehlivanoglu'nun, Türk Kültür Derneğine ve onun devamı olan Halkevlerine, şimdiye kadar, ne miktar yardım yapıldığına dair sözlü soru önergesi, Başbakan ve İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/802)

62. — Rize Milletvekili Arif Hikmet Güner'in, İstanbul'da, şirketlerle sair ticaret erbabının kuruluş, fesih, işe başlama ve işi bırakma işlemlerinin süratlendirilmesinin düşünüldüğüne dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/803)

63. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, su ürünlerimizin üretimi, toplanması ve tüketimi konularındaki çalışmaların ne safhada olduğuna ve balıkçılara, uygun şartlarla, kredi sağlanıp sağlanmadığına dair Ticaret ve Bayındırlık bakanlarından sözlü sorusu (6/804)

64. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya, İçel, Konya illerinin, Gazipaşa, Anamur ve Ermenek ilçeleri arasında hudut ihtilâfı olup olmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/805)

65. — Yozgat Milletvekili İsmet Kapısız'ın, Yozgat'ta temeli atılan Bira Fabrikasının 10 milyon litre üzerinden hesabedilen kapasitesinin, Devlet Plânlama Teşkilâtınca, 5 milyon litre üzerinden hesabedilmesi sebebine dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/806)

66. — Yozgat Milletvekili İsmet Kapısız'ın, Beş Yıllık Kalkınma Plânının, Yerköy - Sorgun arası 80 kilometrelik yolun onarılmasını kapsayıp kapsamadığına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/807)

67. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç'ın, Gümrük ve Tekel Bakanlığı Teşkilât Kanununun, bugüne kadar, Meclise sevk edilmemesi sebebine dair Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü sorusu (6/808)

68. — İzmir Milletvekili Şinasi Osman'ın Milletlerarası kuvvetin Kıbrıs'a gönderilmesi gecikmekte olduğuna göre Hükümetin ne yapmak niyetinde olduğuna dair Dışişleri Bakanından sözlü sorusu (6/809)

69. — Eskişehir Milletvekili Seyfi Öztürk'ün, Anayasa Mahkemesince iptal edilen bir kanun sebebiyle bir kısım Hazine mallarının, karar geriye yürütülmek suretiyle, C. H. Partisine nasıl verildiğine dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/810)

70. — Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanhoğlu'nun, Kastamonu iline, 1963 yılında sulama, onarım, ıslah ve içme suyu için kaç lira tahsis edildiğine dair Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu (6/811)

71. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, General Elektrik Lokomotiflerinin ihalesinden sonra kredinin son mehil süresi olan 31.3.1964 tarihinin, münasip bir müddet daha sonraya bırakılmasının mümkün olup olmadığına dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/812)

72. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, bir karış toprağı olmyan Meriç ilçesi Saatağacı köyü halkının durumu hakkında ne gibi bir tedbir düşünüldüğüne dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/813)

73. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, kooperatifçiliğimizin geliştirilmesi için yeni bir mevzuatın hazırlanmakta bulunduğu doğru olup olmadığına dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/814)

74. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, Taşköprü'deki kendir fabrikasının yerli kendirlerimizi işlemesi için ne gibi tedbir düşünüldüğüne dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/815)

75. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, İşçi Sigortaları Kurumunun, işçilerin tedavilerini bir elden, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı kanalıyla yaptırmasının daha istifa deli olup olmayacağına dair Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım bakanlarından sözlü sorusu (6/816)

76. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, artan şeker fiyatları karşısında pancar fiyatlarının da yükseltilmesinin düşünüldüğüne dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/817)

77. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, Çankırı'nın Tepe, Alagöz köyündeki tapulu arazileri cebren işgal edilen ve mahsulleri ile tarım ağaçları yağma olunan şahısların durumlarının ne olacağına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/818)

78. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, bir Alman gencinin, yapılan ihbar üzerine, İstanbul Emniyet makamları tarafından nezarete alınıp işkence yapıldığı hakkındaki neşriyatın doğru olup olmadığına dair İçişleri ve Adalet bakanlarından sözlü sorusu (6/819)

79. — Amasya Milletvekili Nevzat Şener'in, Haymana Savcısının Mihalıççık'a naklinde her hangi bir sebep bulunup bulunmadığına dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/820)

80. — Diyarbakır Milletvekili Recai İskenderoğlu'nun, Toprak Reformunu, kalkınma yönünden, ön şart olarak kabul eden 1963 yılı programı ile 1964 programı arasındaki çelişik durumun düzeltilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/821)

81. — Trabzon Milletvekili Zeki Yağmurdereli'nin, Kızılay Kurumu depolarında saklanan sıhhi malzeme, ilaç ve edevatın kaç yılda bir muayene edildiğine dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/822)

82. — Yozgat Milletvekili Turgut Nizamoglu'nun, Yozgat'ta kurulmakta olan bira fabrikasının kapasitesinin 10 milyon litreden 5 milyon litreye indirilmesi sebebine dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/823)

83. — İzmir Milletvekili Osman Sabri Adal'ın, Rum Ortadoks Patriği Athenagoras'ın dış memleketlere seyahate çıktığından ve Papa ile temaslarda ve müzakerelerde bulunduğu haberden olunup olunmadığına dair İçişleri, Dışişleri ve Devlet bakanlarından sözlü sorusu (6/824)

84. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İftüzüğün yürürlükte bulunan 137 nci maddesinin, teamülden bahsile, tatbik edilmemesi sebebine dair Millet Meclisi Başkanından sözlü sorusu (6/825)

85. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, yabancı bir memlekette, mühim bir kaçakçılığa ismi karışan bir ticaret müşavirimiz hakkındaki, itham edici, haberlerin hangi tarihte Bakanlığa geldiğine ve ne işlem yapıldığına dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/826)

86. — Yozgat Milletvekili İsmet Kapısız'ın, Öğretmen Dernekleri Federasyonunun öncülüğünde, bazı aydın çevrelerce, gerici akımların önlenmesi hususunda alınmış olan kararın sebeplerine dair, Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/817)

87. — Kırklareli Milletvekili Hasan Tahsin Uzun'un, Kırklareli ili Lüleburgaz ilçesinde, bu yıl Zirai Donatım Kurumunun bir şubesinin açılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/828)

88. — Kırklareli Milletvekili Hasan Tahsin Uzun'un, Türk köylüsünün büyük derdi olan orak ipi ihtiyacının temini için ne gibi tedbirler alındığına dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/829)

89. — İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, Yüksek Seçim Kurulunun, ara seçimlerinin yapılamıyacağı hususundaki 16 . 3 . 1964 tarih ve 1333 sayılı Kararı hakkında ne gibi bir işlem yapıldığına dair Millet Meclisi Başkanından sözlü sorusu (6/830)

90. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Batı - Trakya'da Lozan Andlaşmasının imzası sırasında, Türk ve Yunan nüfuslarının miktarı ile bugünkü miktarlarına ve iktisadi durumlarına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/831)

91. — Ankara Milletvekili Burhan Apaydın'ın, Adalet Partisi Genel Başkanının, Bursa il kongresinde, Kıbrıs meselesi hakkında verdiği demece dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/832)

92. — Çorum Milletvekili Muzaffer Dündar'ın, Beden Terbiyesi Merkez İstişare Kuruluna atanan Vildan Aşır Savaşır hakkındaki iddiaların doğru olup olmadığına dair Devlet Bakanından sözlü sorusu. (6/833)

93. — Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'ın, Midyat'ın Kerburan (Dargeçit) nahiyesinin ilçe haline getirilmesi için çalışma yapıp yapılmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/834)

94. — Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'ın, Midyat Askerlik Şubesinin eski binasından ne zaman, ne sebeple tahliye edildiğine ve ikamet ettiği binanın kime aidolduğuna dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu (6/835)

95. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, Dış Ticaret Dairesinde görevli, yüksek dereceli üç memurun vazifelerinin değiştirilmesi sebebine dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/836)

96. — Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, Erzurum ilinde Askerî Dikimevi açılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu (6/837)

97. — Yozgat Milletvekili İsmet Kapısız'ın, Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde çalışan taksi ve dolmuş şoförlerinden, 1962 malî yılı başından bugüne kadar, ne miktar para cezası alındığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/838)

98. — Bitlis Milletvekili Müştak Okumuş'un, 1963 yılında yapılması kabul edilen Bitlis Kapalı Spor Salonunun programdan çıkarılması sebebine dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/839)

99. — Aydın Milletvekili Hilmi Aydınçer'in, Aydın'da bir Duralit Fabrikası kurulması konusunda ne düşünüldüğüne dair Sanayi, Ticaret ve Tarım bakanlarından sözlü sorusu (6/840)

100. — Aydın Milletvekili Hilmi Aydınçer'in, incir tarımının bekası ve müstahsılının himayesi konularında ne düşünüldüğüne dair Ticaret ve Tarım bakanlarından sözlü sorusu. (6/841)

101. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, toprak dağıtımı esnasında, mevcut arazileri de ipotek edilmiş bulunan köylerin tapu karşılığı kredi alamamalarının önlenmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/842)

102. — Burdur Milletvekili Nadir Yavuzkan'ın, Burdur'da, 5 Yıllık Plân devresi içerisinde, kurulması düşünülen bir sanayi tesisi bulunup bulunmadığına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/843)

103. — Burdur Milletvekili Nadir Yavuzkan'ın, Burdur'da hayvan besiciliği ile uğraşan ve 15 milyon lira sermayeye sahip bulunan kim-selerin kredi ihtiyaçlarının nereden sağlanacağına dair Tarım ve Ticaret bakanlarından sözlü sorusu (6/844)

104. — Burdur Milletvekili Nadir Yavuzkan'ın, Burdur'un Ağlasun ilçesine bağlı Yumrutaş köyü ile Bucak ilçesine bağlı Datalanı köyünde, tarım arazisi ağaçlandırılan köylülere, başka yerden toprak verilmesi ve el sanatı öğretilmesi konularında, bir çalışma yapıp ya-

pılmadığına dair Tarım, İmar ve İskân ve Sanayi bakanlarından sözlü sorusu (6/845)

105. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Üniversitelerimizin Arkeoloji kısmından, şimdiye kadar kaç talebe mezun olduğuna dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/846)

106. — Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'ın, İdil'in Hanik köyünde, bir ağanın köyden çıkardığı vatandaşların evlerinin yağma edilmiş olup olmadığına dair, İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/847)

107. — Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'ın, Mardin'in av sahası avcılar kulübü bulunmayan bölgelerinde av silâhlarının ve barutun serbestçe satılıp satılmadığına dair, İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/848)

108. — Bitlis Milletvekili Müstak Okumuş'un, Diyarbakır - Bitlis şosesinin Duhan - Bitlis arasının yapımına ne zaman başlanacağına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/849)

109. — Konya Milletvekili Rüstü Özal'ın, Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğünün, Konya'da temsiller verilmeyeceği hakkında, bir kararı bulunup bulunmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/850)

110. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, İller Bankası'na, 1963 icra plânına konulmuş olan işlerden ne kadarının tamamlandığına dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/851)

111. — Kocaeli Milletvekili Haldan Kısayol'un, hakkında adli takibat yapılmakta olduğu için teşekkül emrine alınmış bulunan Devlet Demiryolları eski Maliye ve Muhasebe Dairesi Reisinin bir göreve atanması sebebine dair Maliye Bakanından sözlü sorusu (6/852)

112. — Adana Milletvekili Hasan Aksay'ın, il ve ilçe müftüleri ile vali ve kaymakamların sık temasta bulunmaları hakkındaki gizli tamime dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/853)

113. — Adana Milletvekili Hasan Aksay'ın, cami gibi herkese açık bir mahalde yapılan konuşmaların, önceden, ağır bir sansüre tabi tutulması sebebine dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/854)

114. — Adana Milletvekili Hasan Aksay'ın, il merkezlerinde ibadete kapatılmış cami bulunup bulunmadığına dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/855)

115. — Adana Milletvekili Hasan Aksay'ın, Türkiye'de Halkevi adında kaç dernek bulunduğu ve kurucularının ve halen başkanlarının kimler olduğuna dair Adalet ve Maliye bakanlarından sözlü sorusu (6/856)

116. — Adana Milletvekili Hasan Aksay'ın, bugüne kadar, yabancı devletlerin aleti olmak suçu ile tevkif edilmiş ve hüküm giymiş kaç din adamı bulunduğuna dair Millî Eğitim ve İçişleri bakanlarından sözlü sorusu (6/857)

117. — Niğde Milletvekili Hasan Aksay'ın, İmam - Hatip okullarında ıslahat yapılması lüzumunu duyuran sebeplerin neler olduğuna dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/858)

118. — Niğde Milletvekili Haydar Özalp'ın, Ulukışla ilçesi içerisinde yapılması icabeden 3 - 4 kilometrelik yolun ele alınmaması sebebine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/859)

119. — Niğde Milletvekili Haydar Özalp'ın, Bor ilçesi ve Kızılca nahiyesine su temin etmek için açılan 14 aded yeraltı su kuyusunun ıslahı hususunda ne düşünüldüğüne dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/860)

120. — Niğde Milletvekili Haydar Özalp'ın, Niğde'nin Bahçeli ilçesinde bulunan, Romalılardan kalma, yüzme havuzu ve köşk mesiresi turistik tesisinin, bir senedir, kapalı tutulması sebebine dair İçişleri ve Turizm ve Tanıtma bakanlarından sözlü sorusu (6/861)

121. — Niğde Milletvekili Haydar Özalp'ın, Niğde ilini, en kısa mesafe ile Adana asfaltına bağliyacık yolun inşasına önem verilmemesi sebebine dair Bayındırlık ve Turizm ve Tanıtma bakanlarından sözlü sorusu (6/862)

122. — Niğde Milletvekili Haydar Özalp'ın, Niğde'nin Ortaköy ilçesi Hıdırlı ve Karaman köyleri muhtarlarını, seçimlerinin kesinleşmesine rağmen, görevlerine başlatılmayan vali hakkında ne düşünüldüğüne dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/863)

123. — Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın, İktisadi Devlet Teşebbüsleri Genel müdürlükleriyle yönetim kurullarına yapılan tâyinlere dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/864)

124. — İstanbul Milletvekili Şahabettin Orhon'un, valiler ve emniyet teşkilâtı mensupları arasında geniş ölçüde nakil ve tayin yapıldığı hakkındaki neşriyatın doğru olup olmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/865)

125. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, Şemdinli ilçesinin yetiştirdiği tütünlerin üstün kaliteli olup olmadığına dair Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü sorusu (6/866)

126. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, Hakkâri ili ve ilçelerinde, yıllardan beri, Tarım Teşkilâtının gereken şekilde ikmal edilmemesi sebebine dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/867)

127. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, memleketimizde mevcut Rum Cemaatine ait, kaç aded vakıf bulunduğuna dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/868)

128. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlunun, Yüksekova ilçesi Birelik köyündeki Birdik suyu üzerinde yapımına başlanan sulama tesislerine dair Enerji ve Tabii Kaynaklar ve Tarım bakanlarından sözlü sorusu (6/869)

129. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, Erzurum'un Tortum ilçesinin Azort bucağının Uzundere mahallesinden geçen sel yatağının temizlenmesi hususunda bir karar alınıp alınmadığına dair Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu (6/870)

130. — İzmir Milletvekili Osman Sabri Adal'ın, İzmir'den Çeşme İlçesine giden turistik asfalt yolun yarım kalan kısmının en kısa zamanda yapılması için ne düşünüldüğüne dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/871)

131. — İzmir Milletvekili Osman Sabri Adal'ın, İzmir'in Çeşme İlçesi Ilca Plâjlarında Turizm Bankası tarafından yapımına başlanan otelin en kısa zamanda bitirilmesi ve işler duruma getirilmesi için ne düşünüldüğüne dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu (6/872)

132. — İzmir Milletvekili Osman Sabri Adal'ın, Çeşme Limanında yıllarca önce inşasına başlanan ve yarım kalmış olan iskelenin en kısa zamanda bitirilmesi için ne düşünüldüğüne dair Bayındırlık ve Ulaştırma bakanlarından sözlü sorusu (6/873)

133. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, Yüksekova ilçesine bağlı Oramar bucağının beş köyü halkının il ve ilçeleriyle irtibatlarının sağlanması için ne düşünüldüğüne dair İçişleri ve Bayındırlık bakanlarından sözlü sorusu (6/874)

134. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, tüccar ve sanayicilerin, 27 Mayıs'tan sonra, Cumhuriyet Halk Partisine nakdi yardımda buldukları hakkındaki neşriyatın doğru olup olmadığına dair Başbakanından sözlü sorusu (6/875)

135. — Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arkan'ın, Midyat Kaymakamının, kanuni formalitelere riayet etmeksizin, Hükümet Konağını tamir ettirdiğinin doğru olup olmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/876)

136. — Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arkan'ın, Midyat Kaymakamının özel işi için makam arabasıyla Ankara'ya gelip gittiğinin doğru olup olmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/877)

137. — Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arkan'ın, Midyat Kaymakamının, vatandaşlara ait bir arsayı, istimplâk etmeden ve bedelini ödemedi, cadde açmak suretiyle, tahrip ve işgal ettiğinin doğru olup olmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/878)

138. — Çanakkale Milletvekili Ahmet Nihat Akay'ın, İbnülemin Mahmut Kemal İnal'ın vakfı olan konağın kimler tarafından yıktırıldığına dair Devlet ve İçişleri bakanlarından sözlü sorusu (6/879)

139. — İstanbul Milletvekili Mahmut Rıza Bertan'ın, Raybank'ta vukubulan suiistimallerden ne zaman haberdar olduğuna ve zamanında gerekli müdahalede bulunup bulunulmadığına dair Maliye Bakanından sözlü sorusu (6/880)

140. — Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın, Türkiye'de 3512 sayılı Kanuna göre kurulmuş kaç cemiyet bulunduğu ve bunlardan kaçının siyasetle işgal ettiğine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/881)

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

× 1. — Özel öğretim kurumları kanunu tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender'in, hususi eğitim ve öğretim müesseseleri kanunu teklifi ve Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in, Âmme menfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ile Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu ve 55 arkadaşının, Âmme menfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen beşer üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu (1/539, 2/581, 2/617, 2/618) (S. Sayısı : 495 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 15 . 1 . 1964]

× 2. — Devlet personeli meslek teşekkülleri kanunu tasarısı ve Anayasa, Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarından üçer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/546) (S. Sayısı : 543) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1963]

3. — Siyasi partiler kanunu tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378, 2/591) (S. Sayısı : 527) [Dağıtma tarihi : 27 . 11 . 1963]

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER